

Lukas Keto ne Lukas a kyoree bo lee asej timaa-o si-o

1-4 Bræse Tiyufilus, mo e ka fo kano. Keto se ne mo e kyoree wore mo mo e sa fo-o e gye feyε mo e kpa a fo nya nu feyε keto ne baa kaapo fo bo lee ato biribiri ne aa waa ane ase-o gye kasentinj. Ase ε bwεetø a kyoree amo pεεε asej bo bεya feyε ane j ne baa nu amo pεεε lee bamø ne baa gye nkpeε nu ne baa nu amo-o ne baa tωε abwaresej-o ase-o. M feraa mo a deere, ne mo a kare asej-o pεεε-rø damenanjse lee amo kegyenkpεε-rø, ne mo a waa mfεεre feyε a bware feyε n gbaa n kyoree amo pεεε mo kegyase kegyase bo sa fo.

*Anej ne Wuribware a sun tωε Yohanee Os-
uiubøro-o kɔkowε asej-o*

5 To, saj ne Herød gye Yudeya sweere se owure-o, Wuribware ələnjøpo kɔ mo bo-rø ne ba tee mò ε Sakariya. Oo lee Isireelii awuye bokø ne bo gye Wuribware alənjøpo pεεε a kasuro-o-ro. Kasuro mo ne baa ke-ro mbuno si mbuno si-o. Sakariya mo gye mbuno-o-ro kako ne ba tee kamo ε Abiya-o kigi. Mò ka ne ba tee ε Ilisabet ne mò gbaa a lee kasuro-o-ro deε.

6 Abεε anyø mo kakyena-rø a waa Wuribware dan, a lee feyε baa gya mò mbraa-o pεεε se kyεεkyεε.

7 Amaa bo moŋ de gyi, a lee feyε Ilisabet maa kowε. Amø bamø anyø-o pεεε a kyø bεre lωε.

8-9 Sanj a fo fεyε Abiya kabuno-o suŋ Wuribware mò suŋkpa. Fεyε anεŋ nε bamø adεdaaseŋ bø lee Wuribware aləŋjərø sε e kaapo-ɔ, nε baa tweε abu bø lee Sakariya fεyε mò e gye nε o lwee Wuribware suŋkpa-ɔ ya kywεε nyonku sa Wuribware.

10 Sanj a fo, nε oo lwee mfεŋ o yεre o kywεε nyonku o sa Wuribware-ɔ, na lamaŋ-ɔ mø yεre kawu ba kɔrε kεbwarekɔrε.

11 Nyonku mø bø kakyansegyii nε ka yεre ləŋjəkpa sε-ɔ-rɔ* o kywεε. Nε Sakariya yεre ləŋjəkpa-ɔ akatɔ-rɔ. Puri amo-rɔ nε Wuribware kabɔɔ kø a lee mò sε, na o yεre mò kigyisesareε sε.

12 Amø Sakariya a nju Wuribware kabɔɔ amo anεŋ-ɔ, nε mò duŋ a tεŋ mò, nε kufu a nya mò.

13 Nε Wuribware kabɔɔ-ɔ ye,

“Sakariya, fo ma sa a kufu nya fo.

Wuribware a nu fo a kɔrε mò fεyε o sa fo kayaagi.

Amøse-ɔ fo aa fo ka Ilisabet e kowε ɔnyare.

Na fo sa mò kεnyare fεyε Yohanee.

14 Mò ya kowε mò, a sa a fo akatɔ gyi bwεetɔ na a sa a asεsε bwεetɔ gbaa akatɔ gyi,

15 a lee fεyε o kii sεsε dabe a o bo sa Wuribware.

O kisi nta kemaa*.

Na Wuribware a kufwiijε timaa-o sa mò mò keyaaleŋ

pwεε gbaa na mone dεε kowε mò.

16 Na o kpowε anε Isireelii awuye nε baa tεŋjε bamø aa anε nyaŋpε Wuribware mboŋtɔ-rɔ-ɔ bwεetɔ baa Wuribware ase.

* **1:11** Kεleε Igypiti 30.1-10. * **1:15** Anyare kεkarε 6.1-4.

17 Na የ nya keyaaleን lee Wuribware a kufwiinje timaa-o ase, feyε aneን ne Wuribware a akyamε-ο Iliya a nya-ο dεε.

Na የ gyε ane nyanjpe ኃkpεε, na የ nya waa Wuribware a ase-ε-ο siraan gywii mđ.

Na የ sa a ኃyaagy i na bamo asε a bee kpa abεε, na bo waa kan o konko.

Na የ sa a katomaabu awuye kyurowi bamo mfεεre bo gya ase-ε timaa ekipa se.”

18 Ne Sakariya a bise Wuribware kaboo-ο feyε, “Mo aa mo ka pεεe mɔ a bεere. Ne emenē ne mo e waa a m bo ኃu feyε amo-ο gyε kaseñtin nee?”

19 Ne oo beñjaa feyε, “Mo e gyε Gabriyel ne ኃ yere Wuribware fəñfəñ asε-ο, ne oo suñ mo feyε m bo təwε aseñ kəneñkənεs mɔ gywii fo.

20 Amaa fo a moñ kəoré mo kaseñtin aseñ mo ne amo kebəeñ maa pañ-ο se-ο, fo i kii kpawu na kamu ya bo fo ኃke nsi ne mone e kowε kayaagy-i-o, ne fo i ኃu feyε aseñ ne mo a təwε gywii fo-ο e ba kaseñtin-ο.”

21 Sañ mo pεee na ase-ε-ο yere bo gywii Sakariya, na ba fa ket o se ne oo koñ kyee Wuribware suñkpa-ο bwεet o aneñ-ο.

22 Sañ ne oo bo lee-ο, ne oo yere ba asaree bo sa señsa. Ne baa pini feyε Wuribware a lee mò eyee bo kaapo mò mò suñkpa-ο mfεñ, a lee feyε የ moñ lee taare yayε kan o sa señsa gywii bamo.

23 Nke ne Sakariya e waa mò kusun Wuribware suñkpa-ο a kyøñ-ο, ne ኃkee oo yø mò ayε.

24 Bo fo sañ ko-ɔ nē mò ka a nya kame, nē ɲkee ɔɔ kwēerɔ kékyaŋ-nɔ aferi anuu, na ɔ maa lēe kawu.

25 Nē ɔɔ tɔwé gywili mò eyee feyε, “Nkee feraa Wuribware a kya mo-rɔ, nē ɔɔ bęe lee mo lee ipeere-ro aseɛɛ ase!”

Aneŋ nē Wuribware a suŋ tɔwé Yeesuu kókowé aseŋ-ɔ

26 Amɔ Ilisabet a kame-o aferi asiye-o-ro-o, nē Wuribware a bęe suŋ mò kabɔɔ Gabriyel feyε ɔ yɔ Galileya swéerɛ sę a maŋ ko nē ba t̄eɛ mò ε Nasaret-ɔ-rɔ,

27 na ɔ yɔ kabregyii ko nē ba t̄eɛ mò ε Mariya-o ase. Kabregyii mɔ nē baa kéré mò sa ɔnyare ko nē ba t̄eɛ mò ε Yosef nē ɔɔ lęe Yudaa awuye ɔdëdaapo Deefid a kabuno-o.

28 Amɔ feraa kabɔɔ-ɔ a yɔ kabregyii amo ase mfɛŋ nē ɔ bo-ɔ, nē ɔɔ ka mò kanɔ tɔwé gywili mò feyε, “Wuribware a gya fo kameɛ, nē oo yure fo.”

29 Nē Mariya duŋ a t̄en mò bo lęe kētɔ nē Wuribware a kabɔɔ-ɔ a tɔwé-ɔ se, nē ɔɔ fa mfɛɛrɛ kpone feyε o nu kēmø nē kabɔɔ amo a tɔwé-ɔ kaase aaa.

30 Nē kabɔɔ amo a tɔwé gywili mò feyε,

“Mariya, fo ma sa a kufu nya fo.

Wuribware a waa fo atɔ.

31 Fo ę nya kame na fo kowé ɔnyare,
na fo sa mò kenyare feyε Yeesuu.

32 Na o kii sese dabę, na bo t̄eɛ mò ε
Nyin̄kpeŋ-kyon̄-atɔ-pɛɛɛ-Bware mò gyi-o.

Na Nyan̄pe Wuribware sa a ɔ kyena
mò nana Deefid a kuwure-o si.

33 Na o kii mɔnɛ ɔdëdaapo Yakubu a ananagyi-o
owure nṣu pɛɛɛ.

Mò kuwure-o maa gyé kεε daa!”

³⁴ Né Mariya yε, “Moŋ nyi anyare, né emené ne a waa na a ba anεŋ?”

³⁵ Né Wuribware kaboo-o mɔ yε,

“Wuribware a kufwiijé timaa-o e ywεe fo se,
na Nyin̄kpeŋ-kyoŋ-atɔ-pεεε-Bware
a keyaaleŋ-o sii fo se.

Amose-o fo kayaagyi-o, ba tεe mò ε
keyaafɔrε timaa, Wuribware mò gyi-o.

³⁶ Nu, fo kowebεe Ilisabet né oo bεre, né bo yε o maa kowε-o, de ɔnyare kame. Kamø aferi asiye nee.

³⁷ Na seyε moŋ bo-rɔ né Wuribware maa taare a ɔ waa!”

³⁸ Né Mariya yε, “Wuribware kabre e gyε mo, amose-o a waa sa mo feyε anεŋ né fo a tɔwε-o mo dε.” Né Wuribware kaboo amo a lεe mò ase.

Aneŋ né Mariya a ya ka Ilisabet kanɔ-o

³⁹ Kεtø moŋ kyee né Mariya a waa siraa, né oo da eyee se yø Yudeya maŋ ko né o bo abee-o-rɔ-o, mfεŋ né Sakariya na mò ka Ilisabet te-o.

⁴⁰ Né oo yø Sakariya løŋ-nɔ ya ka Ilisabet kanɔ.

⁴¹ Ilisabet kεdeŋ nu Mariya kanøka-o, né kayaagyi né o de mò kame-o a daborɔ mò eyee mo nyi kame-ro. Né Wuribware a sa né mò kufwiijé timaa-o a lεe soso bo kyεna Ilisabet se puri amo-rɔ.

⁴² Né Ilisabet a tɔwε kεnken gywii Mariya feyε,

“Akyee-rɔ pεεε fo né Wuribware a yure bweetɔ,
Wuribware a yure kayaagyi

- né fo é ba a fo bō kowé-ɔ.
 43 Mō a nya kuju timaa feyε
 mō nyanjé Kristoo mō nyi a ba
 na ɔ bō ka mō kanɔ.
 44 Mō a deñ nu fo kanéka-ɔ,
 né kayaagyi né ɔ bō mō kame-ro-o a daborɔ
 eyee
 bō lee feyε aa waa mō kōne.
 45 Fo a kōrē gyi feyε kētɔ né Wuribware a suŋ
 bō tōwé gywii fo-ɔ e ba-rɔ kaseñtiñ-o si-o,
 o yure fo.”

Anej né Mariya a kyorɔ Wuribware-ɔ

46-48 Né Mariya yε,

- “Mō e kyorɔ Wuribware mō kakponɔ-rɔ.
 Mō akatɔ a gyi mō ɔmorɔwépɔ Wuribware se.
 A lee feyε, hareé mō a gye mō kabre wɔrɔba-ɔ
 gbaa ooo, oo nyinji mō se.
 Lee ndɔɔ bō yɔ, asesε né bō te mbeyɔmɔ-ɔ
 na bamɔ né ba ba a bō bō kowé-ɔ,
 e tee mō ε N-de-nyure.
 49 Bō lee atɔ dabe né Ḍyaaleñpo-Bwaré a waa sa
 mō-ɔ se,
 mō e kyorɔ mō kenyare kpeyaa.
 50 Lee dëdaa-ɔ bō fo mbeyɔmɔ
 ɔ kpa kénana kemaa-rɔ asesε né ba bu mō-ɔ
 asej.
 51 Né o teyi mō kesareé dabe-ɔ bō waa atɔ dabe,
 né ɔɔ brawé bamɔ né ba kaapɔ bamɔ
 eyee-ɔ-rɔ.
 52 Ḍa baa awure kaase,
 né ɔɔ yase asesε lañgyan soso.
 53 Ḍa sa atiripo atɔ timaa,

né oo gya ato awuye bo kyoŋwé asaree
kpanjkpanj.

54-55 Oo nyinji ketə né oo tōwé gywii
ané nana Abraham mò aa mò ananagyí-o si,
feyé o yure bamó nsu pεεε-ɔ.
Né ɻkee oo ba na o bo kya ané Isireelii awuye,
Wuribware mò gyi-ana-ɔ-rɔ.”

56 Né Mariya a kyéna mfen ka Ilisabet kanɔ waa
aferi asa pwεε né oo dεe kiŋji yɔ pe.

Aneŋ né baa kowé Yohanee Osuubəpo-ɔ

57 Ilisabet kókowé saŋ a fo-ɔ, né oo kowé ɔnyare.

58 Mò akyenabεεpo na mò akowebεε a nu feyé
Wuribware a waa ato timaa sa mò-ɔ, né aa waa
bamó aa mò kakatəgyi.

59 Bamó a kowé kayaagyi-o, kemo kake bu-
ruwasəpo-ɔ, né baa teŋ mò kɔtweetu, né bo yε bo
ba mò se Sakariya kenyare bo sa mò.

60 Né mò nyi yε, “Daabii. Weetee mò kenyare e
gye Yohanee.”

61 Né baa bεŋjaa mò feyé, “Né bo maa tεe monε
akowebεε-ɔ ɔkɔ mɔ aneŋ ε?”

62 Mò se a mon tεe taare sa sεnsa-ɔ sε-ɔ, né baa ba
asaree bo bise mò kenyare né o kpa feyé bo sa
mò gyi amo-ɔ.

63 Né oo ba asaree bo tōwé feyé bo sa mò
kataaboo né ba kyoree sε-ɔ, né oo kyoree feyé, “Mò
kenyare e gye Yohanee.” Né eyee a kpeŋ bamó
pεεε.

64 Mò a deŋ kyoree amo puri amo-rɔ lōwe-ɔ, né
mò kanɔ a bunji, né oo bεŋ lee o sa sεnsa, né oo
meraa se o kyorɔ Wuribware.

65 Né aa waa mò akyenabεεpo-ɔ pεεε kufu, né aseñ amo a lweero fó Yudeya abee-ɔ-rɔ a emanj-ɔ okemaa se.

66 Okemaa né oo nu aseñ amo-ɔ a fa amo mfεεre, né bo yε, “Ntɔ sese né kayaagyi mɔ ɛ ba a ɔ bo kii-o nεε?” A lee feyε okemaa a nju feyε Wuribware keyaaleñ bo mò-rɔ.

Anεñ né Sakariya a kyɔrɔ Wuribware-ɔ

67 Né Wuribware a kufwiijε timaa-o a bo ywεε Sakariya si, né ɔɔ lee ɔ tωwε kεtɔ né Wuribware e tωwε o gywii mò-ɔ. Né ɔ yε,

68 “Mɔn' sa a anε Isireelii awuye
kyɔrɔ anε nyañpε Wuribware,
a lee feyε ɔɔ bo lee mò aseñ lee aseñ-nɔ,
né baa nya bamø eyee.

69 Oɔ sa anε ɔmɔrɔwεpø dabε
bo lee mò keyaafɔrε, anε ɔdεdaapo Deefid, a
kenana-ɔ-rɔ,

70-71 feyε anεñ ne ɔɔ bɔrɔ mò akyaamεε timaa si
tωwε kyee bo bεya anε-ɔ,
feyε o lee anε a ɔ bo lee anε adɔn
na bamø né ba kisi anε-ɔ kεsareεe-rɔ.

72-75 Wuribware yε ɔ waa anε adεdaapo
kεdamεnajse,

na ɔ ma taŋ etaj dabε né ɔɔ waa bo bεya
mò aa anε nana Abraham mbɔŋtɔ-rɔ-ɔ se,
feyε ɔ kɔɔrε anε a ɔ bo lee anε adɔn ase,
na ɔ sa a anε suŋ mò bo fo anε nkpare kεε,
na kufu mɔŋ de anε,
na anε nya nkponεfwiiiri mò ase
na anε dεe kii itimaa awaapo.”

- 76** Né Sakariya a sa sén̄sa gywii mò gyi-o f̄eyε,
 “Mò gyi, f̄o f̄eraa ba t̄ē f̄o f̄eyε
 Nyin̄kp̄eñ-kyon̄-at̄-p̄eeε-Bware a kyaamεε-ɔ,
 a l̄ē f̄eyε f̄o e gye Wuribware ñkp̄eε,
 na f̄o ya l̄on̄j̄o mò kpa b̄o b̄eȳa mò.
77 Na f̄o ya t̄ow̄e gywii an̄e n̄e an̄e gȳe mò as̄es̄-ɔ
 f̄eyε,
 o kpa f̄eyε an̄e nu an̄e eȳee,
 na o nya taa an̄e eb̄oȳe b̄o ke an̄e na o mor̄ow̄e
 an̄e.
78-79 Mò a ñu an̄e ew̄ee-ɔ se-ɔ,
 an̄eñ a omor̄ow̄ep̄o n̄e o sun̄ a o bo kyon̄w̄e
 an̄e-ɔ,
 ba t̄ē mò ε Gyegyayε-kyow̄e-a-kelanj̄er̄-ɔ,
 a l̄ē f̄eyε mò kelanj̄er̄ e w̄ē an̄e
 n̄e an̄e te kibugyii-ro, n̄e an̄e s̄ere lowi-o si,
 na o lañ̄je an̄e ekpa-r̄o
 na an̄e nya kȳena ñkp̄a na alañ̄fiya-ro.”
80 Kayaagyi-o a dañ̄-ɔ, o nya kanyiasen̄ na
 daa timaa. Né ñkee o ȳo ya kȳena kimukee-ro
 an̄eñ-aaa, b̄o fo sañ̄ n̄e o lee mò eȳee ifuri b̄o kaap̄o
 Isireelii awuye-o.

2

*Aneñ n̄e baa kow̄e Yeesuu-o
 (Matiyo 1.18-25)*

- 1** N̄ke amo-r̄o-ɔ n̄e Roma awuye owure dab̄e
 Kayesaa Agustus a sa mbraa f̄eyε b̄o kȳoreε na b̄o
 kar̄e as̄es̄ n̄e b̄o b̄o mò es̄e-ɔ se-ɔ p̄eeε. Amo e gȳe
 kegyen̄kp̄eε f̄eyε bam̄o a sa an̄eñ a mbraa-ɔ.

2 Sweere amo se toŋ ko e gye Siriya. San amo-ɔ gominaa ne o yere owure dabę-ɔ ayaa-rɔ mfen-ɔ e gye Kviriniyus. Né gominaa amo de Yudaa awuye ęswęere ne ba tę ęmo Galileya na Samariya na Yudeya-ɔ se keyaaleŋ.

3 Né baa sa mbraa feyę ɔkemaa yɔ mò aye, na o kyoree mò kenyare mfen.

4-5 Amose-ɔ Yosef na mò kerekyeę Mariya gbaa a koso lee Nasaret manj ne bo te mò-rɔ ne o bo Galileya sweere se-ɔ. Né baa yɔ Betelahem manj ne o bo Yudeya sweere se-ɔ ne o gye bamɔ nana Owure Deefid aye-ɔ. Né baa yɔ ya kyoree bamɔ anyare. San amo na Mariya de kame.

6 Bamɔ a bo Betelahem mfen-ɔ, né Mariya kokowe a fo.

7 Né baa buwi kpa afɔ a sowękpa a lęj-ɔ na bo sowę mfen. Amaa bo moŋ nya sowękpa lęj amo-ɔ, a lee feyę asesę bweetɔ a ba manj amo-ɔ kyɔ bo sowę mfen. Aneŋ se-ɔ baa sowę kekyaj né mbɔ da-rɔ-ɔ-rɔ née. Né Mariya a kowę mò bregyi nyaŋse-ɔ. Né oo ba waagya bo miri mò, né oo taa mò bo bęya kędakaa kɔ né bo de mbɔ ateeše ba waa-rɔ-ɔ-rɔ.

Esanne adeeresepo-ɔ na Wuribware mbɔɔ-ɔ asej

8 Kemo kanye amo esanne adeeresepo kɔ mɔ bo sweere amo se, né bo da efa-rɔ ba deerę bamɔ mbɔ se.

9 Mfen né Wuribware kabɔɔ kɔ a lee mò eyee bo kaapɔ bamɔ. Né Wuribware se a kelaŋŋerɔ-ɔ a weę bamɔ se, né kufu a nya bamɔ bweetɔ.

10 Ne Wuribware kabɔɔ-ɔ ye,

“Mone ma sa a kufu nya mone,

a lee feye aseñ kñekñesë ko
në a baa ñkemaa mä kakatögyi-o
ne mo a baa mone.

11 Amo e gye feyε ndəə a kake mə
baa kowe əko ne ə morəwe mone-ɔ.

Mò e gye Kristoo, mone nyanje
ne Wuribware a tɔwε feyε
o sunj a o bo kyonwe mone-o

Baa kowę mò mone ɔdədaapo Deefid a man-ɔ-rɔ.

¹² Na kētō ne kē e kaapo mone-ɔ e gye feyε,
mone ya yɔ, mone i n̄u feyε

baa ba waagya bo miri mò bo beya
kedakaa ne bo de mbo ateese b

¹³ Puri amo-rə, ne Wuribware mbəə bwęetə a
llee soso bə tii ḥgyenkpreesə-ə se əsanne adeere sepo
amo ase mfəŋ, na ba waa ilin̄ ba kyorə Wuribware
feyɛ,

¹⁴ “Wuribware n̄e ɔ bo soso-ɔ
a nya k̄edab̄e na wuraa ooo,
n̄e bam̄o n̄e bo bo sweere se
n̄e ɔ kpa bam̄o asen-ɔ
a nya kayeeyuri ooo.”

15 Amo Wuribware mbəə amo a kinjŋi bo yii soso-ɔ, nə ɻkeey ešanne adeerešepo amo ye, "Mon' sa a ane yə maŋ amo-rə ya kęe ketə nə kaa waamfeŋ ne Wuribware a suŋ bo tɔwe gywii ane-ɔ."

¹⁶ Amose-ञ ne baa waa menaજ yo Bætelahæm ya
ñu Mariya na Yøsef na kayaagyi-o, na o da kedakaan
ne bo de mbo ateese ba waa-rɔ-ɔ-rɔ.

17 Né baa tɔwɛ anɛŋ nē Wuribware kabɔɔ-ɔ a tɔwɛ kayaagyi amo aseŋ-ɔ gywii bamɔ.

18 Né eyee a kpɛŋ ɔkemaa nē oo nu anɛŋ nē esanne adeereſepo amo a tɔwɛ-ɔ.

19 Mariya mɔ a taa aseŋ mɔ pɛee bo bɛya mɔ kuju-ro, nē oo fa amo mfɛerɛ bweetɔ.

20 Né esanne adeereſepo-ɔ a kinji ba yɔ, na ba waa ilinj ba kyɔrɔ Wuribware bo lɛɛ kɛtɔ nē baa nu nē baa lju-o si. Anɛŋ nē Wuribware kabɔɔ-ɔ a dɛŋ tɔwɛ gywii bamɔ-ɔ dɛɛ ya waa.

Anɛŋ nē baa sa kayaagyi-o kenyare-ɔ

21 Kayaagyi-o a gyi ljk mburuwa-o, nē sanj a fo feyɛ bo teŋ mɔ kotweetutu-o. Né baa teŋ mɔ kotweetutu. Né baa sa mɔ kenyare ε Yeesuu, nē kɛ gye kenyare nē Wuribware kabɔɔ-ɔ a sa mɔ pwɛɛ nē Mariya a dɛɛ nya mɔ kame-o.

Anɛŋ nē baayaa Yeesuu Wuribware sunkpa-ɔ

22-24 Amɔ Yudaa awuye de bamɔ mbraa ko nē Wuribware a sa bamɔ ɔdɛdaapo Mosis feyɛ ɔkyeɛɛ ya kowɛ kayaagyi popwɛɛ o de iyisi bo fo ljk aduna. Ljk amo ya kyonj, na bo taa ɔkyeɛɛ-ɔ na mɔ kayaagyi-o yaa Wuribware sunkpa-ɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ, na bo kperi kayaagyi-o si mɔɔ kabɔ bo lɔŋŋɔ Wuribware, a lɛɛ feyɛ Wuribware a tɔwɛ mɔ mbraa wɔre-ɔ-rɔ feyɛ,

“ɔkemaa bregyi nyansɛ nē ɔ kowɛ mɔ-ɔ gyɛ Wuribware lee.”*

Na bo bɛɛ kpɛɛ ɔkyeɛɛ-ɔ se. Né ɔkyeɛɛ-ɔ e gyɛ otiripo feraa, kɛtɔ nē ɔ mɔɔ bo sa Wuribware-ɔ e

* **2:22-24** Keleɛ Igyipiti 13.2, 12.

gye awurelepə anyo.* Ne Yosef a taa Mariya na mò kayaagyí yaa Wuribware sunkpa-o Yerosalém mfeñ na bo lənja Wuribware, feye anej ne bamø mbraa-o a tøwø-o.

25 Saŋ amo mɔ ɔnyare kɔ bo Yerosalém mfeñ ne ba tee mò ε Simeyøn. ɔnyare amo gye sesø timaa, ne o sunj Wuribware neenee. Ne ŋkee o te o gywii saŋ ne Wuribware i sunj ɔmorøwepø a o bo kyoŋwø Isireelii awuye-o. Ne Wuribware a kufwiijø timaa-o te mò se.

26 Ne Wuribware a kufwiijø timaa-o a kyø tøwø gywii mò feye o ɲu Kristoo ne Wuribware a tøwø bo bøya feye o sunj a o bo kyoŋwø-o pwes na o deε wu.

27 Ne Wuribware a kufwiijø timaa-o a sa ne oo yø Wuribware sunkpa-o kabuno kake nsi ne Yosef na Mariya a baa Yeesuu mfeñ na bo bo waa këtø ne Wuribware a mbraa-o e kaapo-o.

28 Ne Simeyøn a kɔore keegyi-o o de mò asaree-rø, ne oo sa Wuribware anje feye,

29 “O, Nyanjepe Wuribware, mo mfεεre a di mo,
ŋkee feraa sa a ɲ wu,

30-31 a lee feye ŋkee feraa

mo a ɲu əko ne fo a tøwø bo bøya
feye mo i ɲu pwes na n deε wu-o.

Mò e gye ɔmorøwepø ne fo a lee bo kaapo asesø
pεεε-o.

32 O kii feye fetiri a o bo sa nde se awuye,
na bo nya gyii fo ekpa-o.

Na fo asesø Isireelii awuye kaapo bamø eyee
mò kedabø na mò wuraa-o si.”

* **2:22-24** Kolənøø mbraa 12.6-8.

33 Né aneŋ né Simeyəŋ a tɔwə bɔ lèe kayaagyi-o si-o a kpəŋ kayaagyi-o mò sə na mò nyi eyee.

34-35 Né Simeyəŋ a yure bamø, né oo tɔwə gywii Mariya feyε,

“Wuribware a lee kayaagyi mɔ née feyε o kii
 əkɔ né ane Isireelii awuye bweetɔ i kine,
 na bɔ kpuri,
 ne bamø bweetɔ mɔ e kɔrɛ mò a bɔ gyi,
 na bɔ nya kəmɔrɔwɛ-ɔ.
 ɔ kaapo Wuribware a ekpa-ɔ,
 amaa aseſe bweetɔ e tɔwə aseŋ a bɔ bɔ kye mò.
 Na bɔ lèe aneŋ se-ɔ
 bɔ lee bamø mfεεrɛ bɔyε ifuri.
 Na fo, mò nyi-o mɔ, a waa fo gya bweetɔ,
 na fo bɔrɛ-rɔ duŋwi fo.”

36-37 Sanj amo dεε kεkyeebressε kɔ mɔ bɔ-rɔ né ba tεe mò ε Anaa. ɔ gye Wuribware kyaamεε kɔ née. ɔ lèe Isireelii awuye kasuro né ba tεe kamɔ ε Asere-ɔ-rɔ. Mò se kenyare e gye Fanuwel. ɔ waareɛ na ɔ gye kabregyii, né mò aa mò kuri a kyɛna nsu nsunoo, né mò kuri a wu. Né oo kii kpenlekyɛ aneŋ-aaa bɔ fo mbeyəmø, né oo gyi nsu aduburuwa na nna. Né ŋkee ɔ bo Wuribware sunkpa-ɔ kabuno saŋ kɛmaa, o suŋ Wuribware mpase na kanye, na ɔ kra akonj, na ɔ kɔrɛ kebwarekore.

38 Kayaagyi-o na mò sə na mò nyi a bɔ mfeŋ-ɔ, né Anaa a ya ɳu bamø. Mò kεya ɳu bamø-ɔ, né oo sa Wuribware anjse na kowaa feyε mò a sa bamø kayaagyi amo. Né oo tɔwə kayaagyi amo aseŋ gywii Yerɔsalɛm awuye né bɔ gywii feyε Wuribware

é ba a o bo mɔrɔwé bamɔ manj-o lèe bamɔ adonj
késareé-ro-o.

Yosef na mò ka kikiñji yø Nasaret

39 Saŋ nè Yosef na mò ka Mariya a waa ketø nè Wuribware a mbraa-o é kaapo-o lówe-o, nè baa kinjì yø bamɔ kyenakpa Nasaret manj nè o bo Galileya sweere se-o-ro.

40 Mfèn nè bamɔ gyi amo a ya dañ nya elein. Nè Wuribware a sa mò kanyiasen bwéetø, nè oo sa mò ñjure.

Anen nè Yeesuu ñyaagyi-ro, oo yø Wuribware suñkpa-o

41 To, kasu këmaa mɔ Yeesuu mò akowepo naa Yeròsalém manj-nø ba gyi Yudaa awuye a kasu kano a ateeese kò nè ba tèe amo ε Wuribware-a-kya-anen-yowé-o.

42 Amɔ Yudaa awuye ase kanyañsee ya gyi nsu kudu ñnyø, o de kpa feyε o waa ketø këmaa nè øko nè oo dañ lówe-o é waa-o. Amosé se-o Yeesuu a gyi nsu kudu ñnyø-o, nè mò aa mò akowepo a ya gyi ateeese amo, feyε anen nè nsu këmaa mò akowepo-o é waa-o.

43 Bamɔ a lówe-o, nè ñkee ba kinjì ba yø pe-o, nè Yeesuu wòré a sii Yeròsalém, na mò akowepo moñ nyi.

44 Ba fa feyε o bo asesé nè bamɔ aa bamɔ a yø-o-ro nee. Amosé-o baa naré anen-aaa kake koñkò ya fo kpa-ro pwéé nè baa dëe lèe ba buwi ba kpa mò bamɔ akowebée nè bamɔ aa bamɔ a yø-o na bamɔ nyare-ana ase.

45 Amaa baa deere kponé, bo moŋ ḥu mò. Anēŋ se-ɔ, nē baa kiŋŋi bę̄ yø Yerōsalém ba buwi ba kpa mò.

46 Bamø a leę̄ ba yø pę̄-ɔ ḥke nsa-rø pwεε nē baa dεε ḥu mò, na mò aa abwarešeŋ akaapopo-ɔ bokø te Wuribware sunjkpa-ɔ kabuno, na o nu kētø nē ba kaapo-ɔ, na o bise bamø amo aseŋ.

47 Nē bamø nē baa ḥu anēŋ nē Yeesuu a nu aseŋ-ɔ kaasę na mò gbaa e bę̄ŋŋaa bamø-ɔ, eyee a kpeŋ bamø.

48 Mò se na mò nyi a ya ḥu mò-ɔ, nē eyee a kpeŋ bamø, nē mò nyi yε, “Mø gyi, ntetø nē nē fo a waa anē mfaanee-ɔ nē? Fo a sa nē mo aa fo se akatø a pee anē i buwi anē e kpa fo.”

49 Nē oo bę̄ŋŋaa mò nyi na mò se fεyε, “Ntetø se nē mōne naa mōne i buwi mōne e kpa mo toŋ kɔ-ɔ nē? Mōne moŋ nyi fεyε a tiri fεyε n kyēna n se a ləŋ-ɔ-rø nē eee?”

50 Amaa bo moŋ nu mò aseŋ-ɔ kaasę.

51 Nē bamø aa Yeesuu a kiŋŋi yø Nasarët manj-nø, nē oo bu bamø neenee. Nē mò nyi a taa aseŋ mo pεee bo bę̄ya mò kuŋu-ro.

52 Nē Yeesuu a daŋ, nē mò kanyiasę a waa kokyø. Nē Wuribware na aseſe pεee a kpa mò aseŋ.

3

Anēŋ nē Yohanee Osuubopø-ɔ a ləŋŋø kpa sa Yeesuu-o

(Matiyo 3.1-12; Maak 1.1-8; Yohanee 1.19-28)

1-2 Saŋ nē Wuribware a sa nē Sakariya mò gyi Yohanee a təwε abwarešeŋ na o bo kimukee-ro-o, na saŋ amo nsu kudu nnuu nē fεyε Roma awuye owure dabę nē ba tę̄e mò ε Tibeeriyus-o a gyi

kuwure-o. Sanj amo d^{ee} na Romanyi k^o n^e ba t^{ee} m^o ε Pontiyus Pilat y^{ere} owure dab^e amo ayaa-r^o o gyi Yudeya sweere s^e kigominaa. Ḍnyare k^o n^e ba t^{ee} m^o ε H^{erod}-o gy^e Galileya sweere s^e owure. M^o tire Filipo ε gy^e Itureya na Trakoniitis esweere s^e owure. Na Ḍnyare k^o n^e ba t^{ee} m^o ε Lisaniyas-o gy^e Abileeenee sweere s^e owure. N^e Hanaa na Kayafas m^o i gyi Wuribware al^on^ho po k^{ebres} san amo.

³ Ṭo, n^e Yohanee a y^o Yoodan^h boŋ a keri-o p^{ee}εε ε t^{ow}e abwareseñ n^e Wuribware y^e ε t^{ow}e-^o gywii ḍkemaa n^e ε b^{or}o mf^{en} ε kyoŋ-^o feyε, “Mon' nu m^{one} eyee, na mon' kinji lee m^{one} eboye-r^o, na mon' b^o asuu, na Wuribware nya taa m^{one} eboye bo ke m^{one}.”

⁴ Yohanee m^o aseñ n^e Wuribware kyaamee Isaya a kyoreε waa abwareseñ w^{ore}-^o-r^o feyε,

“Oko ε feε-r^o kimukee-ro feyε,
Mon' l^on^ho kpa neenee bo beya Wuribware,
na mon' waa kpa ky^{er}arase sa m^o a ε bo b^{or}o se.

⁵ Kemanṭan^h kemaa m^o ε b^{or}o a ki tii,
na kebeε na kebeegyi kemaa m^o buburi ba kaase.

Ekpa koresse ε waa kyeyε,
na sweere n^e o du sak^{es}ake-^o p^{ee}εε m^o gyiiiri si.

⁶ Na kayε m^o-r^o aseñ p^{ee}εε ḥu omorawepo
n^e Wuribware i sun a ε bo kyoŋw^o-^o. ”*

⁷ Ne ases^e biribirⁱ a ba Yohanee ase na ε b^o bam^o asuu. N^e ε y^e, “Mon^e aw^a m^o, emen^e se n^e m^{one} a

* ^{3:6} Isaya 40.3-5 (LXX).

ba mfee? Oko a kaapo mone feye a tiri feye mone
gbaa mon' lee mone eyee bo lee eboye a kakoka
ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abyewaapo-o-ra
aaa? Ma koore a n gyi.

8 Mone ma fa feyε mone a gyε anε nana Abraham mò ananagy-i-o si, mone moj tii kakɔka ne Wuribware e kpa a o ba bo sa abɔyewaaopo-o se. A lee feyε Wuribware e taare a o ba mfee a afore mo bo buruwi asesε na bo kii Abraham mò ananagy. Amose-o mo e tɔwε mo i gywii mone feyε, mone akatɔ ya pee amo-o se, ketɔ ne ki tiri-o e gye feyε mon' waa atɔ kemaa ne weetee a kaapo feyε mone a nu mone eyee ne mone a kinji lee mone ebɔye-ro-o.

⁹ Mone peee ne mone i nu mo ase-o du nee feyayii-o. Mon' sa se, a lee feye Wuribware a waa kakwii-at o sira, na o ba bo ne kiyii kemaa ne ke maa swee agyi timaa-o ilej kaase a o bo da na o twee waa deekpa-ro."

¹⁰ Ne ases-e-ɔ a bise Yohanee feyε, “Ne ntetɔ ne Wuribware e kpaa a nee waa?”

11 Né oo beñjaa bamō feyε, “Okemaa né o de awaagya anyo-o taa okonko sa mò né o moŋ de-o, na okemaa né o de ateeese-o sa mò né o moŋ de-o.”

12 Ne lenjpoo akɔɔrepɔ ko a ba a bo bo bɔ asuu, ne baa bise Yohanee fεyε, “Okaapopo, ntεtɔ ne ane waa?”

¹³ Ne ḥ yε, “Mone ma kōrē lenpoo kyon anen ne bo yε mon' kōrē-ɔ se.”

¹⁴ Né asoogyaa kó m̄ a bise mó feyε, “Né ané mó ané εεε? Nt̄et̄o né ané waa?”

Né o yé, "Mone ma lén akó kóoré atanne, na mone ma poro akó na o moŋ waa bɔyé kóoré mó atanne.

Mone atanne ne mone i suj ne ba ka mone-o a baare. Mone ma tse feye a moj kyo.”

15 Mfey ne aseesse-o a nju feye ket timaa ko e ba a ke bo ba, ne baa leq ba fa feye nsanj Yohanee e gyey Kristoo ne Wuribware ye o suj a o bo kyonwe-o.

16 Ne Yohanee a tawey gywii bamo pess feye, “Nkyu ne n de mo e bo mone asuu, amaa oko sanj o ba na o kyo mo, na moj fo feye n lee mo asebeta gbaa na m fwee mo ayaapapaa se. Mo feraa o sa a Wuribware a kufwiijie timaa-o ywee mone se nee na mon' nya keyaalej feye deekpa-o. Na o ba kufwiijie timaa-o bo gyee mone.

17 O de mo kaworaa ne o ba a o bo kyaare ayu na o swii waa mo keporekyee-ro-o. Na nkee o kpaney afenfenjetee-o pess na o kywess amo deekpa ne o maa dun-o-ro. Anej ne o gyi aseesse pess asej-o nee.”

18 Mfaanee ne Yohanee a bor ekpa bwetet se bo tawey asej timaa-o gywii aseesse, ne oo bee tawey feye okemaa nu mo eyee na o kyurowi lee ekpa boye ne gyey se-o.

19-20 Ne Yohanee e tawey o gywii Owure Herod* feye oo waa boye feye mo a kore mo tire mo ka ne ba tee mo e Herodeya-o waaree. Ne oo poro mo ebeyo bwetet ko ne oo bee waa bo tii si-o si. Ne owure a bee waa boye bo tii si feye mo a kra Yohanee tii.

Yeesuu asuu kebo (Matiyo 3.13-17; Maak 1.9-11)

21 Sanj ne Yohanee a bo aseesse bwetet asuu-o, ne oo bo Yeesuu asuu. Mo a bo mo asuu lowe, ne Yeesuu e kore kebwarekore-o, ne awore-ro a bujji-ro.

* **3:19-20** Mo e gyey Herod Antipas.

22 Né Wuribware a kufwiijé timaa-o a ba bø ywéé Yeesuu si feyε kuwurelepo-o. Né bore kø a lëe soso tøwë feyε, “Fø e gye mø gyi timaa, né mø e kpa fo asen bwëetø, né mø akato a gyi fo se.”

*Yeesuu kenana-ro
(Matiyo 1.1-17)*

23 Saŋ né Yeesuu a lëe mò kusuŋ kaase-o na oo gyi nsu waa adusa. Òko né asesø e fa feyε o gye Yeesuu mò se nee-o e gye Yøsef.

Né Yøsef mø mò se e gye Heelii.

24 Né Heelii mø mò se e gye Matat, né Matat mø mò se e gye Lewii, né Lewii mø mò se e gye Marikii, né Marikii mø mò se e gye Yanayi, né Yanayi mø mò se e gye Yøsef, né Yøsef mø mò se e gye Matatiyas.

25 Né Matatiyas mø mò se e gye Amos, né Amos mø mò se e gye Nahum, né Nahum mø mò se e gye Isilii, né Isilii mø mò se e gye Nagayi.

26 Né Nagayi mø mò se e gye Maat, né Maat mø mò se e gye Matatiyas, né Matatiyas mø mò se e gye Simiye, né Simiye mø mò se e gye Yøsek, né Yøsek mø mò se e gye Yodaa, né Yodaa mø mò se e gye Yohanan.

27 Né Yohanan mø mò se e gye Risa, né Risa mø mò se e gye Sirubabel, né Sirubabel mø mò se e gye Salatiyøl, né Salatiyøl mø mò se e gye Nirii.

28 Né Nirii mø mò se e gye Marikii,

ne Marikii mə mò se e gye Adii,
 ne Adii mə mò se e gye Kosam,
 ne Kosam mə mò se e gye Ilimadam,
 ne Ilimadam mə mò se e gye Iri.

29 Ne Iri mə mò se e gye Yosuwa,
 ne Yosuwa mə mò se e gye Ileyesa,
 ne Ileyesa mə mò se e gye Yorim,
 ne Yorim mə mò se e gye Matat,
 ne Matat mə mò se e gye Lewii.

30 Ne Lewii mə mò se e gye Simeyəŋ,
 ne Simeyəŋ mə mò se e gye Yudaa,
 ne Yudaa mə mò se e gye Yosef,
 ne Yosef mə mò se e gye Yonam,
 ne Yonam mə mò se e gye Iliyakim.

31 Ne Iliyakim mə mò se e gye Miliya,
 ne Miliya mə mò se e gye Məna,
 ne Məna mə mò se e gye Matata,
 ne Matata mə mò se e gye Nataŋ,
 ne Nataŋ mə mò se e gye Deefid.

32 Ne Deefid mə mò se e gye Yəsəe,
 ne Yəsəe mə mò se e gye Obid,
 ne Obid mə mò se e gye Bowas,
 ne Bowas mə mò se e gye Salaməŋ,
 ne Salaməŋ mə mò se e gye Naasəŋ,
 ne Naasəŋ mə mò se e gye Aminadabi.

33 Ne Aminadabi mə mò se e gye Adiminj,
 ne Adiminj mə mò se e gye Aram,
 ne Aram mə mò se e gye Hisirəŋ,
 ne Hisirəŋ mə mò se e gye Pərəs,
 ne Pərəs mə mò se e gye Yudaa,
 ne Yudaa mə mò se e gye Yakubu,
34 Ne Yakubu mə mò se e gye Isak,
 ne Isak mə mò se e gye Abraham,

ne Abraham mə mὸ se e gye Teeraa,
ne Teeraa mə mὸ se e gye Nahao.

35 Ne Nahao mə mὸ se e gye Serug,
ne Serug mə mὸ se e gye Rewu,
ne Rewu mə mὸ se e gye Peleg,
ne Peleg mə mὸ se e gye Heebrii,
ne Heebrii mə mὸ se e gye Salaa,
ne Salaa mə mὸ se e gye Keenanj.

36 Nę Keenanj mə mὸ se e gye Aafakesad,
ne Aafakesad mə mὸ se e gye Sem,
ne Sem mə mὸ se e gye Nowaa,
ne Nowaa mə mὸ se e gye Lamek,
ne Lamek mə mὸ se e gye Metusala.

37 Nę Metusala mə mὸ se e gye Inak,
ne Inak mə mὸ se e gye Yarid,
ne Yarid mə mὸ se e gye Mahalalel,
ne Mahalalel mə mὸ se e gye Keenanj,
ne Keenanj mə mὸ se e gye Inas.

38 Nę Inas mə mὸ se e gye Set,
ne Set mə mὸ se e gye Adam,
ne Ƞke Adam mə mὸ se e gye Wuribware.

4

Yeesuu kokyorokee (Matiyo 4.1-11; Maak 1.12-13)

1 Lee saj nę baa bə Yeesuu asuu-o, Wuribware a sa mὸ kufwiijे timaa-o bweetə. Mὸ a kinji lee Yoɔdanj boŋ-nə-o, ne Wuribware a kufwiijे timaa-o a sa nę oo yə o naa o muruwi-ro kimukee-ro Ƞke aduna.

2 Mfəŋ nę ɔbənsam a kyə mὸ-rə kęfeyə o nya mὸ bo waa ɬbəyə-rə aaa. Ƞke demaŋtə mə pεεε Yeesuu

moŋ gyi sεye, amoſe-ɔ saŋ ne ŋke amo a kyoŋ-ɔ
akoŋ de mò.

³ Né Ḍbɔnsam a tɔwε gywii Yeesuu fεyε, “Fø i nyi
feyε Wuribware mò gyi-o e gyε fø kasεntiŋ, amo
feraa sa a kibu mɔ buruwi bodobodoo sa fø a fø
gyi.”

⁴ Né Yeesuu a bεŋŋaa mò fεyε, “Baa kyɔrεε waa
abwareſen wɔrε-ɔ-rɔ fεyε,

‘Ateeſe wɔrε maa sa sεsε ŋkpa.’* ”

⁵ Né Ḍbɔnsam a yaa mò soso tɔŋ ko, puri amo-rɔ
ne ɔɔ ba kayε-rɔ emaŋ pεεε bø kaapo Yeesuu.

⁶ Né ɔɔ tɔwε gywii mò fεyε, “Mo e taa kayε mɔ-rɔ
emaŋ pεεε kεyaaleŋ na emo kεdabe a n sa fø.
Amo-ɔ pεεε bø mo kεsareε-rɔ neε, amoſe-ɔ mo e
taare a n taa emo sa ɔkεmaa ne mo e kpa-ɔ.

⁷ Amoſe-ɔ fø ya kpuni aŋjuri suŋ mo, emo pεεε
mɔ i kii fo lee.”

⁸ Né Yeesuu a bεŋŋaa Ḍbɔnsam fεyε, “Baa bεε
kyɔrεε waa abwareſen wɔrε-ɔ-rɔ fεyε,

‘Mɔn’ suŋ mɔnε nyanŋpε Wuribware wɔrε kpen.’*
”

⁹ Né Ḍbɔnsam a bεε yaa mò Yεrosalem maŋ-nɔ,
ne ɔɔ taa mò yaa bø yera Wuribware sunkpa-ɔ
katwεε-rɔ, ne ɔɔ tɔwε gywii Yeesuu fεyε, “Fø i nyi
feyε Wuribware mò gyi-o e gyε fø kasεntiŋ, amo
feraa fuwi ywεε-rɔ a ŋ kee.

¹⁰⁻¹¹ A lee fεyε baa bεε kyɔrεε waa abwareſen
wɔrε-ɔ-rɔ fεyε,

* **4:4** Mbraa kεbεesa 8.3.

* **4:8** Mbraa kεbεesa 6.13.

‘Wuribware e sa a mò mbɔɔ-ɔ bɔ kuŋ fɔ neenee,
na bɔ sɔrɔ fɔ bamɔ asaree se,
na fɔ ma nya da keyaa kibu si.’* ”

12 Ne Yeesuu a bee beηjaa mò feyε, “Ne e a bɔ
abwareseñ wɔre-ɔ-rɔ feyε,

‘Mone ma kyɔ mone nyanpe Wuribware-rɔ kee,’
ε?**

13 Saŋ ne Obonsam-ɔ a kyɔ mò-rɔ kee ekpa amo
se lɔwe-ɔ, ne oo yawé mò o gywii saŋ kɔ bee.

*Aneŋ ne Yeesuu a leę mò kusų kaase Galileya-ɔ
(Matiyo 4.12-17; Maak 1.14-15)*

14 Ne Yeesuu a kiŋji yɔ Galileya sweere se, na
Wuribware a kufwiijé timaa-o keyaaleñ bɔ mò
ase. Ne okemaa ne o bɔ ifuri amo se-ɔ a nu mò se.

15 Ne oo kaapo asesee abwareseñ mfeñ a
kebwarekore akyaŋ-ɔ-rɔ, ne okemaa a kyɔrɔ mò.

*Aneŋ ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o
(Matiyo 13.53-58; Maak 6.1-6)*

16 Ne Yeesuu a yɔ Nasaret manj-nɔ mfeñ ne baa
bera mò-ɔ. Fejε aneŋ ne o kyɔ o waa-ɔ, kukyure
kake a fo-ɔ, ne oo yɔ mfeñ a kebwarekorekyan-ɔ-rɔ.
Ne baa kore mò fejε o karé abwareseñ wɔre-ɔ
gywii bamɔ. Ne oo kɔso a o karé.

17 Ne abrese-ɔ øko a taa abwareseñ wɔre-ɔ
kebegya kɔ ne Wuribware kyaamee Isaya a
kyɔree-ɔ sa Yeesuu. Ne oo saŋje wɔre-ɔ-rɔ. Ne
oo ḥu toŋ kɔ ne kyaamee-ɔ a kyɔree feyε,

* **4:10-11** Kiliŋ 91.11-12. * **4:12** Mbraa kebileesa 6.16.

18 “Wuribware a kufwiijə-o te mō se,
 a lē̄ feyε oo lee mō suŋ nē̄ feyε
 n̄ ya tōwē mō aseŋ timaa gywii atiripo.
 Oo suŋ mō feyε m bō tōwē gywii bamō nē̄ baa tii
 bamō-ɔ
 feyε ba nya bamō eyee,
 na n tōwē gywii atenapo
 feyε bamō akatō i bunjji.
 Oo suŋ mō feyε m bō kya
 bamō nē̄ baa waa bamō bōrōkraa-ɔ-rɔ.
 19 Na n tōwē gywii ɔkemaa feyε saŋ a fo
 feyε Wuribware e ba a ɔ bō morōwē mō
 aseſe.”*

20 Yeesuu a kare gywii bamō lōwē-ɔ, nē̄ ɔɔ
 bōɔ wōrē-ɔ, nē̄ ɔɔ laŋjaa sa ɔbrēsē nē̄ ɔɔ taa sa
 mō-ɔ. Nē̄ ŋkee ɔɔ kyēna kōrē bamō se, nē̄ ɔɔ
 lē̄ ɔ kaapo abwareſen-ɔ. Nē̄ ɔkemaa nē̄ ɔ bō
 kēbwarekōrēkyan-ɔ-rɔ-ɔ e dēere mō diŋj.

21 Nē̄ ɔɔ tōwē gywii bamō feyε, “N gyē feyε Isaya
 a tōwē mō fōnfōn kuŋsi aseŋ nē̄. ɔ tōwē nē̄ feyε
 ɔko e ba a ɔ bō ba na ɔ waa atō mō pēesē nē̄ mōne
 a nu mō a kare-ɔ. Nē̄ mō e tōwē mō i gywii mōne
 feyε ndōɔ a kake mō ɔko e waa aneŋ a atō mō mōne
 akatō-rɔ.”

22 Nē̄ bamō pēesē akatō a gyi mō se, nē̄ eyēe a kpeŋ
 bamō bō lē̄ aneŋ nē̄ o nyi seŋsa esa-ɔ se. Nē̄ baa
 kuri gywii abee, “N gyē anē ayēpo Yosef mō gyi-o
 nē̄ eēe?”

23 Nē̄ ɔɔ tōwē gywii bamō feyε, “Mō e kōrē a n gyi
 feyε mōne e da kēkpare mō a mōn' bō kye mō feyε,
 ‘ɔkyapo, kya fo eyēe,’ na mōn' tōwē gywii mō feyε n̄

* 4:19 Isaya 61.1-2 (LXX).

waa ato nē mōne a nu feyε mo a waa Kapaaniyum maŋ-nō-ɔ mo fōnfōŋ aye mfēe.

24 Mo ę tōwε mo i gywii mōne feyε ba bu Wuribware kyaamεε tōŋ kēmaa, amo mō fōnfōŋ aye wōrē.

25 Beεε mo ę ba ayεba aaa? Mōn' nyinjji Wuribware kyaamεε Iliya kēbēe-ɔ se, saŋ-ɔ bware a yere ęwōrē nsu nsa na kēbegya, nē akōŋ a ba bwēetɔ sweere-ɔ pεee se-ɔ.*

26 Saŋ amo-ɔ akpenlekyee kyo bwēetɔ Isireelii sweere se. Amaa Wuribware moŋ suŋ Iliya feyε ɔ kya bamō-rɔ. Kpenlekyee koŋko nē ɔ moŋ gye Isireeliinyi nē o te Sarafat maŋ-nō-ɔ asε wōrē nē Wuribware a suŋ mō.

27 Nē saŋ ne Wuribware kyaamεε Ilisa bee ɔ bo-rɔ-ɔ, nē asesε bwēetɔ ę lɔ kēbwatɔ ane Isireelii sweere se-ɔ, Ilisa moŋ sa a ɔkɔ kpaare, amo ɔnyare ko nē ba tee mō ε Naaman nē ɔ lē Siriya sweere se-ɔ wōrē kpeŋ.**

28 Amo feraa bamō ne bo bo kebwarekorekyan-ɔ-rɔ-ɔ a nu anεŋ nē ɔ tōwε-ɔ, nē bamō iduŋ a fwii.

29 Nē baa koso gyiiri mō lēe bamō maŋ-ɔ-rɔ. Maŋ-ɔ mo dōŋ kēbēe ko se. Amo bo yε ba twēe mō a bo bo waa kēbēe-ɔ kaasε a kēmaŋtaŋ-ɔ-rɔ nēe.

30 Amaa Yeesuu a borɔ bamō pεee mboŋtɔ-rɔ kyoŋ nēe, meraa mō kpa se o yii yōwε bamō mfēŋ.

*Anεŋ nē Yeesuu a kya ɔnyare ko nē ibrisi te mō se-ɔ
(Maak 1.21-28)*

* **4:25** 1 Awure 17.1, 18.1. * **4:27** 2 Awure 5 1-14.

31 Né Yeesuu a yø Kapaaniyum maŋ-nø Galileya sweere se. Kukyure kake-o, né ø ya kaapo abwareseñ mfeñ a kebwarekorekyan-j-o-ro.

32 Né asesë né baa nu aneŋ né ø ya kaapo-o eyee a kpèŋ bamø, a lee feye ø ya kaapo nee feye mò a gyø Wuribware mbraa œsapo-o.

33 Amø saŋ amo ɔnyare ko bo kebwarekorekyan-j-o-ro mfeñ, né ibrisi te mò se. Né ɔnyare-o a faa-ro keŋken feye,

34 “Aa! Yeesuu Nasaretenyi, ntetø né fo e kpa ane ase mfée? Fo a ba a fo bo mɔɔ ane nee eee? Nyi sese né fo gyø-o. Fo e gyø keyaaføre timaa né Wuribware lee suŋ bo kyoŋwe-o.”

35 Né Yeesuu a faa ibrisi-o si feye, “Laatø na fo kosø ɔnyare amo se.”

Né ibrisi amo a twę ɔnyare-o bo da bamø akato-ro mfeñ, né e ya kosø mò se, na e moŋ waa mò seye.

36 Né asesë-pøe eyee a kpèŋ bamø, né bo yø, “Ntetø aseŋ nee, né o sa seŋsa aneŋ-o nee? ɔnyare amo de ibrisi pøe mɔ se keyaaleŋ, haree mò ya tøwé aseŋ, na e kosø sese se.”

37 Né Yeesuu kenyaré a yø mfeñ a ifuri-o pøe se.

Aneŋ né Yeesuu a kya alopo bweetø-o

(Matiyo 8.14-17; Maak 1.29-34)

38 Né Yeesuu a lee kebwarekorekyan-j-o-ro yø Simøŋ løŋ-nø. Simøŋ mɔ gyø bamø né bo gyø Yeesuu si-o øko nee. Saŋ amo na Simøŋ mò saa kyøesø e lo fekyu, né mò kayowøre a børe gyø bweetø. Né baa kore Yeesuu feye o kya mò-ro.

39 Né Yeesuu a ya yøre mfeñ né økyøe amo da o lø-o. Né ø sa kanø feye fekyu-o yøwø økyøe-o. Né

ঁু kpaare, ne ঁু koso puri amo-ro waa ateese sa bamo.

40 Saq ne kyowে e twee-o, ne asesę a baa bamo anyipo ne ba lо alogyi alogyi-o Yeesuu ase, ne ঁু ba mò asaree bo dønjø bamo se akø akø, ne bamo skemaa a kpaare.

41 Ne Yeesuu a bee gya ibrisi bo koso asesę bwheeto se, na ibrisi-o e fee-rø ee towę feye, "Wuribware mò gyi-o e gye fo." Amaa o moŋ sa a e bee sa senjsa ko, bo lee feye i nyi damenajse feye Kristoo ne Wuribware a sun bo kyoŋwe-o nee.

*Ketø se ne Yeesuu a towę abwaresejen kebwarékore akyan-nø-o
(Maak 1.35-39)*

42 Kemo kaye njke gyegyayę kese-ro, ne Yeesuu a lee maŋ-o-ro yø kεε se mfen ne øko moŋ bo, ne a du diŋjø-o. Amo feraa ne asesę a lee ba buwi ba kpa mò. Bamø a ya nju mò-o, njkee bo ma lee kpa feye o lee bamø ase mfen.

43 Amaa ঁু towę gywii bamø nee feye, "A tiri feye n towę Wuribware a kuwure-o-ro a asej timaa-o gywii emaj ko gbaa se awuye, bo lee feye ketø ne Wuribware a sun mo a m bo waa-o nee."

44 Amose-o ne ঁু meraa se o naa o towę abwaresejen Yudaa awuye emaj se kebwarékore akyan-nø.

5

*Anęj ne Yeesuu a lee mò agyasepo gyenkpęesę-o
(Matiyo 4.18-22; Maak 1.16-20)*

1 Nke njko Yeesuu a yere keparę dabę ko ne ba teę kemo ε Ginesaret (beεε Galileya)-o kεε, ne njkee

asəsə i neñji ba yɔ akatɔ-rɔ na bɔ nya ya nu mὸ abwareseñ kɔtɔwε.

² Nε Yeesuu a 疽 baa gyiiri ekoree enyɔ bɔ dañ kepare-ɔ kεε. Nε ηkiŋgyi akrapo-ɔ a yɔ a bɔ ya fwee bamɔ asawu si. ³ Nε oo lwee ekoree-ɔ ɔkɔ-rɔ. Simɔŋ nε Yeesuu a kya mὸ saa kyeesə fεkyu-o lee nee. Nε ɔɔ kɔrε Simɔŋ fεyε o neñ kɔrεe-ɔ bɔ dəñjɔ nkyu si kafwεe, nε Yeesuu a kyεna kɔrεe-ɔ-rɔ kaapo asesə abwareseñ.

⁴ Yeesuu a tɔwε abwareseñ lɔwε-ɔ, nε ɔɔ tɔwε gywii Simɔŋ fεyε, “Mon' neñ bɔ dəñjɔ nkyu si yaa kebokenj-no, na mon' tweε asawu-o waa-rɔ kra ηkiŋgyi.”

⁵ Nε Simɔŋ yε, “M₀ nyanype, anε a waa kusuj kanye-o pεεε, anε mɔ anε moñ kra sεyε. Amaa fo e yε anεñ fεraa, m₀ e tweε asawu a η waa-rɔ.”

⁶ Nε baa tweε asawu-o waa-rɔ. Nε baa kra ηkiŋgyi bweetɔ, haree asawu-o e kpa a a kyaye-rɔ.

⁷ Amoøe-ɔ nε baa ya bamɔ kesaree fεyε bamɔ kosobee-anə nε bamɔ gbaa bɔ bɔ bamɔ kɔrεe-ɔ-rɔ-ɔ bɔ kya bamɔ-rɔ. Nε baa bɔ kya bamɔ-rɔ, nε baa lee ηkiŋgyi-o bɔ bɔrɔ ekoree enyɔ-ɔ, haree ekoree-ɔ a tɔwε se e kpa a e gya nkyu.

⁸⁻¹⁰ Nε eyee a kpeñ Simɔŋ na bamɔ nε mὸ aa bamɔ bɔ mὸ kɔrεe-ɔ-rɔ bɔ lεe anεñ nε baa kra ηkiŋgyi bweetɔ-ɔ se. Anεñ dεε nε Sibidii mὸ gyi-anə, Yakubu na Yohanee nε bɔ gye Simɔŋ mὸ kosobee-anə amo-ɔ eyee a kpeñ bamɔ. Simɔŋ (nε Yeesuu e ba a ɔ bɔ tεe mὸ ε Peetroo-o) a 疽 mfaanee-ɔ, nε oo kpuni aŋjurii Yeesuu akatɔ-rɔ, nε ɔɔ tɔwε fεyε, “M₀ nyanype, narε lεe m₀ ase, bɔ lεe fεyε n gye ebɔyε ɔwaapɔ nεe.”

Né Yeesuu a tawé gywii Siməñ feyε, “Fø ma sa a fø duñ tεñ fø. Lεñ ndøø bø yø fø maa lεø kra እkiñgyi. Amaa asesε nε fø e deε buwi kpa na fø baa bamø mo ase.”

¹¹ Mfεñ nε baa gyiiri bamø ekoree-ø bø bεya kepare-ø kidenbe si, nε baa yøwε kεtø kemaa, nε baa gya Yeesuu si.

*Anεñ nε Yeesuu a kya bwatøpo ko-ø
(Matiyo 8.1-4; Maak 1.40-45)*

¹² Sañ kø Yeesuu a yø ø bø mañ kø-rø, na bwatøpo nyare kø mø bø mfεñ. Mø kεdeñ እu Yeesuu-o, nε ø yø mø ase, nε oo kpuni añurii kore Yeesuu tawé feyε, “Mo nyanpe, fø e kpa, fø e taare a fø kya mo kolo mø na n nya lwee asesε-rø.”

¹³ Nε Yeesuu a beñjaa mø feyε, “Mo e kpa.” Nε Yeesuu a ba kεsarεø bø døñjø øløpo-ø se, nε ø yε, “Mbeyømø feraa fø e taare a fø lwee asesε-rø, a lεø feyε fø a kpaare.” Mfεñ dεø nε ønyare amo a kebwatø-ø a lowε.

¹⁴ Nε Yeesuu a yii mø se feyε, “Dεñ børø kpa kyεye se yø Wuribware aløñjøpo-ø økø ase na ø deere fø, na fø bø aløñjøtø nε Mosis a tawé ε mø nε ø lø kolo mø, nε ø kpaare-ø bø, na økemaa እu feyε anεñ a kolo-ø møñ lεø ki te mø se-ø. Fø a maa se fø e yø, fø ma kañ yεre kpa-rø tawé kεtø nε mo a waa sa fø-ø gywii økø.”

¹⁵ Amo gbaa nε Yeesuu kenyare a yø emañ se-ø neε. Nε asesε biribiri a ba a bø bø nu aseñ nε ø tawé-ø, na ø kya bamø alø.

¹⁶ Amaa mø ya nya kpa anεñ nε ø taare-ø, ø yø ø naa mø wøre mfεñ nε a du diñjø-o na ø nya kore kebwarekore.

*Aneñ ne Yeesuu a kya kegyabəə kɔ-ɔ
(Matiyo 9.1-8; Maak 2.1-12)*

17 Kake እኩ, ነ Yeesuu ይ kaapo abwareṣeን ለኩ
kɔ-rɔ, ነ Farisii awuye ክ በna Wuribware ሙbraa
akaapopo ክ a ba bɔ te Yeesuu asę mfenj. Bamo
boko a lęe maŋ kemaa ነ ይ bɔ Galileya sweere se-ɔ.
ነ bokø mɔ a lęe Yudeya sweere se na Yerusalem
maŋ-nɔ. San amo-ɔ na የ bęe o de Wuribware a
keyaaleŋ-ɔ የ kya alɔpo.

18 ነ anyare ክ a sɔrɔ kegyabəə ክ kraŋ se baa,
ነ baa lęj bamo eyee na bɔ taa mὸ lwee lęj-ɔ-rɔ
yaa bɔ beya Yeesuu akatɔ-rɔ.

19 Amaa bɔ lęe aneñ ነ asesɛ kyɔ bwęetɔ-ɔ se-ɔ,
bɔ moŋ taare nya kpa na bɔ taa mὸ lweero.
Amose-ɔ ነ baa sɔrɔ mὸ bo dee yɔ kekyan ነ¹
Yeesuu bɔ kemo-rɔ-ɔ soso. Bamo a tee kemo soso-ɔ
se-ɔ, ነ baa tuwi bɔ soso. Mfenj ነ baa taa mὸ bɔ
dəŋŋə kraŋ se, ba ife bɔ da-rɔ, ነ baa kra ife-o-ro
ywę mὸ-rɔ kafwę kafwę bɔ kyonwę kekyan-ɔ-rɔ
yaa bɔ beya Yeesuu akatɔ-rɔ.

20 Anéñ ነ baa pee akatɔ baa kegyabəə amo-ɔ
se-ɔ, Yeesuu a እን Feyε baa kɔore mὸ gyi bwęetɔ.
Amose-ɔ ነ የ tɔwę gywii kegyabəə-ɔ Feyε, “Mo
nyare, mo a taa fo eboye-ɔ bɔ ke fo.”

21 Amo feraa, ነ Wuribware ሙbraa akaapopo-ɔ
na Farisii awuye-o a lęe ba እwiini ba gywii abee
Feyε, “Nse e gyę የnyare mɔ ነ mὸ-ɔ mὸ e sa seŋsa
aneñ Feyε mὸ a gyę Wuribware-ɔ? የnyare mɔ a
tɔwę abuseŋseñ. Nee Wuribware wɔrę e gyę ነ የ²
taare a የ taa eboye bɔ ke asesɛ ε?”

22 Mfenj ነ Yeesuu a kyɔ እን bamo mfεere, ነ oo
bise bamo Feyε, “Ntetɔ i de mone?

23 Kēmo-o kēmo e bo tōwē lō, ‘Mō a taa fo ēbōyē bo ke fo’ bēee ‘Kōso nare?’

24 To, mō e kaapo mōne fēyē mō, dimaadi mō gyi-o, de kēyaalen swēerē mō se na n taare taa ḥkēmaa ēbōyē bo ke mō.” Nē oo tōwē gywii kēgyabōo-č fēyē, “Kēe ε, kōso taa fo kran a fo nare yō pē.”

25 Puri amo-rō ne kēgyabōo amo a kōso laman amo akato-rō mfēn bōo mō kran, ne oo nare mō ayaa anyo se o yii pē, na o kyōrō Wuribware.

26 Nē bamō ne bo bo mfēn-č pēee mō ēyēe a kpeñ bamō. Nē kufu a nya bamō, ne baa kyōrō Wuribware na ba tōwē fēyē, “Aseñ dabe kō ne anē a nju ndōo.”

Aneñ ne Yeesuu a tēe Lewii, ne oo ba bo gya mō se-č

(Matiyo 9.9-13; Maak 2.13-17)

27 Amō kamēe-rō, ne Yeesuu a lēe ya nū leñpoo ḥkāorēpo kō ne ba tēe mō ε Lewii-o (ne bo bēe ba tēe mō ε Matiyo-o) na o te mō leñpoo kōrekpa. Nē Yeesuu a tōwē gywii mō fēyē, “Kōso gya mō se.”

28 Mfēn ne Lewii a kōso yōwē kētō kēmaa, ne oo gya Yeesuu si.

29 Nē Lewii a ya waa ateese mō ayē sa Yeesuu a o gyi. Nē oo bēe nyiñji leñpoo akāorēpo bweetō na asesē kō fēyē bo ba na bo gyi ateese amo.

30 Amō feraa ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopō kō ne bo tii bamō se bo gya bamō ananatō se-č a lēe ba tēe ba gywii Yeesuu agyasēpō-č, ne bo yε, “Ntētō se ne mōne aa leñpoo akāorēpo na ēbōyē awaapo i gyi abēe ase?”

31 Ne Yeesuu a nya mēnañ bēñjaa bamō feyε, “Okō ne የ lō-ɔ ne ba sa kadwii. N gyē እko ne o de alañfiya-o.

32 Amōse-ɔ n gyē bamō ne bo moñ gyē eþøyε awaapo-ɔ se ne mo a ba, amaa bamō ne bo gyē eþøyε awaapo-ɔ se ne mo a ba, na m bo tōwē gywii bamō feyε bo nu bamō eyee kiñji lēe bamō eþøyε-ɾɔ.”

Akoñ kékra aseñ

(Matiyo 9.14-17; Maak 2.18-22)

33 Ne asesε kō a bo tōwē gywii Yeesuu feyε, “Yohanee a agyasepo-ɔ na Farisii awuye a bomo-ɔ e kra akōñ iluwi bweetɔ na ba kōrē kēbwarekore, amaa fō feraa fō bomo-ɔ i gyi ba nuu sanj kēmaa.”

34 Ne Yeesuu a bēñjaa bamō feyε, “Moñ e fa feyε sanj ne እko e kpa a የ waaree-ɔ, እkofɔ mō kuri mō nyare-ana e kyena akōñ na የ bo-ɾɔ aaa? Moñ kōrē gyi.

35 N du nee feyε እkofɔ mō kuri-o, ne mo agyasepo-ɔ mō du nee feyε እkofɔ mō kuri mō nyare-ana-ɔ. Nke nkō e ba ne ba kra እkofɔ mō kuri a bo lēe bamō ase, na nkēe bo kra akōñ.”

36 Ne Yeesuu a bēe tōwē kēkpare mō gywii bamō feyε, “Okō maa kyan waagya popwεε na የ bo taa waagya dēdaa-ɾɔ. Okō ne mō ya waa aneñ, የ nyera waagya popwεε-ɔ, na mfēñ ne የ ba waagya-ɔ bo taa-ɾɔ-ɔ na waagya dēdaa-ɔ maa waa konko.

37 Aneñ dēe ne moñ nyi feyε bo de nta ba waa pranjtōwa ne ba ba kabō wōrē bo waa-ɔ-ɾɔ. Bo de nta popwεε ba waa pranjtōwa popwεε-ɾɔ. Nta popwεε ya lwee pranjtōwa dēdaa-ɾɔ, nta-ɔ i fwii na pranjtōwa-ɔ bwēe nyera na nta-ɔ twiiri wee.

38 Amose-ɔ, bo de nta popwεε ba waa prantowa popwεε-rɔ.

39 Né ɔko mɔ ya nuu nta dεdaa, o maa lεe kpa mpopwεε kunuu. O yε ndedaa-ɔ bɔ mpopwεε-ɔ. Amose se-ɔ mɔ agyasepo-ɔ maa kra akɔŋ.”

6

Kukyure ŋke aseŋ (Matiyo 12.1-8; Maak 2.23-28)

1 Kukyure kake kɔ, Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo a naa ba kyoŋ abwaye adɔɔ kɔ-rɔ-ɔ, né mɔ agyasepo-ɔ a lee ba gyεε abwaye né ba kyoŋ amo-ɔ-rɔ-ɔ, né baa fee ba wo, a lee feyε akɔŋ de bamɔ.

2 Né Farisii awuye kɔ a ɲu aneŋ né ba waa-ɔ, né baa bise bamɔ feyε, “Ntεtɔ se né mɔnε e gyεε abwaye-o? Mɔnε moŋ nyi feyε kεtɔ né mɔnε e waa-ɔ gyε kusuŋ née eee? Né a kye Wuribware mbraa feyε ɔko a waa kusuŋ kɔ kukyure kake.”

3 Né Yeesuu a beŋŋaa bamɔ feyε, “Mɔnε moŋ tεe kare abwareſen wɔrε-ɔ ɲu kεtɔ né ane ɔdεdaapɔ Deefid a waa saŋ né akɔŋ de mɔ aa mɔ anarebεεpo-ɔ ɔɔɔ?

4 Kεtɔ bo abwareſen wɔrε-ɔ-rɔ feyε Deefid a lwee Wuribware sunkpa, né baa sa mɔ bodobodoo akuri né baa bo lɔŋŋɔ Wuribware-ɔ, né ɔɔ saŋ eko sa mɔ anarebεεpo-ɔ. Na a moŋ gyε mbraa kikye aaa? Bo lee feyε ane mbraa-ɔ yε Wuribware alɔŋŋɔpo wɔrε e gyε né bo de kpa feyε bo gyi aneŋ a bodobodoo-o.”

5 Né Yeesuu a tɔwε bo gyε kεe feyε, “Amose-ɔ mɔ dimaadi mɔ gyi-o, de kukyure kake-o gbaa ɛleŋ.”

*Kesaree wuse wuye ko aseŋ
(Matiyo 12.9-14; Maak 3.1-6)*

6 Kukyure kake ko bęe nę Yeesuu a bęe yo kębwarekorekyan-nę ya kaapo abwareseŋ. Saŋ amo-ɔ ɔnyare ko mə bo mfęŋ na mὸ kigyisesaree a wu.

7 Amə Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo ko mə bo mfęŋ, nę ba kpa a bo nya poro Yeesuu feyε ɔ waa bɔyε. Amose-ɔ bamə akatə a pee ba deere a bo kęe feyε Yeesuu ę kya kęsaree wuse wuye amo kukyure kake amo aaa, a lęe feyε bo maa waa kusuŋ kemaa kake amo.

8 Amaa Yeesuu a kyo ሥu bamə mfęere-ɔ, nę ɔ tɔwę gywii kęsaree wuse wuye amo ε, “Koso ba akatə-rɔ mfęe.” Nę ɔnyare-ɔ a koso yere ba akatə-rɔ mfęŋ.

9 Nę Yeesuu a bise bamə nę bo bo mfęŋ-ɔ feyε, “Emenę nę Wuribware mbraa-ɔ a sa kpa feyε anę waa kukyure kake? Mbraa-ɔ ye anę waa kitimaa nee eee, bęee kębøyę aaa? N yε, anę morowę sęsę nee, bęee anę məsə sęsę nee eee? Mon' tɔwę gywii mo.”

10 Nę ɔ deere bamə pęee kpone. Nę ሥkeet ɔ tɔwę gywii ɔnyare-ɔ feyε, “Teyi fo kęsaree-ɔ-rɔ.” Nę ɔnyare amo a teyi-ro, nę mὸ kęsaree amo a kpaare.

11 Bo lęe mfaanee se-ɔ nę Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ iduŋ a fwii bwęętə Yeesuu si, nę baa lęe ba fa kętə nę ba waa mὸ-ɔ.

*Aneŋ ne Yeesuu a lee mὸ ayaa-rɔ ayerępo kudu
anyɔ-ɔ
(Matiyo 10.1-4; Maak 3.13-19)*

12 Ketɔ moŋ kyee nɛ Yeesuu a yɔ kɛbɛɛ kɔ se ya kore kɛbwarekore. Nɛ oo sii mfɛŋ kanye amo pɛɛɛ ɔ kore kɛbwarekore.

13 Kayɛ a ke-o, nɛ ɔɔ tɛɛ mò agyasepo-ɔ baa mò ase, nɛ oo lee bamɔ-rɔ kudu anyɔ feyɛ bo waa mò aya-a-rɔ ayerepo.

14 Bamɔ e gyɛ Simɔŋ (ɔɔ bɛɛ sa mò kɛŋasenyare nɛɛ feyɛ Peetroo) na mò tire Andruu, na Yakubu na Yohanee na Filipo na Bar-Tolomiyu,

15 na ɪkee Matiyo na Tomas na Alafiyus mò gyi Yakubu, na Simɔŋ nɛ ba tɛɛ mò ε Selot (kaaseɛ e kaapo nɛɛ feyɛ ɔmaŋkpapo-ɔ),

16 na Yakubu mò gyi Yudas, na Yudas kɔ nɛ ba tɛɛ mò ε Kariyotinyi, nɛ ɔ ba a ɔ bo gyi Yeesuu kidiburo-o.

*Anɛŋ nɛ Yeesuu a kaapo atɔ, nɛ ɔɔ kya aləpo-ɔ
(Matiyo 4.23-25)*

17 Ne Yeesuu na mò aya-a-rɔ ayerepo-ɔ a kporowɛ kebɛɛ-ɔ si. Bamɔ a kporowɛ-ɔ, nɛ mò aa mò agyasepo bweetɔ a bo yere mfɛŋ nɛ sweere-ɔ du kyεɛkyε-ɔ. Asɛɛɛ biribiri mɔ a gyanjɛ mfɛŋ. Bamɔ bɔko a lɛɛ Yudeya sweere se, na Yerɔsalem maŋ-nɔ, nɛ bɔko mɔ a lɛɛ emaj kɔ se nɛ ba tɛɛ emɔ ε Tiro na Sidɔŋ, nɛ e bo ɔpɔq kεɛ-ɔ.

18 Baa ba nɛɛ feyɛ bo bo nu abwareseŋ nɛ Yeesuu e tɔwɛ-ɔ na ɔ bee kya bamɔ alɔ. Bamɔ ne ibrisi te bamɔ se ɛɛ tɔɔraa bamɔ-ɔ pɛɛɛ mɔ a ba mfɛŋ. Ne ɔɔ gya emɔ bo kɔso bamɔ se.

19 Ne asɛɛɛ-ɔ pɛɛɛ a lɛŋ eyɛɛ ba kpa feyɛ bo dabɔrɔ mò, a lɛɛ feyɛ keyaaleŋ nɛ o de-o ɔ taare a ɔ bo kya bamɔ pɛɛɛ.

*Kebbee se abwareseñ kota^we
(Matiyo 5.1-12)*

20 Ne Yeesuu a lee^o sa senja o gywii mō agyasepo-o feye,

“Mone ne mone iwu kitiri-o, mone de nyure,
a lee^o feye mone e gyē ne mone tii Wuribware
a kuwure-o si.

21 Mone ne akon e mo^a mone mbeyam^a-o, mone de
nyure,
a lee^o feye mone san mone e keepaa.

Mone ne mone ebore-r^o i duñwi mone mbeyam^a-o,
mone de nyure,
a lee^o feye mone san mone e mose.

22-23 Ases^e ya kisi mone,
ne baa gya mone lee^o bam^o k^{eb}war^ek^{or}e
akyan^j-n^o,

ne baa saare mone, ne baa nyera mone kenyare
bo lee^o aneñ ne mone gya mo, dimaadi mō
gyi-o, si-o si,
mone de nyure,

Aseñ ya to mone aneñ,
mon' sa a a waa mone k^{on}e na mon' ba k^{on}e
bo k^yaa,

a lee^o feye kak^oka dab^e timaa ko da
ka gywii mone Wuribware se.

Bo lee^o feye aneñ ne ba waa mone-o d^{ee}
ne bam^o adedaapo-o a bo waa Wuribware a
akyaam^{ee}-o.

24 Amaa aseñ dab^e e to mone ne mone gyē at^o
awuye mbeyam^a-o,
a lee^o feye mone a ky^o gyi mone k^{on}e sweere se
mf^{ee}.

25 Aseŋ dabé e tó mone ne mone a gyi keepaa mbeyəmə-ɔ,

a lée feyε akon̄ saŋ a ba a bo nya mone.

Aseŋ dabé e tó mone ne mone e məsə mbeyəmə-ɔ,
a lée feyε bore-rɔ saŋ o ba a o bo dun̄wi mone
na mon' su.

26 Aseŋ dabé e tó mone ne asesε e sa mone kenyare
timaa mbeyəmə-ɔ.

Anεŋ dεe ne bamø adedaapo a sa bamø ne baa bo
penna

feyε bo gyε Wuribware akyaamεε-ɔ kenyare
timaa.”

Aneŋ ne anε kpa anε adoŋ aseŋ-ɔ

(Matiyo 5.38-48; 7.12)

27 Ne Yeesuu a kya se tōwε feyε, “Mbeyəmø mone
ne mone i nu mo aseŋ-ɔ, mo e tōwε mo i gywii
mone feyε, mon' kpa mone adoŋ aseŋ, na mon'
waa bamø ne ba kisi mone-ɔ kedamenan̄se.

28 Na mon' yure bamø ne bamø feraa ba da
mone yii-o, na mon' kore kewwarekore sa bamø ne
ba waa mone borokraa-ɔ.

29 Feyε okø ya da fo ko kesebo-rɔ kebaa, na fo bee
buruwaa kenyəsepo-ɔ sa mò a o da. Okø ya taa fo
waagya, na fo taa fo kaare bo tii mò si na o taa nare.

30 Okemaa ne o kore fo koto-ko-ɔ, fo i de, sa mò
ket-ɔ, ne okø ya taa fo ket-ɔ, fo ma tօraa mò feyε
o kinjaa kemø baa fo.

31 Amø katiŋ e gye feyε anε ne mone e kpa
feyε mone abee-ko waa mone-ɔ, mone mo mon' waa
aneŋ dεe sa bamø.

32 Mone e kpa bamø ne ba kpa mone-ɔ wɔre
aseŋ, emenε ne mone e waa a mon' nya nyure lee
Wuribware ase? A lée feyε bamø gbaa, bamø ne

bo gye ebɔyε awaapo-ɔ, e kpa bamɔ nε ba kpa bamɔ-ɔ aseŋ.

³³ Mɔnε e waa bamɔ nε ba waa mɔnε kεdamεnaŋsε-ɔ kεdamεnaŋsε, ntɔ sε nε mɔn' nya nyure? A lεe feyε aneŋ dεε nε ebɔyε awaapo gbaa e waa.

³⁴ Nε mɔnε ya ba mɔnε atɔ bo para bamɔ nε mɔnε nyi feyε ba ka mɔnε kɔkɔ-ɔ wɔrε, emεnε nε mɔnε e waa a mɔn' nya nyure lεe Wuribware ase? Aleε feyε ebɔyε awaapo gbaa de ba para abεε aneŋ dεε.

³⁵ Amaa amo katiŋ-o e gye feyε mɔn' kpa mɔnε adɔŋ aseŋ, na mɔn' waa bamɔ kεdamεnaŋsε. Mɔn' ba mɔnε atɔ bo para, na mɔnε ma fa feyε bo ka mɔnε amo kɔkɔ. Mɔnε ya waa aneŋ sa bamɔ, mɔnε e nya amo kakɔka dabe saŋ kɔ, na bo nyi feyε mɔnε gye Nyiŋkpeŋ-kyoŋ-atɔ-pεεε-Bware mɔ gyi-ana. Bo lεe feyε Wuribware bware bo sa bamɔ nε bo gye abɔrɔkɔɔnερo gbaa na bamɔ nε bo maa sa mɔ aŋsε kεtɔ kεmaa-rɔ-ɔ.

³⁶ Amose-ɔ mɔn' nyi asεsε ɛwεε feyε aneŋ nε mɔnε sε Wuribware i nyi asεsε ɛwεε-ɔ.”

*Mɔnε ma porɔ mɔnε bεεkɔ-ana
(Matiyo 7.1-5)*

³⁷ Nε Yeesuu a kya sε tɔwε feyε, “Mɔnε ya porɔ mɔnε bεεkɔ-ana, Wuribware mɔ e porɔ mɔnε. Amose-ɔ mɔnε ma porɔ mɔnε bεεkɔ-ana. Mɔnε ya bu mɔnε bεεkɔ-ana kεpɔ, Wuribware mɔ i bu mɔnε kεpɔ. Amose-ɔ mɔnε ma bu mɔnε bεεkɔ-ana kεpɔ. Amaa mɔnε ya taa mɔnε bεεkɔ-ana ebɔyε bo ke bamɔ, Wuribware mɔ e taa mɔnε lee a ɔ bo ke mɔnε.

38 Mone ya sa mone bækø-ana ato, Wuribware mo e sa mone mone lee. Kaseñtinj Wuribware e ba ato a o bo borø mò kyunputinj-o, na o yee si, na o beø nya bo borø se, na a borøwø, na o taa sa mone. Aneñ ne mone e sa mone bækø-ana-o dæe ne Wuribware mo i kinjjaa a o bo sa mone.”

39 Në Yeesuu a da kækpare mo gywii bamø feyε, “Fo e gye tenapo, fo e taare a fo kaapo fo kosobee tenapo kpa aaa? Moñ kɔrø gyi. Fo ya waa aneñ, mone anyø-o e lee a mon' lee da kemanjtañ-nø.

40 Anen dæe ne sukuu kigyi moñ de kpa feyε o kaapo ato, a lee feyε o moñ ta feyε mò òkaapopo, amo oo lowø mò sukuu.

41 Beεε emenø se ne fo e deerø kakpafεε ne ka døñ fo bækø kekato se-o, ne fo moñ kee kebenjtinj ne ke døñ fo lee si-o?

42 Beεε emenø ne fo e waa na fo tøwø feyε, ‘Mo kosobee, sa a n lee kakpafεε ne ka døñ fo kekato se-o,’ na fo feraa fo moñ kee kebenjtinj ne ke døñ fo lee si-o? Nnø nyø nyø wuye, lee kebenjtinj ne ke døñ fo fønføñ kekato se-o pwεε na fo dæe taare ñu damenanjse lee kakpafεε ne ka døñ fo bækø lee si-o. Amoø se-o mone ma porø mone bækø-ana. Amaa mon' lee ebøye lee mone fønføñ ñkronø-rø pwεε na mon' dæe taare kya mone bækø-ana-rø na bo lee bamø lee.”

Kiyii na kemø agyi (Matiyo 7.16-20; 12.33-35)

43 Në Yeesuu beø o yε, “Kiyii timaa maa swεε agyi bøye, ne kiyii ne ke moñ de alanjfiya-o mo maa swεε agyi timaa.

44 Kiyii agyi ne bo de ba pini kiyii suyo ne ke gye-o. A lee feyε leŋkreŋ maa swee kimanjoo agyi, ne kurunbree mo maa swee kukuti agyi.

45 Sese timaa kakpono-rɔ ne atɔ timaa e lee, ne atɔ bɔyε e lee sese bɔyε kakpono-rɔ, a lee feyε ketɔ ne ke bo sese kakpono-rɔ-o e gyε ne a lee mo kano-rɔ.”

*Ləŋ apwεερo anyɔ-o
(Matiyo 7.24-27)*

46 Ne Yeesuu a kya se bise feyε, “Nteto se ne mone e tee mo ε ‘Mo nyanpe, mo nyanpe,’ na mone mo mone maa waa ketɔ ne mo e tɔwε mo i gywii mone-o nee?

47 Mo e kaapo mone aneŋ ne oko ne o ba mo ase a o nu mo aseŋ, ne o bu amo-o du-o.

48 Sese-o du nee feyε ɔnyare ko ne o kpa a o pwεε lɔŋ, ne oo da talii, ne oo kwii talii-o-ro waa keŋ ya to afore pwεε ne oo dee pwεε mo lɔŋ bo yera se. Mò a pwεε mo lɔŋ-o bo yera lɔwε-o, ne boŋ ko a tweε kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo tɔwaa lɔŋ-o, na o mon leŋkpan gbaa, bo lee aneŋ ne baa pwεε mo damenjanse-o se.

49 Amaa oko ne o nu mo aseŋ ne mo e tɔwε-o, ne mo amo mo maa gya amo se-o du nee feyε ɔnyare ko ne oo pwεε mo lɔŋ ne o mon kwii talii-o na o waa keŋ-o. Ne nkyu a tweε kufwiiri gyaa bo tɔwaa lɔŋ amo. Ne lɔŋ amo a bwεe lee da wuuruum. Amo e gyε saasebεε.”

*keyaafɔrɛ-ɔ
(Matiyo 8.5-13)*

1 Saŋ nɛ Yeesuu a tɔwɛ kɛtɔ nɛ o de o gywii asɛsɛ-ɔ lɔwɛ-ɔ, nɛ ɔɔ yɔ Kapaaniyum maŋ-nɔ.

2 Amɔ saŋ amo-ɔ asoogyaa abrɛsɛ-ɔ ɔkɔ bɔ mfeŋ. ɔ moŋ gyɛ Isireeliinyi fɛyɛ Yeesuu-o. ɔ gyɛ Romanyi nɛe. Nɛ o de mɔ keyaafɔrɛ timaa kɔ nɛ ɔ lɔ ɔ da ɔ kpa a o wu.

3 Soogyaa amo a nu Yeesuu si maŋ-ɔ-rɔ-ɔ, nɛ oo suŋ Yudaa awuye abrɛsɛ kɔ fɛyɛ bɔ ya kɔrɛ Yeesuu na ɔ bɔ kya mɔ keyaafɔrɛ-ɔ sa mɔ.

4 Nɛ baa ba Yeesuu ase bɔ kɔrɛ mɔ fɛyɛ ɔ ba. Nɛ bɔ yɛ, “Hareɛ ɔnyareɛ amo a moŋ gyɛ Isireeliinyi-o gbaa ooo, a bware fɛyɛ fɔ bɔ kya mɔ-rɔ.

5 Bo lee fɛyɛ ɔ kpa ane asɛsɛ aseŋ, nɛ mɔ fɔŋfɔŋ a bee pwɛɛ kɛbwarekorekyan sa ane.”

6 Amose-ɔ nɛ bamɔ aa Yeesuu a taa bɔ yɔ. Bamɔ a kpa a bɔ fɔ lɔŋ-ɔ-rɔ-ɔ, nɛ soogyaa-o a suŋ mɔ nyare-ana fɛyɛ bɔ ya gyanjaa Yeesuu. Nɛ baa ya tɔwɛ gywii mɔ fɛyɛ, “Mo nyanjpe, fɔ ma kpone fɔ ɛyeɛ ba mo ase. A lee fɛyɛ moŋ gyɛ sɛsɛ timaa nɛ m bware fɛyɛ fɔ ba mo lɔŋ-nɔ-ɔ.

7 Nɛ mo-ɔ m bee moŋ fɔ fɛyɛ m ba fɔ ase mo fɔŋfɔŋ. Amose-ɔ fɔ ya deŋ sa kanɔ bɔ kyonjwɛ gbaa, mo keyaafɔrɛ-ɔ e kpaare.

8 N̄ gbaa mo nɛ n gyɛ sɛsɛ laŋgajan, nɛ n de abrɛsɛ nɛ bɔ kyɔ mo-ɔ, de asoogyaa awuye mo kaase, nɛ mo ya tɔwɛ gywii bamɔ ɔkɔ fɛyɛ, ‘Nare,’ ɔ yɔ neɛ, nɛ mo ya tɔwɛ gywii ɔkɔ mɔ fɛyɛ, ‘Ba,’ puri amo-rɔ amɔ ɔ ba. Nɛ mo ya tɔwɛ gywii mo keyaafɔrɛ fɛyɛ, ‘Waa kɛmo-ɔ,’ amɔ ɔ waa.”

9 Yeesuu a nu aneŋ nɛ ɔnyareɛ amo a suŋ bɔ

towē-ɔ, nē eyee a kpeŋ mò, nē oo buruwaa towē gywii lamaŋ nē ɔ gya mò se-ɔ feyε, “Mō e towē mo i gywii moŋe feyε moŋ tεe ḥu sese nē ɔ kɔɔrē mo o gyi mfaaneε-ɔ, anε Isireelii awuye-ro gbaa moŋ tεe ḥu ɔko anεŋ. Nē ḥonyare mo moŋ gyε Isireeliinyi.”

¹⁰ Nē mbɔɔ amo a kiŋji yɔ soogyaamо aye ya to feyε mò kεyaafɔrε amo a kpaare.

Aneŋ nē Yeesuu a kyijji kpenlekyee ko kagyinyaŋsεe leę lowi-ro-o

¹¹ Nke mfeneŋ kɔ kamεε-ɔ, nē Yeesuu a yɔ maŋ kɔ nē ba tεe ε Nayinj-o-ro. Amo saŋ amo-ɔ mò agyasepo-ɔ na asεse biribiri gya mò se.

¹² Saŋ nē ba kpa a bo lwee maŋ-ɔ-rɔ-ɔ na asεse kɔ so kifuniŋ, na asεse bwεetɔ gya se ba leę maŋ-ɔ-rɔ ba yɔ purekpa. Asaa kpenlekyee ko mo kagyinyaŋsεe wɔrε kpeŋ nē o de-o ya wu, nē bo de mò a bo ya pure, nē maŋ-ɔ-rɔ asεse gya se anεŋ.

¹³ Amo Yeesuu kεdeŋ ḥu ɔkyee amo-ɔ, nē mò asεŋ a waa mò ewεε, nē ɔɔ towē gywii ɔkyee-ɔ feyε, “Fo ma leę su.”

¹⁴ Nē Yeesuu a narε ya daborɔ kifuniŋ-o, nē bamø nē bo so-ɔ a sii yere. Nē Yeesuu ye, “Keyaafɔrε, koso.”

¹⁵ Nē keyaafɔrε nē oo wu-o a koso kyena, nē ɔɔ leę ɔ sa seŋsa. Nē Yeesuu a taa mò sa mò nyi.

¹⁶ Nē kufu a nya bamø nē bo bo mfeneŋ-ɔ pεεε, nē baa kyɔrɔ Wuribware. Nē bo ye, “Wuribware kyaamεe dabε kɔ a ba anε ase. Wuribware a ba a ɔ bo morowε mò asεse.”

¹⁷ Nē Yeesuu asεŋ a yɔ emaŋ nē e maa mfeneŋ-ɔ-rɔ na ifuri amo pεεε se.

*Anęŋ nę Yohanee Osuubəpo-o a suŋ mbəə Yeesuu
ase-ɔ
(Matiyo 11.2-19)*

18-19 Nę Yohanee Osuubəpo a agyasəpo-o a təwə atə nę Yeesuu a waa-ɔ pεεε aseŋ gywii Yohanee. Nę ɔɔ tεe bamə abεε anyo suŋ bamə Yeesuu ase na bo ya bise mò feyε, “Fo e gye Kristoo nę Yohanee ye o ba a o bo lee Wuribware ase-ɔ ɔɔ, bεεε sεsε banjbaŋ kɔ bεe o bo-rɔ nę anę kεe mò kpa aaa?”

20 Amo feraa bamə a yo Yeesuu ase-ɔ, nę baa bise mò feyε, “Yohanee Osuubəpo-o ya suŋ anę na anę bo bise fo feyε fo e gye Kristoo nę o ye o ba a o bo lee Wuribware ase-ɔ ɔɔ, bεεε sεsε banjbaŋ kɔ bεe o bo-rɔ nę anę kεe mò kpa aaa?”

21 Saŋ amo mɔ-ɔ, Yeesuu a kyɔ kya aləpo bwεetə na bamə nę ibrisi te bamə se-ɔ. Atenapo pεεε, oo buŋji bamə akatə.

22 To, nę ɔɔ beŋŋaa Yohanee Osuubəpo a mbəə-ɔ feyε, “Mon' kiŋŋi narę ya təwə kεtə nę mone a nu mo e təwə, na kεtə nę mone a ńu mo e waa-ɔ gywii Yohanee. Feyε anęŋ nę Wuribware kyaamεε kɔ a kyoreε waa abwareseŋ wɔrε-ɔ-rɔ bo lee mò nę o ba a o bo ba-ɔ kuru si aseŋ-ɔ, amo e gye feyε, mbeŋŋamə atenapo kεe, nę agyabɔɔ naa, nę abwatəpo kεbwatə a lɔwε, nę akpawu i nu aseŋ, nę bamə nę baa wu-o a kyinŋi, nę atiripo i nu aseŋ timaa-ɔ.

23 ɔko nę o maa yɔwε kɔkɔrε mo gyi-o e nya nyure.”

24 Saŋ nę Yohanee Osuubəpo a mbəə-ɔ a kiŋŋi bo yii-o, nę Yeesuu a lee o təwə Yohanee aseŋ o gywii asešε bwεetə nę bo gya mò se-ɔ. O ye, “Saŋ nę mone a yo Yohanee ase kimukee-ro-o, ntεtə nę mone a

yø a mon' ya deere? Ḍko nø o kyurowi mὸ mfεere
feyε aneŋ nø ɛfa i kpeere η yø mfεe na mfεe saŋ nø
afwii e da mmø-o nø monø a ya deere aaa?

25 Nteto nø monø a lęe a mon' ya deere? Sësë
nø o buŋ waagya timaa-o nø monø a yø a mon' ya
deere aaa? Asësë nø bo buŋ aneŋ a ato nø bamø
kakyøna-rø bo køne-o gyø ato awuye nø bo te eløŋ
damenanjse dabe dabe-rø-o.

26 Mon' tøwø gywii mo, nse nø monø a yø a mon'
ya deere? Wuribware kyaamee aaa? Kaseŋtiŋ
nøe, amaa n gyø Wuribware kyaamee-o wøre nø
monø a ya ɻu. Monø a ɻu Ḍko na o kyø bo tii si.

27 A lee feyε Yohanee Osuubøpo-o asen ne baa
kyøree waa abwareseŋ wøre-o-rø feyε Wuribware
e tøwø o gywii Kristoo feyε,

‘Mo i suŋ mo kabø a m bo gyø fo ɻjkpeε,
na o ya løŋŋø kpa bo yera fo.’* ”

28 Nø Yeesuu a tøwø bo tii si feyε, “Mo e tøwø mo
i gywii monø feyε sësë ko moŋ kyøna sweere mo
se nø o kyø Yohanee Osuubøpo-o, amaa mὸ nø o
gyø kagyingyii Wuribware se a kuwure-o-ro kyø
Yohanee.”

29 Asësë-o pεee, føŋføŋ lenpoo akɔɔrepo-o, a nu
aneŋ nø Yeesuu a tøwø Yohanee Osuubøpo-o
asen-o, ne bamø akatø a gyi, ne bo yε Wuribware
bware. Asësë mo nø baa tøwø aneŋ-o gyø bamø nø
Yohanee a bø asuu-o nøe.

30 Amaa Farisii awuye-o na Wuribware mbraa
akaapopo-o e gyø bamø nø bamø feraa baa kine

* **7:27** Malakii 3.1.

kpa nē Wuribware e bɔrɔ sē a o bɔ mɔrɔwē asesē-o,
nē baa kine fεyε Yohanee bɔ bamɔ asuu-o.

³¹ Nē Yeesuu a kya sē ε, “Mbeyɔmɔ, ntetɔ nē mo
e nya a m bɔ biri ndɔɔ a asesē-o nēε? Emēnē nē bɔ
du?

³² Bɔ du nēε fεyε nyaagyi a te ba soori kɔlɔnjde se,
nē bamɔ katuŋ kɔ e fεε-rɔ ba kyonjwē katuŋ kɔ fεyε,

‘Anē a da kɔkɔfɔ-rɔ akoyé sa mone,
amaa mone moŋ kyaa ooo.

Nē anē a bee waa kale,
amaa mone moŋ su ooo.’

³³ To, Yohanee Osuubəpɔ-o a ba-o, oɔ kra akɔŋ, nē
oo kisi nta kunuu, nē mone yε, ‘Obənsam te mò sē.’

³⁴ Amaa mo, dimaadi mò gyi-o, a ba, nē mo a
gyi nuu feraa, nē mone bee mone yε, ‘Mon’ kee
ɔnyare amo, o gyε oteesekpapo, na ɔtanuropo, na
lenjpoo akɔɔrepɔ bamɔ nyare, na ebaŋye awaapo
bamɔ nyare nēε.’

³⁵ Amaa fo ya iju ɔkɔ nē mò e gya Wuribware
a kanyiasen a ɛkpa-o sē-o, fo i iju fεyε mò kanyi-
aseŋ-o gyε kasen̄tinq.’

Anē nē Yeesuu a yɔ Simɔŋ Farisiinyi-o aye-o

³⁶ Nē Farisiii awuye-o ɔkɔ nē ba tεe mò ε Simɔŋ-o
a nyiŋji Yeesuu fεyε o ba mò aye bɔ gyi ateese. Nē
oɔ yɔ mfεŋ ya kyena a o gyi.

³⁷ Amɔ saŋ amo ɔkyεe kɔ mɔ bɔ maŋ-o-rɔ mfεŋ,
nē o gyε ebaŋye ɔwaapo. Nē oo nu fεyε Yeesuu a ba
Farisiinyi amo aye o gyi. Amose-o nē oɔ kpa mò
lanjpen̄taa bɔ bɔrɔ kalɔgyii kɔ nē baa baa kibu kɔ
nē ba tεe kεmo ε alabasetaa-o bɔ waa-o baa mfεŋ.

38 Amo a gye Yudaa awuye mbraa-ɔ se, nɛ bɔ da ba gyi. Nɛ ɔkyee-ɔ a bɔ yere Yeesuu ayaa ase. Nɛ o su o de mò akyukyu ɔ pɔ mò ayaapapaa. Nɛ ɲkee ɔɔ ba mò ipwii bɔ kpεε akyukyu-o Yeesuu ayaapapaa-ɔ se, nɛ ɲkee ɔɔ kyokywɛ̄ amo se, nɛ oo twiiri lanpentaa-ɔ bɔ wee se.

39 Nɛ Farisiinyi nɛ Yeesuu te mò lɔŋ-nɔ-ɔ a ɲu aneŋ-ɔ, nɛ ɔɔ fa mò mfεεrε-ɔ feyε, “Onyare mɔ dεε ɔ gye Wuribware kyaamεε kasεntij nee, weetee o ɲu kεtɔ nɛ ɔkyee mɔ nɛ ɔ dabɔrɔ mò-ɔ gye-ɔ. Na o ɲu aneŋ nɛ ɔkyee mɔ te ɔ waa ɛba耶-ɔ.”

40 Amo feraa nɛ Yeesuu a tɔwε feyε, “Simɔŋ, n de kotɔkɔ a n tɔwε gywii fo.”

Nɛ Simɔŋ yε, “Yooo, ɔkaapopo, tɔwε gywii mɔ.”

41 Nɛ Yeesuu a tɔwε feyε, “Anyare anyɔ ko e bɔ-ɔ. Nɛ bɔ de atɔ wuye ko, nɛ o de mò atanne ɔ para asešε-ɔ kɔkɔ. Bamɔ ɔkɔ de mò kɔkɔ siidii nkɔŋ nnuu, nɛ ɔkɔ-ɔ mɔ de siidii alafa anuu.

42 Bamɔ anyɔ-ɔ mɔ pεee moŋ taarɛ kɔkɔ-ɔ ka, amosɛ se-ɔ nɛ ɔɔ taa bɔ ke bamɔ. To, bamɔ abεε anyɔ mɔ-ɔ, nse e gye nɛ mò akatɔ i gyi atɔ wuye amo se bweetɔ-ɔ nee?”

43 Nɛ Simɔŋ Farisiinyi-o a bεŋŋaa feyε, “Mɔ e kɔɔrɛ a n gyi feyε mò nɛ mò kɔkɔ kyɔ bweetɔ, nɛ ɔɔ taa bɔ ke mɔ-ɔ.”

Nɛ Yeesuu yε, “A gye kasεntij.”

44 Amo feraa nɛ oo buruwaa deεrε ɔkyee amo a keri-o, nɛ ɔɔ tɔwε gywii Simɔŋ feyε, “Fo a ɲu ɔkyee mɔ aaa? Mɔ a ba fo aye-ɔ, fo moŋ kra mɔ neεnεε, feyε fo moŋ sa mɔ nkyu na m bɔ fwε̄ ayaapapaa se, amaa ɔkyee-ɔ feraa a ba mɔ akyukyu bɔ fwε̄ mɔ ayaapapaa se, nɛ ɔɔ ba mɔ ipwii bɔ kpεε amo se.

45 Fø moŋ kyokyweē mo kedaabøŋ bo sa mo aŋse na keba, amaa ɔkyee-ɔ feraa moŋ yøwø mo ayaapapaa se kokyokyweē lee haree saŋ nø mo a ba mføe-ɔ.

46 Fø moŋ kyiine mo kuŋu-ro mfø, amaa mø feraa a twiiri lanpøntaa weē mo ayaapapaa se.

47 Amose-ɔ mo e tøwø mo i gywii fo feyε, haree ɔkyee mo ebøye a kyø gbaa ooo, Wuribware a taa emø pεee bo ke mø. Kekpa demantø nø o kpa mo-ɔ e gye nø ke e kaapo feyε Wuribware a taa mø ebøye-ɔ bo ke mø. Amaa øko nø oo waa ebøye kafweē nø Wuribware a taa bo ke mø-ɔ e kpa Wuribware kafweē nøe.”

48 Nø Yeesuu a tøwø gywii ɔkyee-ɔ feyε, “Mo a taa fo ebøye bo ke fo.”

49 Nø bamø nø bamø aa Yeesuu i gyi-o wørø wørø e tøwø ba gywii abεε feyε, “Onyare mo e fa feyε o gyε nse, nø haree o de asεse ebøye o ke bamø?”

50 Amaa Yeesuu a bøe tøwø gywii ɔkyee-ɔ nøe feyε, “Fø a køøre mo gyi-o si-o, Wuribware a morøwø fo. To, narø damenønse.”

8

Akyee nø bamø aa Yeesuu a yø-ɔ

1-2 Bo fo saŋ ko-ɔ nø Yeesuu a narø emanø dabø na ngyingyii si o tøwø aseŋ timaa bo lee Wuribware kuwure-o si o gywii asεse. Mø aa mø agyasepo kudu anyø-ɔ na akyeepe ko nø oo gya ibrisi bo kosø bamø se, nø oo kya bamø aløgyi-o ya narø kaa emanø-ɔ se. Akyee amo e gye Mariya nø ba teø mø ε Magadalanyi, nø Yeesuu a gya ibrisi isunoo bo kosø mø se-ɔ,

3 na Yohana ne ba t  e m   kuri e Kusa ne    d  e
   gy   Owure Herod a ayaaf  re-   p  ee   br  es  -  , na
Susana, na aky  e bwe  t   bo tii si. Baa ba bam  
mpot  e ne bo de-o   k   bo kya Yeesuu m   aa m  
agyasepo-  -r  -  .

*Od  apo kitee
(Matiyo 13.1-9; Maak 4.1-9)*

4 Ne as  se a l  e   ma   se   ma   se ba Yeesuu ase.
Sa   ne as  se biribiri a bo gyanj  -  , ne Yeesuu a
t  w   kitee m   gywii bam   fey  ,

5 “N gy   od  apo k   e bo-r   aaa? Ne   o y   a   
ya   onyan   m   yaabraa. M   a y   o   onyan  -  , ne
ayaabraagi amo ak   a l  e da kpa ke  , ne as  se a
kyikye si, ne mbogyi a bo tesi gy  .

6 Ne yaabraa amo ak   a l  e da kagyaase. A bo
kw  e-  , ne aa w  , a l  e fey   swe  er   amo mf  n mo  n
de yuri.

7 Ne ak   m   a l  e da efa-r  , ne amo aa efa-   a
koso, ne efa-   a dan   mwiire amo se, amose-   o mo  n
taare wa  .

8 Ne   kee ayaabraagi amo ak   a l  e da swe  er  
timaa si, ne yaabraa-   a koso dan   bo k  w   waa an  
adab   adab  . Amo e gy   saaseb  ee.

Amose-     k  maa ne o de e  eb  -  , o nu.”

*Ket   se ne Yeesuu a t  w   kitee amo-  
(Matiyo 13.10-17; Maak 4.10-12)*

9 Ne Yeesuu agyasepo-   a bise m   kitee-o kaase.

10 Ne   o be  njaa bam   fey  , “Mo  ne w  re ne mo e
t  w   an  n ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o mo
i gywii, amaa bam   ne ba sa  -   feraa itee-ro na
akpare-   ne mo e t  w   k  mo ase   a m bo gywii
bam  ,

‘na bo deere aseŋ-ɔ-rɔ,
 na bo fa amo mfεεrε kpone,
 na bo nu kεmo aseŋ kpora-rɔ,
 na bo ma nu kaase.’ ”*

*Anεŋ ne Yeesuu a kaapo adəapo kitee kaase-ɔ
 (Matiyo 13.18-23; Maak 4.13-20)*

11 Nε Yeesuu yε, “To, nkee mɔn' nu kitee-o kaase.
 Ayaabramaagyi-o konjonyan yere bo sa abwareṣen nε
 mo e tɔwε mo i gywii aseṣe-ɔ.

12 Ayaabramaagyi nε aa lεe da kpa kεε-ɔ yere bo
 sa aseṣe nε ba nu abwareṣen, nε amo ya waa
 kafwεe-ɔ, amɔ ɔbənsam e ba a o bo lee amo lee
 bamɔ mfεεrε-rɔ, na bo ma nya koɔrε gyi na Wurib-
 ware morwε bamɔ-ɔ.

13 Ayaabramaagyi nε aa lεe da kagyaase-ɔ mɔ yere
 bo sa aseṣe nε ba nu abwareṣen-ɔ, nε a waa bamɔ
 nkpɔnɔ-rɔ kɔnε-ɔ. Amaa bamɔ akatɔ mɔn pee si-o
 si-o, ɔbənsam ya kyɔ bamɔ-rɔ kεe kafwεe, amɔ baa
 kyɔ yɔwε abwareṣen-ɔ se kegya.

14 Amɔ nε aa lεe da efa-rɔ-ɔ mɔ yere bo sa bamɔ
 nε ba nu abwareṣen-ɔ, nε kaye mɔ-rɔ atɔ tɔraasε
 na katannɛkpa na atɔ biribiri kɛkpa ya lwee bamɔ
 mfεεrε-rɔ, amɔ aa waa kɔkyɔ kyoŋ abwareṣen nε
 a bo bamɔ nkpɔnɔ-rɔ-ɔ. Amɔ bamɔ kɔkɔɔregyi-o
 maa waa bamɔ seye.

15 Nkee ayaabramaagyi nε aa lεe da swεere timaa
 si, nε aa kɔsɔ dan bo kowε waa aŋu adabε adabε-ɔ
 mɔ yere bo sa aseṣe timaa nε ba nu aseŋ timaa-ɔ,
 nε ba koɔrε ba gyi, nε ba lεŋ ɛyεe bo gya amo se
 nεenεe, nε ba waa itimaa saŋ kεmaa-ɔ.”

* **8:10** Isaya 6.9 (LXX).

*Mon' nu aseŋ ne Yeesuu e tɔwɛ-o damenajse
(Maak 4.21-25)*

¹⁶ Né Yeesuu a kya se tɔwɛ feyε, “Okø maa kyanjø mò fetiri si na o kɔŋ bera kike bo buŋ si, bɛɛɛ o taa bo kweɛrɔ mpaa kaase. Kabuno né o taa a o bo yera, na o lanjø-rɔ anɛŋ né asɛsɛ i lwee lɔŋ-nɔ né ba nya bo ḥu-ro-o.

¹⁷ Amoŋ-ɔ seye maa kweɛrɔ. Kɛtɔ kemaa na aseŋ kemaa e lee ifuri na okemaa ḥu.

¹⁸ Mon' nu aseŋ né mo e tɔwɛ-o damenajse, a lee feyε okemaa né o nu mo aseŋ timaa-o, né o kɔɔrɛ amo o gyi-o, Wuribware e sa mò kanyiasen bwɛetɔ na o bo tii kamø né o de-o si. Amaa mò né o kine mo aseŋ amo-ɔ feraa, Wuribware e sa a o paŋ mò kanyiasen kafwɛe né o fa feyε o kyo o de-o.”

*Yeesuu mò nyi na mò tire-ana aseŋ
(Matiyo 12.46-50; Maak 3.31-35)*

¹⁹ Né Yeesuu mò nyi na mò tire-ana a ba mò ase a bo bo ḥu mò. Amaa bo lee asɛsɛ kɔkyɔ-o se-ɔ bo moŋ nya kpa yɔ mò ase.

²⁰ To, né okø a tɔwɛ gywii Yeesuu feyε, “Kee, fo nyi na fo tire-ana yere kawu ba tee fo-ɔ.”

²¹ Né Yeesuu a tɔwɛ gywii asɛsɛ-ɔ pɛɛɛ feyε, “Bamø né ba nu abwareseŋ-ɔ, né bo gya amo se-ɔ, né mo e tee bamø ε n na na mo tire-ana.”

*Anɛŋ ne afwii na alaŋkpare a bu Yeesuu-o
(Matiyo 8.23-27; Maak 4.35-41)*

²² Kake ḥkø né Yeesuu a tɔwɛ gywii mò agyasepo-ɔ feyε, “Mon' sa a anɛ teŋ keparɛ dabe-ɔ-rɔ yɔ nnɔŋ a boŋbe-ɔ se.” Né baa lwee kɔree-rɔ meraa se ba yɔ.

23 Bamo a pareo ba yo-o, ne Yeesuu a di idi koree-o-ro mfen. Ne afwii dabeo ko a koso a kya nkyu-o si mfen, ne alanjkpareo a lee a da nkyu bo waa bamo koree-o-ro, ne o kpa a o boro.

24 Amo feraa ne Yeesuu agyasepoo-o a ya kyinj*ji* mo, ne baa towo gywii mo feye, “Ane nyanj*p*e, ane nyanj*p*e, ane e kpa a ane wu.”

Ne Yeesuu a koso sa kano feye afwii-o na alanjkpareo yowo, ne aa yowo, ne keto a waa surumm.

25 Nkee ne oo bise mo agyasepoo-o feye, “Nteto se ne mone maa kooreo mo mone i gyi-o nee? ”

Ne kufu a nya bamo, ne eyee a kpen bamo, ne ba nyiini ba gywii abee feye, “Nteto sese e gye onyare mo? Mo ya sa kano, afwii na alanjkpareo gya kamo se nee.”

Aneny ne Yeesuu a kya onyare ko ne ibrisi te mo se-o

(Matiyo 8.28-34; Maak 5.1-20)

26 Ne Yeesuu mo aa mo agyasepoo-o a kya se teno-no yo Gadara ifuri ne e bo Galileya a kepare dabeo a nnon a bonbe-o se-o se-o.

27-29 Yeesuu kelen koree-o-ro-o, ne onyare ko ne ibrisi bweeto te mo se-o a bo gyajnjaa mo. Ibrisu amo a kyena mo se-o, na o naa na o mon dere ato kyee, ne oo tu lee man-no ba o bo mfen ne ba pure asese-o. Sanj kemaa ne ibrisi mo e ywee mo se-o, ne ba ba agbarabi a bo bo njure mo asaree-ro na ayaaa-ro bo kyena-o, na bo kee mo se-o, amo o tejuje agbarabi-o, na ibrisi amo yaa mo kimukee-ro. To, ne Yeesuu a sa kano feye ibrisi-o koso mo se-o. Ne onyare amo a faa-ro, ne oo kpuni anjurii Yeesuu

ayaa-ro, ne oo faa keñkeñ feyε, “Yeesuu, Nyiñkpeñ-kyoñ-atɔ-pεee-Bware mò gyi-o, ntetɔ ne fo e kpa mo ase? Mo e kɔrε fo, fo ma tɔɔraa mo.”

³⁰ To, ne Yeesuu a bise mò feyε, “Fo kenyare e gyε emene?”

Ne o yε, “Mo e gyε Ane-kyɔ-mfee”, a kaapo feyε ibrisi bweetɔ te mò se.

³¹ Ne ibrisi amo a kɔrε Yeesuu feyε o ma taa emo bo waa kemanjtɔn ko ne ke bo keñ, ne ke moñ de kεε, ne Wuribware e ba a o bo tweetɔ ibrisi pεee mo waa-ro-o-ro.

³² Sañ amo mo aprako bweetɔ ko yere kabeeegyi ko se mfen ba gyi. Ne ibrisi-o a kɔrε Yeesuu feyε o sa a bo lee ɔnyare amo se ya kyena aprako amo se. Ne oo sa emo kpa.

³³ Ne e ya koso ɔnyare amo se ya kyena aprako-o si, ne aprako demanjtε amo a ɻwεenɑŋ kporowε kabeeegyi-o si ya lee da nkyu-ro wu wu.

³⁴ Bamø ne ba deere aprako amo se-o a ɻu ketɔ ne kaa waa-, ne baa ɻwεenɑŋ yɔ mañ-nɔ na mmañgyii-ro na adɔɔ-ro ya da aseñ ne aa ba-o kibonboj.

³⁵ Ne asesε a lee a bo bo kεe ketɔ ne kaa ba-. Ne baa ba Yeesuu ase bo to feyε ɔnyare ne ibrisi deε i te mò se-o te Yeesuu ayaa-ro o buñ atɔ, ne ɻkee feraa mò mfεεre du mò kyεεkyεε. Ne kufu a nya bamø pεee.

³⁶ Ne bamø ne baa ɻu anεñ ne ɔnyare amo a kpaare-o a tɔwε amo aseñ gywii bamø ne baa sii kamεε ba-.

³⁷ Ne asesε ne bo bo sweerε amo se-o pεee a tɔwε gywii Yeesuu feyε o lee bamø ifuri si, a lee feyε kufu de bamø. Amose-o ne Yeesuu a bεe lwee kɔrεe-o-ro o kpa a o kiñji yɔ.

38 Ne እንያረኝነ Yeesuu a gya ibrisi bø koso mò se-ɔ a kore Yeesuu feyε የ sa a mò aa mò a yø. Amaa Yeesuu a kinjaa mò nee, tawé gywii mò feyε,

39 “Kinji nare pø ya tawé ato dabø dabø ne Wuribware a waa sa fo-ɔ gywii fo ayø awuye.” Ne እንያረኝ ሁሉ a kinji yø mañ-ɔ-ro ya tawé ato dabø dabø ne Yeesuu a waa sa mò-ɔ aseñ gywii mfen a aseñ-ɔ pøee.

*Anęñ ne Yeesuu a kyinji kakyeesee kó lę̄ lowi-ro,
ne ዝዕበ kya ዝkyeesee kó-ɔ
(Matiyo 9.18-26; Maak 5.21-43)*

40 Sañ ne Yeesuu a kinji ba boñbe ne ዝዕለ mò se yø-ɔ, ne aseñ ne bo yere bo gywii mò-ɔ a sa mò aŋse na keba.

41 Ne këbwarekorekyan abræse-ɔ ጽko ne ba tee mò ε Yayerus-o a ba Yeesuu ase mfen bo kpuni aŋjurii Yeesuu ayaa-ro kore mò feyε የ sa a bo yø mò ayø,

42 a lę̄ feyε mò kagyikyeesee kó ne oo gyi nsu kudu ኃንያ-ɔ e lø የ kpa a o wu. Kakyeesee-ɔ wore kpen e gyø mò gyi. Yeesuu a yø-ɔ, ne aseñ a kpawø miri bo gya mò se.

43 Amo ዝkyees kó mø bo bamø-ro, ne የ lø kekyeetø bo lę̄ feyε kiferi kemaa-ro የ taare bwiino waa iluwi kano ኢko. Waa nsu kudu ኃንያ nee feyε mò a lø anęñ a kolɔ-ɔ. ጽko mø moñ taare kya mò kemø.

44 Amo-ɔ ne oo lwee aseñ amo-ro yø Yeesuu kamee ya daborø mò waagya kano, ne ዝ kpaare puri amo-ro mfen.

45 Ne Yeesuu a bise feyε, “Nse ya daborø mo-ɔ nee?”

Okemaa a tawē feyε n gyε mō nee-ɔ, nē Peetroo yε, “Mō nyānpe, emenē nē fo i bise anēj, na aseše demanjte mō a muruwaaf fo?”

46 Nē Yeesuu yε, “Amaa mo a pini feyε ɔko a daborɔ mo, a lēe feyε mo a nju feyε elen a lēe mo-rɔ kya ɔko.”

47 Okyee amo a nju feyε o maa taare a o taa ketɔ nē oo waa-ɔ a o bo kwēerɔ-ɔ se-ɔ, nē oo ba Yeesuu ase na o yon, nē oo bo kpuni aŋurii mō ayaa-rɔ. Aseše amo-rɔ mfen nē oo tawē gywii Yeesuu ketɔ se nē oo daborɔ mō-ɔ na anēj nē oo kpaare puri amo-rɔ mfen-ɔ.

48 Nē Yeesuu yε, “Opokyee, bo lēe anēj nē fo a kɔɔrē mo gyi-o si-o, fo a kpaare. To, nare damenanjsé.”

49 Saŋ nē Yeesuu e tawē amo-ɔ, nē kaboo ko a lēe Yayerus a lɔŋ-ɔ-rɔ bo tawē gywii Yayerus feyε, “Fo kakyeesee-ɔ a wu, amose-ɔ fo ma lεe sa a ɔkaapopo-ɔ kponē mō eyee.”

50 Amaa Yeesuu a nu anēj nē oo tawē-ɔ, nē oo tawē gywii Yayerus feyε, “Fo ma sa a fo dun teŋ fo, fo feraa, fo ya kɔɔrē mo gyi, o kpaare.”

51 Saŋ nē baa fo Yayerus a lɔŋ-ɔ-rɔ-ɔ, Yeesuu moŋ sa a ɔko lwēe mfen nē kakyeesee-ɔ a wu o da-ɔ bo tii mō se, amo Peetroo na Yohanee na Yakubu na kakyeesee-ɔ mō se na mō nyi.

52 Bamō nē baa saŋ bo bo lɔŋ-ɔ-rɔ-ɔ deŋ ba su kale ba sa kakyeesee-ɔ nee. Nē Yeesuu yε, “Moŋ ma su, a lēe feyε kakyeesee-ɔ moŋ wu, oo di idi nee.”

53 Mō a tawē anēj-ɔ, baa məsə mō nee, a lēe feyε bo nyi kasentij feyε kakyeesee-ɔ a wu.

54 To, nē Yeesuu a kra kakyēesee nē oo wu o da-o kesaree-ro, nē oo tēe mō feyε, “Mo gyi, kyiñji koso.”

55 Puri amo-ro mfenj nē oo kyiñji koso nkpa na alanfiya-ro. Nē Yeesuu a sa kanə feyε bo sa kakyēesee-o kōtoko a o gyi.

56 Nē kakyēesee-o mō sē na mō nyi eyee a kpēn bamō. Amaa Yeesuu yε bo ma kañ tōwē kētō nē oo waa-o gywii øko.

9

Aneñ nē Yeesuu a suñ mō agyasepo kudu anyo-o bo kyoñwē emaj se-o

(Matiyo 10.5-15; 11.1; Maak 6.7-13)

1 Nē Yeesuu a tēe mō agyasepo kudu anyo-o bo gyanjē, nē oo sa bamō eleñ a bo taare bo glya ibrisi bo koso asesē sē, na bo kya aləpo.

2 Nē ñkee oo suñ bamō bo kyoñwē emaj se feyε bo ya tōwē Wuribware a kuwure-o-ro aseñ, na bo kya aləpo.

3 Nē oo tōwē gywii bamō feyε, “Mōne a yo-o, øko ma kañ taa kōtoko. Mōne ma taa kayii nareseñ bεee kōrē bεee ateese bεee atanne bεee ekaare kō bo tii eko ne mōne økemaa mō buñ-o si.

4 Mōne a yo-o, mōn' kyēna lōñ nē mōne e sowē mō-ro ne ba kra mōne neenee-o-ro-o bo fo ñke nsi ne mōne e lee man amo-ro-o.

5 Amaa mōne ya yo tōñ ko, nē bamō e ma kpa mōne mfenj, mōne e lee mfenj, bamō man-nō eṣe nē e ya sii mōne asebēta kaase-o gbāa, mōn' kpoñkpāñ emō bo sii bamō ayē, bo yii bamō se feyε bamō ebøyē a sii bamō se.”

6 Né agyasepo-o a nare emaj se towé aseñ timaa-o, na ba kya alopo toñ kemaa né baa nare-o.

*Aneñ né Owure Herod a turi-o
(Matiyo 14.1-12; Maak 6.14-29)*

7 Sañ né Galileya sweere se Owure Herod a nu ato mə pεεε né Yeesuu a waa-o aseñ-o, né oo turi, bo leé feyε boñko yε Yohanee Osuubəpo-o ya bεe kyinji leé lowi-ro ba.

8 Boñko mə yε Wuribware a akyamεε-o ñko, feyε Iliya bεee ñko-o, a bεe kyinji ba ñkpa-rø.

9 Né Herod yε, “Mo-o mo a tuwi Yohanee Osuubəpo-o kuñu, né ñkee nsε gbaa aseñ né mo i nu bwεetø mə-o nεe?” Né mø kεkatø a pee o buwi ñ kpa Yeesuu.

*Aneñ né Yeesuu a sa aseñ ñkpeñ nnuu ateese-o
(Matiyo 14.13-21; Maak 6.30-44; Yohanee 6.1-14)*

10 To, né Yeesuu a agyasepo né oo sun bamø bo kyøñwe emaj se feyε bo ya towé Wuribware a kuwure-o-ro aseñ-o a kiñji ba bo towé kεtø kemaa né baa waa-o gywii Yeesuu. Né oo sa né mø aa bamø wørø a yø mañ kø né ba tee mø ε Betεsayeda-o se.

11 Aseñ bwεetø a nu mø se mfεñ-o, né baa gya mø se. Né Yeesuu a sa bamø aŋse na keba, né oo towé Wuribware a kuwure-o-ro aseñ gywii bamø, né oo bεe kya alopo né baa ba mø ase-o.

12 Amø kyøwø a kpa a ñ twεe-o, né mø agyasepo kudu anyo-o a bo towé gywii mø feyε, “Mfεe a gyε efa-rø-o se-o, sa a aseñ-o yø mmañgyii na emaj né e maa mfεe-o-rø, na bo ya kpa ateese gyi, na bo buwi kpa bamø esowækpa.”

13 Né Yeesuu a tɔwɛ gywii bamɔ̄ feyε, “Mɔnɛ fɔŋfɔŋ sa bamɔ̄ kɔtɔkɔ̄ a bɔ̄ gyi.”

Né baa bɛŋjaa feyε, “Bodobodoo akuri anuu na ɻkiŋgyi ɻnyɔ̄ wɔrɛ kpeŋ nɛ anɛ de mfɛē, bɛeē fo ɛ kpa feyε anɛ ya sɔɔ ateese sa aseſe dɛmanjtɛ mɔ neē eeē?”

14 Bamɔ̄-rɔ̄ anyare-ɔ̄ wɔrɛ ɛ waa ɻkpɛŋ nnuu. Né Yeesuu a tɔwɛ gywii mò agyasepo-ɔ̄ feyε, “Mon' ke aseſe-ɔ̄-rɔ̄ bɔ̄ kyena ntuj si ntuj si, katuj kɛmaa aseſe ɛ waa feyε aseſe adunuu.”

15-16 Yeesuu agyasepo-ɔ̄ a ke bamɔ̄-rɔ̄ bɔ̄ kyena lowe-ɔ̄, nɛ Yeesuu a taa bodobodoo akuri anuu-o na ɻkiŋgyi ɻnyɔ̄-ɔ̄ waa mò asareē-rɔ̄, nɛ ɔ̄ deerɛ sɔsɔ̄. Né ɔ̄ sa Wuribware aŋsɛ wɛ̄ se, nɛ ɻkee ɔ̄ tɛŋŋɛ-ɔ̄ bɔ̄ sa mò agyasepo-ɔ̄, nɛ baa ke-ro sa aseſe-ɔ̄ pɛeē.

17 Né bamɔ̄ pɛeē mɔ a gyi bodobodoo-o kpone, nɛ baa wɔ̄ ɻkiŋgyi-o kpone. Né ɻkee mò agyasepo-ɔ̄ a swii bodobodoo na ɻkiŋgyi mpupuriasee nɛ ɻ ya saŋ-ɔ̄ bɔ̄ bɔrɔ̄ ake kudu anyo.

*Mò nɛ Peetroo yε Yeesuu gyɛ-ɔ̄
(Matiyo 16.13-20; Maak 8.27-30)*

18 Kake ɻko saŋ nɛ Yeesuu a yɔ̄ toŋ kɔ̄ mò wɔrɛ ɔ̄ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ-ɔ̄, nɛ mò agyasepo-ɔ̄ a ba mò ase mfɛŋ. Né oo bise bamɔ̄ feyε, “Mon' tɔwɛ anen nɛ aseſe ɛ tɛ̄ mo-ɔ̄ gywii mō.”

19 Né baa bɛŋjaa mò feyε, “Wuribware a akyamɛɛ-ɔ̄ ɔ̄ko nɛ oo kyiŋji lɛ̄ lowi-ro, feyε Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ̄, bɛeē Iliya, bɛeē bamɔ̄-rɔ̄ ɔ̄ko.”

20 Né oo bise bamɔ̄ feyε, “Né mɔnɛ mɔ mɔnɛ yε nse nɛ n gyɛ-ɔ̄ nɛē?” Né Peetroo a bɛŋjaa feyε, “Fo ɛ gyɛ Kristoo nɛ Wuribware a suŋ anɛ ase-ɔ̄.”

21 Né Yeesuu a yii bamō sē feyē bo ma kañ tōwē amo-o gywii ḥko.

Aneñ né Yeesuu a tōwē mō aseñ kuñu na mō lowi aseñ-o

(Matiyo 16.21-28; Maak 8.31 - 9.1)

22 Né ṣo kya sē tōwē feyē, “A tiri feyē mo, dimaadi mō gyi-o, ḥu aseñ bweetō, na mañ abressē na Wuribware ḥaləñjərō abressē na Wuribware mbraa akaapopo-o pεee mo kine mo. Ba mō mo, amaa kēmo ḥke nsa, Wuribware i kyiñji mo a ṣ leē lowi-ro.”

23 Né ṣo bēe tōwē gywii lamanj-o feyē, “ᬁko né ṣ kpa a ṣ gya mo sē-o yōwē kowaa kētō né kē e pre mō-o, na ṣ sōrō mō fōñfōñ kiyii kpare-abee-rō kake kemaa gya mo sē.

24 A leē feyē ḥko né ṣ kpa a ṣ nya mō eyee leē lowi aseñ-o, lowi e nya mō nsu pεee. ḥko mo né o kperi mo se na o wu-o e nya ḥkpā na kukyure né a moñ de kεeñ-o.

25 Tōnō mo né sēsē e nya feyē mō a nya kayē mō-rō atō pεee, na bo leē aneñ sē na ṣ pañ kyenakpa Wuribware ase? A moñ de tōnō.

26 ḥko né ṣ maa kpa feyē asēsē pini feyē ṣ gyē mo ḥgyasəpō-o, na ṣ maa kpa a ṣ gya mo kēkaapo se-o, amo feraa mo, dimaadi mō gyi-o, gbaa mo i kine mō kipini sañ né Wuribware a kēlañjērō-o e lee sōsō a kō weē sweerē se, na asēsē pεee ḥu n sē Wuribware na mō mbōa a kēdabē na wuraa-o na mo, dimaadi mō gyi-o, lee-o sañ né mo aa Wuribware a mbōa-o e ba-o.

27 Mo i gyi moñe kasēntiñ feyē bōkō bo mfeē né bo maa wu, amo ba ḥu aneñ né Wuribware a kuwure-o du-o pwεe.”

*Aneŋ ne Yeesuu agyasepo-o boko a ነu Yeesuu
kēdabē na wuraa-o
(Matiyo 17.1-9; Maak 9.2-9)*

28 Waa እke mburuwa a kyōŋ fęye Yeesuu a tōwē aseŋ mō-o, ne oo lee Peetroo na Yohanee na Yakubu, ne mō aa bamō a yō kēbēe ko se na bo ya kōrē kēbwarekōrē.

29 Saŋ ne Yeesuu e kōrē kēbwarekōrē mfēŋ-o, ne mō akatō-rō a kyurowi, ne mō atō buŋse a buruwi pareparepare a tōre se.

30 Puri amo-rō ne baa ነu fęye anyare anyō kō yere na bamō aa Yeesuu e sa seŋsa. Abee anyō amo e gyę Wuribware mbraa የsapo Mosis na Wuribware kyaamee Iliya.

31 Wuribware soso a kēlaŋjerō-o e laŋjē bamō se, na bamō aa Yeesuu e tōwē aneŋ ne a ya saŋ kafwee fęye o wu Yerōsalēm maŋ-nō aneŋ ne Wuribware a kra fęye o wu-o.

32 Pwēe ne amo pēe a ba-o, Peetroo na mō kōsobee-anā anyō-o a di idi. Amaa bamō a kyinji-o, ne baa ነu Yeesuu a kēdabē na wuraa-o na anyare anyō amo ne bamō aa mō yere-o.

33 Saŋ ne anyare amo e yō ba yōwē Yeesuu-o, ne Peetroo yę, “Mo nyanpe, a bware fęe fęye ane a bo mfęe. Ane e waa abwii asa, fo kōkōŋkō, Mosis kōkōŋkō na Iliya mō kōkōŋkō.” Ketō ne ዝ tōwē-o moŋ de kaase.

34 Na Peetroo saŋ o sa seŋsa-o, ne kōwore kō kuyayu a lęe soso bo dəŋjō bamō se. Ne kufu a nya Yeesuu agyasepo-o saŋ ne kōwore amo i buŋ bamō se-o.

35 Ne borē kō a lęe kōwore-o-rō tōwē fęye, “Mon' kęe mo gyi ne mō a lee-o. Mon' nu mō aseŋ.”

36 Saŋ nē bɔrē amo a laatɔ-ɔ, nē aa saŋ Yeesuu wɔrē. Yeesuu agyasepɔ-ɔ a laa amo-ɔ pεee tɔ. Kεtɔ nē baa nju saŋ amo-ɔ, bɔ moŋ tɔwε gywii ɔkɔ, amo kεtɔ a bɔ kyee-o.

Anęj nē Yeesuu a kya kanyaŋsε kɔ nē ibrisi te mò se-ɔ

(Matiyo 17.14-18; Maak 9.14-27)

37 Kεmo kaye ɳke-o nē Yeesuu mò aa mò agyasepɔ asa-ɔ a lεe kεbεe-ɔ sε, nē asεsε dεmaňtε kɔ a ba bɔ gyanjaa Yeesuu.

38 Nē ɔnyare kɔ a tɔwε keňkej lεe asεsε-ɔ-rɔ feyε, “Okaapopo, mɔ e kɔrε fo nee, deere mɔ gyi nyansε kpeň nē n de-o sa mɔ.

39 Ibrisi kɔ te mò sε, nē emo ya ba mò se, amo ɔ feε-rɔ, na e twεe mò bɔ da sweerε feyε mò a lɔ kigbuŋgbuŋ-o, na ɔ twεe mò asaree na ayaa, na mò kano-rɔ e lεe afwii. Saŋ kεmaa mò eyee sε e swaa swaa pwεe na e dee yuri mò.

40 Mɔ a kɔrε fo agyasepɔ-ɔ feyε bɔ gya ibrisi amo bɔ kɔsɔ mò se pεee, bamɔ mɔ bo moŋ taare.”

41 Nē Yeesuu a tɔwε gywii mò agyasepɔ-ɔ feyε, “Kεsεbɔrɔlεn awuye, mone maa kɔrε mɔ mone i gyi. Nsu mfene nē mone e kpa feyε mɔ aa mone a kyεna? Beεε nsu mfene nē mone e kpa feyε ɳ nyite mone pwεe na mon' dee kɔrε mɔ gyi?” Nē ɔɔ tɔwε gywii ɔnyare-ɔ feyε, “Taa fo gyi nyansε-ɔ baa mfee.”

42 Kanyaŋsε amo a yo Yeesuu ase-ɔ, nē ibrisi amo nē i te mò se-ɔ a twεe mò bɔ da sweerε feyε mò a lɔ kigbuŋgbuŋ-o, nē ɔɔ twεe mò asaree na ayaa. Nē Yeesuu a sa kano feyε ibrisi-o kɔsɔ kanyaŋsε-ɔ

se. Né Yeesuu a kya mò, né oo kpaare, né Yeesuu a kinjaa mò sa mò se.

*Aneñ né Yeesuu a bę́tawę́ mò lowi aseñ-ɔ
(Matiyo 17.22-23; Maak 9.30-32)*

⁴³ Né ketə né Yeesuu a waa-ɔ a kpeñ asese-ɔ eyee. Né baa ḥu aneñ né Wuribware a keyaaleñ-ɔ kyɔ-ɔ. Bamø a sañ ba fa ketə kemaa né oo waa-ɔ mfεerę-ɔ, né Yeesuu a tawę gywii mò agyasepo-ɔ feyε,

⁴⁴ “Mone ma kañ tañ ketə né mo e kpa a n tawę gywii mone-ɔ se. Ba taa mo, dimaadi mò gyi-o, a bo waa sweere mə se ayaaleñpo kesaree-ɔ.”

⁴⁵ Amaa mò agyasepo-ɔ moñ nu ketə né oo tawę-ɔ kaase. Né kufu mə de bamø na bo bise mò aseñ-ɔ kaase.

*Agyasepo-ɔ-rɔ nse e gyę bręsε?
(Matiyo 18.1-5; Maak 9.33-37)*

⁴⁶ Né Yeesuu agyasepo-ɔ wore wore i gyiiri bamø kębręse se ikii.

⁴⁷ Yeesuu mə nyi bamø mfεerę-ɔ se-ɔ, né oo kra kayaagyı kɔ baa bo yera mò ase.

⁴⁸ Né oo tawę gywii bamø feyε, “Okemaa né mo kenyare-ɔ kra aneñ a kayaagyı mə neenee-ɔ e kra mo neenee nee, né mò-ɔ mò né o kra mo neenee-ɔ a kaapo nee feyε oo kra mò né oo sun mo bo kyołwę-ɔ neenee dee nee. Amose-ɔ, ɔkɔ né o gyę kagyingyii mone pεee-ɔ e gyę ɔbręse.”

*ɔkɔ né o moñ gyę mone ɔdoñ-ɔ bo mone kebegya nee
(Maak 9.38-40)*

⁴⁹ Né Yohanee, né o gyę Yeesuu agyasepo-ɔ ɔkɔ-ɔ, yε, “Ane nyanya, ane a ḥu ɔkɔ de fo kenyare o gya

ibrisi የ kosó asesé se. Ne ané a gya mò feyε የ yowé aneñ kowaa bo lee feyε የ moñ tii ané se.”

⁵⁰ Ne Yeesuu a tawé gywii mò aa mò bëekö-anä agyasepo-ɔ feyε, “Moñ ma lee gya mò, a lee feyε ñkemaa ne የ moñ gye moñ eðoñ-ɔ bo moñ kebegya nee.”

Aneñ ne Samariya awuye a kine Yeesuu kosowé bamø ayé-ɔ

⁵¹ Ne Yeesuu nyi damenañse feyε amo ya waa kafwé-ɔ, sañ e fo feyε የ yø Yerøsalém mañ-nø, na o wu, na o kyiñji lee lowi-ro, na የ yø Wuribware se. Amose ne oo waa mò mfëeré ne oo deé kpa se የ yo mfenj.

⁵² Ne oo suñ mbøo bo gyé ñkpree, ne baa yo Samariya kamañgyii kó-rɔ na bo ya kpa toñ kó lonyø bo yéra mò.

⁵³ Amaa kamañgyii amo-rɔ a asesé-ɔ maa kra mò nœnœe, bo lee feyε baa deñ ñu feyε የ kpa a የ boørø yo Yerøsalém mañ-nø nee.

⁵⁴ Amø mò agyasepo-ɔ Yakubu na Yohanee a ñu aneñ ne asesé amo a waa-ɔ, ne bo yε, “Ane nyanpe, ané ya sa ne deekpa a lee soso bo kywée bamø kpuri, a preñ fo aaa?”

⁵⁵ Ne Yeesuu a buruwaa tawé gywii bamø feyε aneñ a mfëeré-ɔ moñ bo dañ.

⁵⁶ Ne mò aa mò agyasepo amo a kyoñ bëe yo kamañgyii kó se.

*Bamø ne ba kpa feyε bo gya Yeesuu si-o
(Matiyo 8.19-22)*

⁵⁷ Sañ ne bo naa ba yo-ɔ, ne onyaré kó a tawé gywii Yeesuu feyε, “Toñ ñkemaa ne fo e yo-ɔ, mo e gya fo se.”

58 Né Yeesuu a tɔwɛ gywii ὄnyare-ɔ feyε, “Sabran̄-nɔ igyono de idikpa, né mbogyi de asaa bɔ da-rɔ, amaa mɔ, dimaadi mò gyi-o, feraa mɔŋ de mfɛŋ né mɔ i di a n kyure-o.”

59 Né Yeesuu a bɛe tɔwɛ gywii ὄnyare kɔ feyε, “Gya mɔ se.”

Né ὄnyare-ɔ yε, “Mɔ nyarjpe, sa a n kiŋji yɔ pε na n̄ ya pure n sε pwεε na n dεe bɛe bɔ gya fɔ se.”

60 Né Yeesuu a ba kɛkpare bo beŋŋaa mò feyε, “Bamɔ né bɔ mɔŋ te kakyeṇa popwεε-ɔ, bamɔ ɛ deŋ bɔ pure bamɔ akowebεε né ba ba a bɔ bɔ wu-o. Na fɔ feraa fɔ nare ya tɔwɛ Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ gywii aseſe pεεe.”

61 Né ὄnyare kɔ mɔ a bɛe tɔwɛ gywii Yeesuu feyε, “Mɔ nyarjpe, mɔ ɛ gya fɔ se, amaa sa a n̄ ya kra mɔ kowebεε-anā pwεε.”

62 Né Yeesuu a beŋŋaa mò feyε, “Okemaa né o naa na o deerɛ kamεε-rɔ-ɔ maa taare a o waa Wuribware a kuwure-o-kusun̄.”

10

Aneŋ né Yeesuu a suŋ aſeſe adusunoo na anyɔ bɔ kyoŋwε emaj se-ɔ

1 Amɔ-ɔ kamεε-rɔ-ɔ né Yeesuu a bɛe lee aſeſe adusunoo na anyɔ, na o suŋ bamɔ anyɔ anyɔ feyε bɔ gyε nkρεε yɔ emaj se na toŋ kemaa né mò fɔŋfɔŋ ɛ kpa a o bɔ yɔ-ɔ.

2 Né o tɔwɛ gywii bamɔ feyε, “Yaabraa kɛtɛŋŋɛ kyo bweetɔ, ateŋŋɛpo mɔ mɔŋ kyo. Amose-ɔ mɔŋ' kɔrɛ kɔdɔɔ wuye-o na o buwi ateŋŋɛpo bweetɔ bɔ kyoŋwε mɔne na bɔ kya mɔne-rɔ.

3 To, mɔn' nare mfɛŋ nɛ mo a kaapo mɔne-ɔ. Amaa mɔn' nyiŋji si feyε mo i suŋ mɔne mo ɛ kyoŋwe nee feyε nsannegyi li nɛ ba ya lwee akwaare-rɔ-ɔ.

4 Mɔne ma kanj taa atanne kabɔɔtɛɛ, na kɔrɛɛ, na asebeta bo gya mɔne eyee se. Na mɔne ma bee yere kpa-rɔ ka ɔko kanɔ.

5 Pwɛɛ nɛ mɔne i lwee lɔŋ kɛmaa-rɔ-ɔ, mɔn' gyɛ nkɛɛ ka kanɔ. Na mɔn' tɔwɛ feyε, 'Wuribware yure lɔŋ mɔ-rɔ asɛsɛ.'

6 Nɛ sɛsɛ timaa ɛ bo lɔŋ-ɔ-rɔ, nɛ mɔ ya kɔɔrɛ mɔne kanɔka feraa, na mɔn' sowɛ lɔŋ-ɔ-rɔ mfɛŋ. Na Wuribware yure lɔŋ wuye amo. Nɛ mfɛŋ nɛ bamɔ ɛ moŋ kɔɔrɛ mɔne kanɔka feraa, na mɔn' kyoŋ lɔŋ amo se. Wuribware maa yure lɔŋ wuye amo.

7 Mɔn' sowɛ lɔŋ nɛ ba kɔɔrɛ mɔne kanɔka nɛɛnɛɛ-rɔ-ɔ, na mɔn' gyi ateese kɛmaa nɛ ba nya a bo sa mɔne-ɔ, a leɛ feyε ɔkɛmaa nɛ o suŋ kusuij-o de kakɔka. Na mɔn' sowɛ lɔŋ kɔŋkɔ-rɔ, mɔne ma nare sowɛ elɔŋ-nɔ kaa.

8 Nɛ maŋ nɛ mɔne ya yɔ mɔ se, nɛ baa sure si kra mɔne nɛɛnɛɛ-ɔ, na mɔn' gyi ateese kɛmaa nɛ ba nya a bo sa mɔne mfɛŋ-ɔ.

9 Na mɔn' kya alɔpo mfɛŋ, na mɔn' tɔwɛ gywii asɛsɛ-ɔ feyε, 'Wuribware a kuwure-o ɛ kpa a kɔ tɔ-rɔ.'

10 Amaa mone ya yɔ maŋ kɔ se ne bamɔ ɛ moŋ kra mɔne nɛɛnɛɛ feraa, mɔn' leɛ mfɛŋ yɔ kabɔrɛ se, na mɔn' tɔwɛ gywii bamɔ feyε,

11 'Mɔne maŋ-nɔ a eſe nɛ ɛ ya sii anɛ ayaapapa a kaase-ɔ gbaa, anɛ ɛ kpɛɛ ɛmo a anɛ bo sii mɔne aye bo yii mɔne se, amaa mɔn' nyiŋji si feyε

Wuribware a kuwure-o a tɔ-rɔ nɛ kɛ e kpa a kɔ kyoŋ gbaa.'

¹² Mɔ i gyi mɔnɛ kaseŋtiŋ feyε saŋ nɛ Wuribware e ba a ɔ bɔ gyi aseſe aſen-ɔ, o gyiiri maŋ amo aſeſe kesebɔ a ɔ kyoŋ anen nɛ o gyiiri Sɔdɔm awuye kesebɔ-ɔ, aſeſe nɛ bɔ lɛ̄ bamɔ ebɔye se, Wuribware a kpuri bamɔ maŋ dɛdaa-ɔ."

*Kesebagyiiri nɛ eman̄ awuye nɛ baa kine
Yeesuu-o yere bo sa-ɔ
(Matiyo 11.20-24)*

¹³ Nɛ Yeesuu a kya se tɔwε feyε, "Mɔnɛ Isireelii awuye nɛ mɔnɛ te Korasiŋ na Bɛtɛsayeda eman̄-nɔ-ɔ, mɔnɛ a kine kikiŋni lɛ̄ mɔnɛ ebɔye-rɔ. Anen se-ɔ, nke nsi nɛ Wuribware i gyi aſeſe pɛeſe aſen-ɔ, mɔnɛ i nju aſen nɛe fεe. A lɛ̄ feyε atɔ dabɛ nɛ mo a waa mɔnɛ aye-ɔ nɛ mo a dɛe waa amo Tiro na Sidɔŋ eman̄ nɛ e moŋ bɔ Isireelii sweere ſe-ɔ-rɔ nɛe, weetee mfεn̄ a awuye-o a kyɔ waa kɛmo nɛ kɛ e kaapo feyε baa nu bamɔ eyee kiŋni lɛ̄ bamɔ ebɔye-ɔ-rɔ-ɔ kyee.

¹⁴ Kake nɛ Wuribware i gyi aſeſe pɛeſe aſen-ɔ, o gyiiri mɔnɛ kesebɔ a ɔ kyoŋ Tiro na Sidɔŋ eman̄ awuye.

¹⁵ Mɔnɛ Isireelii awuye nɛ mɔnɛ te Kapaaniyum maŋ-nɔ-ɔ mɔ, mɔnɛ e kpa feyε mon' yasɛ mɔnɛ eyee yaa Wuribware se nɛe eee? Wuribware e twɛe mɔnɛ a ɔ bɔ kyoŋwε mfεn̄ nɛ o gyiiri ebɔye awaapo kesebɔ-ɔ."

¹⁶ Nɛ Yeesuu a tɔwε gywii mɔ agyasəpo-ɔ feyε, "Mɔnɛ e yɔ, mon' nyiŋni si feyε ɔkɛmaa nɛ oo nu mɔnɛ aſen nɛ ɔ kɔɔrɛ a o gyi-o a kɔɔrɛ mo gyi nɛe, nɛ ɔkɛmaa nɛ oo kine mɔnɛ-ɔ a kine mo nɛe, nɛ

okemaa nē mō-ɔ mō a kine mō-ɔ a kine mō nē oo suj̄ mō-ɔ nēe.”

Mō a sa sēnsa gywii bamō lōwē-ɔ, nē ɔ̄ sa bamō kpa a bō nare.

Aseſe adusunoo na anyɔ-ɔ kikinji ba

17 Nē aſeſe adusunoo na anyɔ-ɔ a kiñji ba Yeesuu aſe, na bamō akatō a gyi. Nē baa bō tōwē gywii mō feyε, “Ane nyarpe, ane a ya ba fo kenyare bō tōwē aſeñ-ɔ, ibrisi gbaa a bu ane.”

18 Nē Yeesuu a bēñjaa bamō feyε, “Mōne a ḥu aaa? Mōne a yɔ na mōne e gya ibrisi mōne e kōsō aſeſe se-ɔ, mo a ḥu ḥbōnsam nē o gyē emō ḥgyenjkreepo-ɔ a lee da kirim, feyε aneñ nē elēelēe e lee soso ee ba sweere-ɔ.

19 To, mōn' nu mfee. Mō a sa mōne ḥbōnsam se keyaaleñ na mōn' kō mō gyi si, na mōn' ya kyikye awō na agyapureepu si saj̄ kēmaa, na seyē ma waa mōne.

20 Mōne ma sa a mōne akatō gyi feyε ibrisi a bu mōne, amaa mōn' sa a mōne akatō gyi bwēetō feyε Wuribware a kyoree mōne anyare bō bēya soso.”

*Aneñ nē Wuribware i yure aworɔba na bamō nē
bō mōn' nyi aſeñ bwēetō-ɔ*

(Matiyo 11.25-27; 13.16-17)

21 Saj̄ amo-ɔ, amo Wuribware a kufwiijē timaa-o a sa nē Yeesuu akatō a gyi, nē o yε, “N se, soso na sweere owure, mo e sa fo anjse feyε fo a taa kētō nē fo a bō kweerō anyiasenpo se-ɔ bō kaapo bamō nē bō mōn' nyi aſeñ bwēetō-ɔ. N se, mo a ḥu kasen̄tiñ si, aneñ nē fo a kpa feyε fo waa-ɔ nee.”

22 Né oo tawé gywii mò agyasepo-o feye, “N sè a taa këtò këmaa bø waa mò kësaree-rø. Òkëmaa mò moŋ nyi aнеј nè n du-o, amò n sè nè o bø soso-o wore, nè òkëmaa mò moŋ nyi aнеј nè n sè du-o, amò mò aa bamò nè bø du feye mone-o, nè mò a lee feye bo gyii mò-o wore kpej.”

23 Né Yeesuu a lee mò agyasepo-o keri si, na òko ma nya nu. Né oo tawé gywii bamò feye, “Mone de nyure feye mone a bø mfée mone i ñu ato mò nè mone i ñu-o.

24 Mò e tawé mò i gywii mone feye Wuribware akyaamee na awure ko gbaa a kpa feye bo ñu këtò nè mone i ñu-o, bamò-o bø moŋ nya këmo ñu. Né baa kpa feye bo nu asej nè mone i nu-o, bamò-o bø moŋ nya amò mò nu.”

Kedamenaŋse ne Samariyanyi kò a waa-o kitee

25 Saŋ kò nè Wuribware mbraa òkaapopo kò a ba Yeesuu ase na o bø kyø mò-rø kee feye mò abwareseñ këkaapo bø dañ aaa. Né ñnyaré amo a bise feye, “Òkaapopo, emené nè mò e waa na ñ nya ñkpa na kukyure nè a moŋ de këe-o nee?”

26 Né Yeesuu a beñjaa mò feye, “Emené nè abwareseñ wore-o-rø baa tawé? Món’ tawé gywii mò aнеј nè baa kyoree amo mfey-o.”

27 Né Wuribware mbraa òkaapopo-o ye, “Baa kyoree feye,

‘Lee fo kame-ro ba fo kakpono na fo keyaaleñ
na fo mfëeré pëee bø kpa fo nyaré Wuribware
asej.’*

‘na fo këmaa kpa fo beekø asej,

* **10:27** Mbëa këbeësa 6.5.

feyε anεŋ nε fo e kpa fo eyee-ɔ.* ”

28 Nε Yeesuu yε, “Kaseŋtiŋ nε fo a tɔwε-ɔ. Fo ya waa anεŋ, fo e nya ɪkpa na kukyure nε a moŋ de keɛ-ɔ.”

29 Wuribware mbraa ɔkaapopo amo a kpa a ɔ kaapo feye mò seŋbise-o a baare-o si-o, nε ɔɔ bee bise Yeesuu feye, “Nε nse e gyε mò bee kɔ-ɔ nee?”

30 Nε Yeesuu mɔ a ba kitee mɔ bo beŋjaa mò. ɔ yε, “N gyε ɔnyare kɔ ya dεε kyεna aaa? Nε kake kɔ ɔɔ koso lee Yerosalem maŋ-nɔ ɔ yɔ Yerikoo maŋ-nɔ. Nε ayu kɔ a kra mò kpa-rɔ mfεŋ, nε baa gyεra mò bo da, nε baa ywii mò atɔ pεεε, na mò atɔ buŋse gbaa, nε baa da mò waa yɔreyɔrε, nε baa yɔwε mò bo beŋjaa mfεŋ.

31 Kafwee-ɔ nε Wuribware aləŋŋərɔ kɔ a ba ɔ kyοŋ kpa amo se mfεŋ dεε. Mò a ɪn ɔnyare amo da kpa-rɔ mfεŋ-ɔ, nε ɔɔ kwayε mò kyοŋ.

32 Aneŋ dεε nε Lewii awuye nε ba kya Wuribware aləŋŋərɔ bamɔ kusunŋ-no-o ɔkɔ a bo tɔ ɔnyare amo mfεŋ, nε ɔɔ ya deere mò kwayε kyοŋ.

33 Amaa Samariyanyi kɔ feraa naa kpa amo se, nε ɔɔ bo tɔ ɔnyare-ɔ na ɔ da. Mone nyi feye Samariya awuye mɔ na anε Isireelii awuye i kisi abεε. Amaa Samariyanyi mɔ feraa, mò a ɪn ɔnyare amo da kpa-rɔ a kpa a o wu-o, nε mò aseŋ a waa mò εwεε.

34 Nε ɔɔ yɔ mfεŋ nε ɔ da-ɔ, nε ɔɔ ba nta na mfɔ bo waa kadwii bo mera mò elɔ-ɔ se, nε oo ɪjure emo se, nε ɔɔ yase ɔnyare-ɔ bo kyεna mò fɔŋfɔŋ a kuruma nε ɔ deε-ɔ se, nε ɔɔ taa mò yaa afɔ a sɔwεkpa-ɔ ya kεe mò.

* **10:27** Kɔləŋŋɔ mbraa 19.18.

35 Kemo kaye nke-o ne oo lee siidii adunyo bo sa afø løŋ ðdeereseþo-ø, ne ø tøwe gywii mò feye ø bo ðeere øløþo amo se sa mò. Ne ø yø, ‘Mø kebo kinjji ba-rø-ø, ne fo ya bøe nyøra atanne kanø nkømaa mò kuñu si bo tii si, mo e ka fo.’ ”

³⁶ Ne Yeesuu a tawē bo gye kεε feyε, “To, abεε asa mō-rɔ, bamɔ nse ya kaapo feyε ɔnyare ne ayu-o ada mō-ɔ gye mò bεεko-ɔ nee?”

³⁷ Né Wuribware mbraa ḥkaapopo-ó yε, “Mò ne
cc waa ḥnyare amo kedamenanṣe-ó.”

Ne Yeesuu yε, "Amo feraa, nare na fo ya waa anen."

*Anęŋ ne Yeesuu a ya ka Maataa na Mariya
kanɔɔ-ɔ*

38 San ne Yeesuu mò aa mò agyasepo-ɔ a kya bamò kpa-ɔ se ba yɔ-ɔ, ne baa ya fɔ man kɔ ne ɔkyee kɔ ne ba tɛɛ mò ε Maataa-ɔ te mò-rɔ-ɔ se. Ne Yeesuu a sowe ɔkyee amo aye, ne oo kra mò neεεεε.

39 Maataa-ɔ mɔ de mὸ tire kὸ ne ba tીe mὸ ε
Mariya, ne o te Yeesuu ayaa-rɔ mfenj o nu asenj ne
Yeesuu e tɔwe-ɔ.

40 Aneñ nē mō afā kya-ɔ se-ɔ, nē ateese keðeñja atøraa Maataa. Nē ɔɔ yɔ Yeesuu ase ya tøwø gywii mō feyε, “Mo nyanþe, amo fo ase a bware feyε mo tire a yøwø kusun mō pøee bo døñjø mo se aaa? Tøwø gywii mō feyε ɔ koso bo kya mo-ɔ.”

41 Ne Yeesuu ye, "Oo! Oo! Maataa, fo e toora fo eyeee ato bweeto se.

42 Ketə koŋko e bo-rɔ ne ki tiri, ne fo taa fo mfεεre
bo dəŋŋɔ se. Kemo ne Mariya e waa mbeyəmə.
Ketə ne oo lee a o waa-o nee. Anen se-o ma tewe
a n gywii mò feyε o yɔwe.”

11

*Anęŋ ne Yeesuu a kaapo anę anęŋ ne anę kore
kebwarekore-ɔ
(Matiyo 6.9-13; 7.7-11)*

² Ne Yeesuu a bəŋŋaa mὸ feyε, "Mone e kore kebwarekore, mon' tōwe feyε,

‘Anę sę Wuribware, sa a bo kyoro fo kenyare
timaa.

Na fo baa fo kuwure-o bo gyi mfee.

³ Sa anē ateese nē a tiri anē
ndō na kake kemaa-ɔ.

⁴ Na fo taa ane ebɔyē bo ke ane,
bo leē feyε ane de ɔkemaa nē o waa
ane ebɔyē-o lee ane i ke mò.

Na fo ma sa kpa a Obonsam kyo ane-ro kee
feyε ane e waa ebɔye aaa.’ ”

5-6 Né Yeesuu a kya se tɔwɛ gywii mò agyasepo-ɔ
feyɛ, “Mɔn' taa feyɛ fo kɔ a yo fo nyare kɔ aye kaye
nseña ya tɔwɛ gywii mò feyɛ, ‘Mo nyare, mo nyare
kɔ i tu kpa, ne oo bo sowɛ mo aye kanye mɔ, mo-ɔ
mɔn de ateese kɔ na m bo sa mò a o gyi. Amose-ɔ
mo e kore fo nee feyɛ fo para mo bodobodoo akuri
asa kpeŋ.’

⁷ To, mɔn' b̥ee taa k̥emɔ feyɛ fo nyare ne fo a kore mò-ɔ a t̥ewe feyɛ, 'Fo ma t̥oɔraa mo. Mo a kyo

twee mo kékyañ-nə, nē mo aa mo gyi-ana pεεε a di.
Amose-ɔ ma taare a n̄ koso sa fo kōtəko.'

8 Mō a gyē fo nyare-ɔ gbaa ooo, oo kine kékya fo-rɔ. Amose se-ɔ fo e lee mfeñ a fo yōwē kōtəraa mō aaa? Daabii. Mo e tōwē mo i gywii fo feyε, ipeere e mon̄ de fo feyε fo meraa se kōrē mō, lalalōwē-ɔ a koso na o sa fo kētə kēmaa nē fo a tōwē feyε fo e kpa-ɔ.

9 Anej se-ɔ mo i gyi mone kasentij feyε, mone ya kōrē Wuribware atɔ, mone e nya kētə nē mone e kpa-ɔ. Mone ya buwi, mone i n̄u kētə nē mone e kpa-ɔ. Mone ya yere kawu tēe mō, o taye pone-ɔ na mon' lweero.

10 A lee feyε əkēmaa nē o kōrē-ɔ e nya, nē əkēmaa ne o buwi-o mō i n̄u, na pone taye sa əkēmaa ne o yere kawu o tēe-ɔ.

11 M bee nse mō gyi e gyē nē o tōwē a o gywii mō se feyε o kpa kakiŋgi a o wo, nē o taa kōwā a o bo sa mō?

12 Beεε nse mō gyi e gyē nē o tōwē a o gywii mō se feyε o kpa kōkōtēe a o wo, nē o sa mō gyapureepu?

13 Mone ne mone gye asesē bōye-ɔ gbaa nyi esa mone gyi-ana atɔ timaa, sanbōtō Wuribware, mone se ne o bo soso-ɔ, e gyē ne, mone ya kōrē mō feyε o sa mone mō kufwiijē timaa-o, nē o maa taare a o sa mone aaa?"

Yeesuu na Biil-sibul (Matiyo 12.22-30; Maak 3.20-27)

14 San kō Yeesuu a gya ibrisi kō nē e maa taare a e sa senjsa, nē i te ɔnyare kō se-ɔ lee mō se. Ibrisí amo a lee mō se-ɔ, nē ɔnyare-ɔ a lee o sa senjsa. Nē asesē pεεε nē bo bo mfeñ-ɔ eyee a kpeñ bamō.

15 Amaa ases-e-o bokø yε, “Yeesuu mø gyø sesø boyø nøe. Obønsam nø bo bøø ba tøø mø ε Biil-sibul-o ø gyø nø o de ibrisi si keyaalenø, nø o sa Yeesuu øleø feyø ø gya ibrisi bo koso asesø se.”

16 Bokø mø a kpa a bo kyø Yeesuu-ro kee-o se-o, nø baa tøwø gywii mø feyø ø waa akpøneyøøtø kø bo kaapo bamø feyø Wuribware ya sa mø keyaalenø.

17 Amaa Yeesuu a nø køtø nø ba fa-o se-o, nø øø tøwø gywii bamø feyø, “Ekø ya lwee manø-nø, nø manø-o ya ke-ro, amo manø amo i bwee nøe, anøn døe nø kabuno ya ke-ro, nø ka bwee.

18 Amøse-o amo ø gyø kaseñtinø feyø Obønsam na mø kamøe-rø awuye a ke-ro, ke maa kyee na mø kuwure-o kpuri. Møne yε n de Biil-sibul nø ø gyø Obønsam-o øleø mo ø gya ibrisi.

19 Amaa nø nyi feyø møne agyasepo-o bokø ø gya ibrisi ba koso asesø se. Ntetø øleø nø bo de? Obønsam a øleø-o bøøø Wuribware lee-o? A gyø Wuribware a øleø-o nø bo de, bøøø? To, møne agyasepo amo føñføñ gbaa a kaapo feyø møne a fo kpa.

20 Amø ø gyø feyø Wuribware keyaalenø nø n de mo ø gya ibrisi-o si-o, a kaapo nøø feyø Wuribware a kuwure-o a kyø ba møne asø.

21 M bøø taa feyø Obønsam du feyø øyaalenøø nø o de mø adøntø nø o de ø deerø mø føñføñ løø se-o. O nyi feyø mø kapøteø a nya yere kpa timaa.

22 Amaa m feraa n du nøø feyø økø nø ø kyø øyaalenøø amo øleø, nø øø da mø køøre mø adøntø nø mø øleø døø se-o nare, na mø aa mø nyare-ana a ke atø nø oo swii nare-o-rø-o.

23 Amøse-o mo i yii møne se feyø møne økømaa nø ø moø yere mo kamøe-o gyø mo doø nøø. Ne

ɔkemaa mə nə ɔ maa kya mo-rə na ŋ kpəwə asesə bwęetə bə tii mo eyee se-ɔ mə ə brawə bamo-rə nee.”

*Ibrisi-o ya kiŋŋi ba, kətə nə ke e ba-ɔ
(Matiyo 12.43-45)*

24 Nə Yeesuu yε, “Ibrisi ya koso sesə se, amə ə naa ə kaa əfa-rə əe kpa təŋ kə a ə kyəna kyure. Emo ə moŋ nya təŋ kə, amə əe fa emo mfəerə feyε iŋ kiŋŋi a ə yə ləŋ nə baa gya emo ləe mərəɔ-rə.

25 Na i kiŋŋi ya tə feyε ləŋ amo-rə bə dan ɔ moŋ de iyisi.

26 Na ə ləe ya kpa ibrisi isunoo nə ə bə ləŋ ə kyə emo fəŋfəŋ-ɔ, na ə bə kyəna mfəŋ. Ibrisi ləŋ ə gyə sesə. To, amə emo a waa isunoo i te sesə amo se se-ɔ, amə sesə a kolɔ-ɔ a waa kokyə kyon saŋ nə ibrisi koŋkə ə gyə nə ki te mə se-ɔ.”

Nyure kaseŋtiŋ

27 Saŋ nə Yeesuu a təwə amo-ɔ, nə asesə nə bə yere ba nu Yeesuu ase-ɔ amo-rə əkyee kə a təwə feyε, “Okyee nə ɔɔ nya kame kowə fo, nə ɔɔ nyapo fo-ɔ de nyure.”

28 Nə Yeesuu a bəŋŋaa mə feyε, “Kaseŋtiŋ nəe. Amaa bamə nə ba nu abwareſen nə ba bu amo, nə bə gya se-ɔ de Wuribware ŋyure bə kyon əkyee-ɔ.”

*Atə dabe kowaa aseŋ
(Matiyo 12.38-42)*

29 Saŋ amo, asesə a tii si nə bə yere muruwaa Yeesuu-o, nə ɔɔ təwə gywii bamə feyε, “Ndəa a kaye mə-rə asesə gyə asesə bəye. Bə yε ŋ waa akpeŋyeetə kə bə kaapə bamə. Amaa ma waa, amə Yonaa akpeŋyeetə wore.

30 Aneñ nē kētō nē kaa waa Yonaa-o a lee Wuribwarē keyaaleñ bō kaapo Niniwee awuye nē baa kyēna Yonaa mbē se-ɔ, aneñ dēe nē kētō nē kē e waa mo, dimaadi mō gyi-o, i lee Wuribwarē keyaaleñ a m bō kaapo ndōo a kayē mo-rō a asēse-ɔ.

31 Nke nsi nē Wuribwarē i gyi asēse pēee asenj-ɔ, owurekyē kō nē oo lēe kyōwē lēekpa kigyise si a swēere kō se-ɔ e koso a o yere, na o porō mōnē ndōo a kayē mo-rō a asēse-ɔ, na o bu mōnē kēpō. A lēe feyē oo tu kpa lēe harē mō ayē ba anē ɔdēdaapo Owure Solomōn̄ asē mfēe bō nu owure amo a kanyiasen̄ asenj-ɔ. Amaa mo e tōwē mo i gywii mōnē feyē ɔkō a ba, nē o yere mōnē akatō-rō, nē o kyō Solomōn̄. Nē mōnē a kine kunu mō kanyiasen̄sen̄.

32 Kake nsi nē Wuribwarē i gyi ɔkēmaa asenj-ɔ, Niniwee awuye e koso a bō yere porō mōnē ndōo a kayē mo-rō asēse-ɔ, na bō bu mōnē kēpō, a lēe feyē bamō a nu Yonaa a abwareseñ nē oo tōwē-ɔ, baa nu bamō eyee, nē baa kinjī lēe bamō ɔbōye-rō. Mo i gyi mōnē kasenjtin̄ feyē ɔkō a ba, nē o yere mōnē akatō-rō, nē o kyō Yonaa. Nē mōnē a kine kunu mō abwareseñ kōtōwē-ɔ.”

Kayoware kelanjjerō (Matiyo 5.15; 6.22-23)

33 Nē Yeesuu a bēe tōwē feyē, “ɔkō maa kyanjñē mō fetiri si na o taa bo kweerō, bēee o bera kike bo buñ si. Kabuno nē o taa a o bō yera, na o lanjñe-rō aneñ nē asēse i lwee lōñ-nō nē ba nya bō ɔju-ro-o.

34 Fo fetiri e bō dan̄, o lanjñe lōñ-ɔ-rō pēee. Nē mō ya nyera fēraa, kibugyii e da fo lōñ-ɔ-rō. Aneñ dēe nē fo akatō e bō dan̄, fo kēe nēenēe. Amaa amo e

moŋ kēe feraa, a du nee feyε fo a te kibugyii-ro-o.
Kelanŋjerɔ maa taare a ki yii fo akatɔ-ro.

³⁵ Amose se-o moŋe ne moŋe ye moŋe ŋkpɔnɔ-ro
a fwiiri-o, moŋ' sa se. Nsaŋse moŋe e pɛnna moŋe
eyee nee, moŋe ŋkpɔnɔ-ro moŋ bo daŋ.

³⁶ Amaa moŋe i de ŋkpɔnɔfwiiri lōwε feraa, a du
nee feyε fetiri a lanŋje moŋe ŋywɔrε pɛe se-o."

*Aneŋ ne Yeesuu a porɔ Farisii awuye na Wurib-
ware mbraa akaapopo-o*

(Matiyo 23.1-36; Maak 12.38-40)

³⁷ Saŋ ne Yeesuu a sa seŋsa lōwε-o, ne Farisiinyi
ko a t̄ee mò feyε o ba mò ayε na o bo gyi ateese.
Amose-o ne oo yo mfεŋ o te o gyi.

³⁸ Ne Farisiinyi-o eyee a kpεŋ mò feyε Yeesuu a
moŋ fwεe asaree bamø mbraa-o kpa se pwεe ne o
dεe o gyi-o.

³⁹ Amo feraa ne Yeesuu a t̄owε gywii mò feyε,
"Moŋe Farisii awuye feraa, moŋe du nee feyε aseſe
ne ba fwεe bamø atorenkyu na ɛgyare mmeεε,
amaa moŋe maa fwεe amo mme-ro. Moŋe e lɔŋŋɔ
mone ŋywɔrε, amaa apoo na borokɔnε ya borɔ
moŋe ŋkpɔnɔ-ro.

⁴⁰ Mfεerε ke-moŋ-de awuye. N gyε Wuribware
ne oo waa sεsε kayowɔrε se-o dεe ya waa mò
kayowɔrε-ro aaa?

⁴¹ Moŋ' ke atiripo kεtɔ ne moŋe de-o na a moŋ
bo mone gya. Moŋe ya waa aneŋ feraa, moŋe
ŋkpɔnɔ-ro moŋ lee n de iyisi.

⁴² Moŋe Farisii awuye, moŋe i nu aseŋ ŋke ŋko
feε. Bo lee feyε moŋe gya Wuribware mbraa
ne ŋ ye moŋ' taa moŋe adɔteese kεmaa haree
alɛɛfo gbaa ntujkarε kudu kεmaa-ro katuŋ koŋko

na mɔn' bo lɔŋŋɔ Wuribware saj kemaa, amaa mɔnɛ mɔn' de kaseñtiŋ, nɛ mɔnɛ bɛ̄ mɔnɛ maa kpa Wuribware aseŋ pɛɛɛ-ɔ. Aneŋ a atɔ mɔ ɛ gyɛ nɛ a bware fɛyɛ mɔn' waa, na mɔnɛ ma yɔwɛ adɔateese a ntuŋkarɛ kudu-ro kakɔŋkɔ-ɔ kɛtaa sa Wuribware.

43 Mɔnɛ Farisii awuye, mɔnɛ i ɲu aseŋ ɲke ɲkɔ fɛɛ, bo lɛ̄ fɛyɛ ngya dabe dabe sɛ nɛ mɔnɛ ɛ kpa kekyɛna mɔnɛ kɛbwarekore akyanɔ-nɔ, nɛ mɔnɛ bɛ̄ mɔnɛ ɛ kpa fɛyɛ aseɛɛ gyɔŋŋɔ ka mɔnɛ nnɔ lamaŋ-nɔ.

44 Mɔnɛ i ɲu aseŋ ɲke ɲkɔ fɛɛ. Mɔnɛ du nɛ̄ fɛyɛ kegyeranṭa nɛ aseɛɛ mɔn' lɛ̄ bo nyi kɛmo aseŋ-ɔ. ɔkɔ ya kyikye kegyeranṭa sɛ, nɛ mɔ gbaa mɔn' nyi fɛyɛ kegyeranṭa nɛ̄, o waa mɔ ɛyɛɛ iyisi."

45 Nɛ Wuribware mbraa akaapopo-ɔ ɔkɔ yɛ, "Okaapopo, fo e tɔwɛ amo aneŋ feraa, fo e saare ane fo i tii si nɛ̄."

46 Nɛ Yeesuu a bɛŋŋaa fɛyɛ, "Aneŋ dɛɛ nɛ mɔnɛ Wuribware mbraa akaapopo gbaa i ɲu aseŋ ɲke ɲkɔ fɛɛ. A lee fɛyɛ mɔnɛ de mone fɔŋfɔŋ ananatɔ mɔnɛ i tii Wuribware a mbraa-ɔ sɛ, na mɔn' nya sa a mmɔ kegyase waa lɛ̄ sa aseɛɛ. Amaa mɔnɛ fɔŋfɔŋ feraa maa kya bamɔ-rɔ na bo gyɛ mmɔ sɛ. A du nɛ̄ fɛyɛ mɔnɛ a taa etɔsorɔ dwiidwiise bo sorɔ bamɔ, nɛ mɔnɛ mɔ mɔnɛ maa sorɔ a mɔn' kya bamɔ-rɔ-ɔ.

47 Mɔnɛ i ɲu aseŋ ɲke ɲkɔ fɛɛ. Bo lɛ̄ fɛyɛ Wuribware akyamɛɛ nɛ mɔnɛ adɛdaapo a mɔɔ-ɔ agyeranṭa nɛ mɔnɛ mɔ mɔnɛ de siimeetii mɔnɛ ɛ laa amo nɛɛnɛɛ-ɔ.

48 Amoſe-ɔ mɔnɛ gbaa mɔnɛ a sure kɛtɔ nɛ mɔnɛ adɛdaapo a waa-ɔ sɛ, bo lɛ̄ fɛyɛ bamɔ ya

məo Wuribware a akyaamee-ɔ, nə mone mə mone a waa bamø agyeranta.

49 Feyε Wuribware mò kanyiasen se a tawε feyε, ‘Mø i suŋ mo akyaamee na mo ayaarø ayerepo a mbo kyølwø bamø ase, amaa ba məo bamø boko, na bo waa boko mə aworefø.’

50-51 Ketø nə ke bø-rø-ɔ e gyε feyε Wuribware e ba bamø nə baa məo mò akyaamee-ɔ pεee a kesebøgyiiri nə o kaa a o bo gyiiri bamø-ɔ bø gyiiri mone ndø a kaye mɔ-rø a ase-ɔ kesebo. Kasentij si, leq saj nə baa məo Abel nə o gyε sesse nə baa gyε nkpee emø-ɔ, bø fo saj nə baa məo Sakariya Wuribware suŋkpa-ɔ kanø na løŋjøkpa-ɔ mboŋtø-rø-ɔ, Wuribware akyaamee mə pεee kemø-ɔ kesebøgyiiri døn mone se nee.

52 Mone, Wuribware mbraa akaapopo mə, mone i nju aseñ nkø feε. A leq feyε mone a tweε kékyan nə kanyiasen bo kemø-rø-ɔ-rø, nə mone a kɔrø safowa-ɔ bø beya. Mone maa lweero, mone mə mone a waa aneñ se-ɔ, mone a tii bamø bwøetø ne ba kpa a bø taare lweero mfø-ɔ kpa.’

53-54 Saj nə Yeesuu a leq mfø-ɔ ne o yere o sa sejsa mɔ-ɔ, nə Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o e porø mò, nə ba bise mò atø bwøetø aseñ ba kpa aneñ nə o waa a o tawε aseñ bøye ko na o nya lwee bamø aseñ-nø-ɔ.

12

*Yeesuu yε øko ma waa nnø ηnyø ηnyø wuyε
(Matiyo 10.26-27)*

1 Saj nə aseñ nkø feñ nkø feñ a bø gyaara abεε se Yeesuu ase-ɔ, nə o gyε nkpee tawε gywii mò

agyasepo-ɔ feyε, “Mɔn' sa Farisii awuye si, a lee feyε yiisi nε bo de ba waa bodobodoo-ro-o mɔn̄ bo kɔnε. Amo-ɔ e kaapo nεe feyε bo de mfεerε bɔyε ba kwεerɔ. Mɔnε ma kaŋ kii nnɔ ɳnyɔ ɳnyɔ awuye-o feyε bamɔ-ɔ.

² A lee feyε ketɔ kemaa nε mone a buŋ si-o i buŋji si, na ketɔ kemaa nε mone a taa bo kwεerɔ-ɔ lee ifuri.

³ Amose ketɔ kemaa nε mone a tɔwε bo kweerɔ kanye kibugyii-ro-o e lee ifuri mpase. Na kεseŋ kemaa nε mone a ɳwiini mone akyan-nɔ-ɔ lee kawu yɔ lamaŋ-nɔ.”

ɔkɔ nε a tiri feyε anε sere-ɔ

(Matiyo 10.28-31)

⁴ Ne Yeesuu ye, “Mɔ nyare-ana, mɔ e tɔwε mɔ i gywii mone feyε mone ma kaŋ sere bamɔ nε ba kpa a bo mɔɔ mone-ɔ, a lee feyε bamɔ ya mɔɔ mone, bo maa lee taare a bo waa mone seye. To, mɔ e kaapo mone ɔkɔ nε mon' sere-ɔ.

⁵ Mon' sere Wuribware. Ne mɔ ya mɔɔ mone, ne kemɔ kamεε-rɔ o de elein feyε o bεe kywεε mone deekpa nε oo kure bo bεya ebεyε awaapo-ɔ-rɔ. Kasεntiŋ, Wuribware wɔrε nε a tiri feyε mon' sere.

⁶ N gye epasowa aduna nε bo de ba sɔɔ ntεyεtεyε nnuu aaa? Wuribware mɔ maa taŋ mmo kakonko gbaa se.

⁷ Mon' nu feyε Wuribware a karε ipwii nε i te mone anu si-o, nε oo ɳu emɔ kanɔ. Amose-ɔ mone ma sa a kufu nya mone, a lee feyε ntεyεtεyε ɳkpεŋ ɳkpεŋ mɔn̄ fɔ mone ɔkɔ.”

*Yeesuu kipini na Yeesuu kikine
(Matiyo 10.32-33; 12.32; 10.18-20)*

8 Né Yeesuu a kya sē tōwē fēyē, “Mō i gyi mōnē kasēntīj fēyē, ḥkemaa nē o nya kakponō na o tōwē lamañ-nō fēyē o tii mo sē-ɔ, mō, dimaadi mō gyi-o, gbaa e waa mō anē Wuribware a mbəɔ-ɔ akatɔ-rɔ.

9 Né ḥko nē mō ya kine mo lamañ-nō-ɔ, mō, dimaadi mō gyi-o, gbaa i kine mō Wuribware a mbəɔ-ɔ akatɔ-rɔ.

10 Ḫkemaa nē o tōwē kesen̄ bōyē kō bō kye mo, dimaadi mō gyi-o, Wuribware e taare taa bō ke mō. Amaa ḥkemaa mō nē o tōwē aseñ bōyē bō kye Wuribware a kufwiijē timaa-o fēraa, Wuribware maa taa bōyē amo a o bō ke sēsē-ɔ daa.

11 Né bamō ya yaa mōne sēngyikpa, haree kebwarekorekyāj abrēsē ase bēsē awure ase bēsē mañ agyēñkpēsēpō ase ooo, mōnē ma kañ sa a anē nē mōnē e ya kya kanɔ-ɔ na anē nē mōnē e ya tōwē aseñ mfeñ-ɔ tōraa mōnē.

12 A lēe fēyē Wuribware a kufwiijē timaa-o e kaapo kētō bēsē aseñ nē mōn' tōwē mfeñ-ɔ.”

Atō wuye kō kitee

13 Né aseñ nē ba nu Yeesuu ase-ɔ amo-rɔ ḥnyare kō a tōwē gywii Yeesuu fēyē, “Okaapopo, tōwē gywii mō daa fēyē o sa a mō ke kapotēsē nē anē sē a wu yōwē sa anē-ɔ-rɔ.”

14 Né Yeesuu a bēñjaa fēyē, “Mō nyare, nse ya sa mō kpa fēyē n gyi amo-ɔ aseñ bēsē n̄ ke mōnē kapotēsē-rɔ sa mōnē?”

15 Njkee nē Yeesuu a tōwē gywii aseñ-ɔ pēsē fēyē, “Mōn' sa sē na mōnē ma sa a atō kēkpa kōrē mōnē

anu, a lee feyε fo i de ato kanø nkemaa, n gyε ato-ø e gyε ne a sa fo nkpa na kukyure ne a moŋ de kεε-ø.”

16 Amo feraa ne Yeesuu a tøwø kitee mo feyε, “Ato wuye ko ya dεε kyøna, ne o de swεere timaa ko, ne o døa mø o lee adøateese timaa.

17 Kake nkø ne ø fa mø mfεεre feyε, ‘Mo akyenkyenku moŋ kyø a m ba mo adøateese bo waa-ro. Emene ne mo e waa?’

18 Mø fønøfønø dεε ne ø bøe ø ye, ‘Keto ne mo e waa-ø e gyε feyε mo i kyuwi mo akyenkyenku dødaa-ø na η yii adabø na n taa mo adøateese pεee waa-ro, na m pwεe akyan dabe na n taa mo atetømonja waa-ro.’

19 Na nkøe n tøwø gywii mo eyee feyε, Kuñu-dan wuye, n de ato timaa pεee ne mo e kpa-ø na a fo mo nsu bwøetø. Amose-ø seye moŋ tiri mo, mo i gyi mo eyee nee. Na n gyi ateese na n nuu na n gyi mo akatø.’

20 Ato wuye amo a fa mfaanee lowe-ø, ne Wuribware a tøwø gywii mo feyε, ‘Mfεεre ke-moŋ-de wuye. Kanye mo dεε mo e køore fo nkpa fo ase. Na nkøe ato demantø timaa mo ne fo a kpa bo døηø abee se sa fo eyee-ø, fo maa lee gyi. A kii øko lee.’”

21 Ne Yeesuu a tøwø bo gyε kεε feyε, “To, økemaa ne ø kpa ato timaa bo døηø abee se-ø, ne Wuribware ase feraa ø gyε otiripo nee-ø, o du nee feyε ato wuye amo ne ø moŋ de mfεεre-ø.”

Køore Wuribware gyi (Matiyo 6.25-34)

22 To, ne Yeesuu a tøwø gywii mo agyasepo-ø feyε, “Aneŋ se-ø, mo e tøwø mo i gywii mone feyε, mone ma sa a ateese ne mone i gyi-o beee ato ne mone i buŋ-o aseŋ tøraa mone.

23 Nkpaaſeŋ tiri a kyɔ ateese, nɛ kayowore mɔ tiri ka kyɔ atɔ buŋse.

24 Mɔn' kɛe mbogyii, bɔ maa taare a bɔ dɔa nya ateese, haree ba swii amo a bɔ bɔ waa akyenkyenku-ro bɔ yera, Wuribware e gye nɛ o bera bamɔ san kɛmaa. Mone mɔ mone kyɔ mbogyii.

25 Kanɔ nkemaa nɛ mone e fa mone nkpa aſeŋ bweetɔ-, mone ɔkɔ maa taare a o sa kake koŋko kpen gbaa bɔ tii mɔ nkemaa nɛ Wuribware a sa mɔ feyɛ o bɔ gyi kaye mɔ-rɔ-ɔ se.

26 Nɛ mone e ma taare a mɔn' waa atɔ kafwee feyɛ amo-, nɛ nkemaa emene se nɛ mone e tɔraa mone eyee atɔ ne a bee sanj-ɔ se?

27 To, mɔn' bee kɛe aneŋ nɛ afəraagy i a daŋ-, a maa sun, nɛ a maa lɔ atɔ buŋse a sa amo eyee. Amaa mo e tɔwɛ mo i gywii mone feyɛ Owure Solomɔn a dee kyena-, mɔ aa mɔ atɔ gbaa, o mɔn nya waagya timaa na o bɔ daŋ feyɛ afəraagy i amo.

28 Wuribware e gye ne o lɔ waagya o bun ɛfa nɛ e yere ndɔ, nɛ nyane bɔ fo-ɔ e ya wu-o, nɛ bɔ de emo ba kure deekpa na ba tɔ bodobodoo-o. Amɔ mone feraa mone nɛ Wuribware maa pee kɛkatɔ a o sa mone atɔ buŋse aaa? Mone kɔkɔregyi-o mɔn kyɔ.

29 Amose-ɔ mone ma sa a kɛtɔ nɛ mone i gyi-o, na kɛtɔ nɛ mone i nuu-o, aſeŋ tɔraa mone.

30 A lee feyɛ kaye mɔ-rɔ aſeſe pɛeɛ e gye ne ba tɔraa bamɔ eyee mfaanee a atɔ-ɔ se. Mone se nɛ o bɔ soso-ɔ nyi feyɛ atɔ pɛeɛ tiri mone.

31 Mɔn' sa a mone mfɛerɛ yɔ Wuribware a kuwure-o-ro atɔ se. Mone i buwi mone e kpa atɔ amo, Wuribware e taa amo a o bɔ sa mone, na o bee sa mone kɛtɔ kɛmaa nɛ ki tiri mone-ɔ bɔ tii si."

*Atə timaa nē a bō soso-ɔ
(Matiyo 6.19-21)*

32 Nē Yeesuu a bęe təwę gywii mὸ agyasepo-ɔ feyε, “N yi feyε mone moŋ kyo feraa, amaa mone ma sa a kufu nya mone, a lee feyε mone se nē o bō soso-ɔ kəne se nee feye o sa mone keyaaleŋ mὸ kuwure-o-ro.

33 Mon' fe mone kaye-rɔ mfęe a mpotεε nē mone de-o, na mon' taa atanne-ɔ sa atiripo, na mon' buwi kpa Wuribware se atanne mbɔtęe nē m maa nyera-ɔ na mon' buwi kpa mpotεε nē m bō soso-ɔ, a lee feyε mfęe feraa seye maa lee mmɔ se, nē oyu maa taare a o ywii, nē nsekreeke na igyeeri mō maa taare a n nyera mpotεε amo Wuribware se mfęe.

34 Amose-ɔ toŋ kemaa nē fo kapotεε da-ɔ, fo mfęerę e ya dəŋŋɔ kamɔ se mfęe.”

Ayaafɔrε timaa aseŋ

35 Nē Yeesuu a bęe təwę gywii mὸ agyasepo-ɔ feyε, “Mon' waa sira Gywii mo koyɔ na kaye kegyekεe na mo kikiŋji ba-ɔ. Mon' buŋ mone kusun-ŋ-no atɔ na mon' kyaŋŋe mone ifetiri si,

36 feyε ayaafɔrε nē bo gywii bamɔ nyaŋpε na o kiŋŋi lee kɔkɔfɔ taakpa-rɔ ba, na mὸ ya yere kawu o tee a bo nya tayę mὸ a o lwee ləŋ-nə-ɔ.

37 Mo e təwę mo i gywii mone feyε mὸ ayaafɔrε-ɔ e kęe, ne bamɔ nyaŋpε ya ba, bamɔ akatɔ i gyi bwęetɔ, a lee feyε o buŋŋi mὸ atɔ buŋse, na o buŋ amo nē bo buŋ ba waa ateese-o, na o sa a bo kyena kyure, na mὸ fəŋfəŋ dęja, na mὸ aa bamɔ kyena gyi.

38 Hareē bamo nyanjpe-ɔ ya ba kaye nsena beee kamee-rɔ bɔ tɔ feye baa waa sira a bɔ gywii mò gbaa, bamo akatɔ i gyi.

39 Mone gbaa mone nyi feye lɔŋ wuye dɛɛ o nyi saŋ ne oyu de ɔ ba-ɔ nee, weetee ɔ maa yowé mò lɔŋ a ɔ sa oyu-o na ɔ bɔ lweero ya ywii mò.

40 Amose-ɔ mone gbaa mon' waa sira a, a lee feye mo, dimaadi mò gyi-o, bɔ kinji ba-ɔ, mo i fu-ro a m ba nee.”

*Keyaafɔrɛ timaa-o na keyaafɔrɛ bɔyɛ-ɔ
(Matiyo 24.45-51)*

41 Mfəŋ ne Peetroo ye, “Ané nyanjpe, ané wɔrɛ ne fo a da kekpare mɔ bɔ sa beee ɔkemaa mɔ?”

42 Ne Yeesuu ye, “Mo a fu-ro a m bɛɛ ba-ɔ se-ɔ, mo e kaapo mone keyaafɔrɛ ne mo ase o nyi aseŋ ne o bware. Mon' sa a ané taa feye nyanjpe kɔ ɛ kpa a ɔ yɔ kpa, ne ɔ taa keyaafɔrɛ kɔ a ɔ bɔ deere mò lɔŋ na ayaafɔrɛ na mbre ne baa saŋ-ɔ se, na bɔ nya nya ateeese gyi saŋ ne a bware feye bɔ gyi-o.

43 Mò nyanjpe ya kinji ba pe bo tɔ feye keyaafɔrɛ amo a waa ketɔ ne ɔɔ tɔwé gywii mò feye ɔ waa-ɔ, aneŋ a keyaafɔrɛ-ɔ akatɔ i gyi.

44 Mo ɛ tɔwé mo i gywii mone feye, a waa kanɔ ɔkemaa, mò nyanjpe ɛ taa mò kapotɛɛ pɛɛɛ na ɔ bɔ sa mò keyaafɔrɛ amo a ɔ dee deere se sa mò.

45-46 Amaa keyaafɔrɛ-ɔ ya tɔwé feye mò nyanjpe a kyee na kikiŋji ba-ɔ se, ne ɔɔ lee ɔ daye mò bɛɛkɔ-ana ayaafɔrɛ na mbre ne bɔ bɔ lɔŋ-ɔ-rɔ-ɔ, na o gyi ateeese ne ɔ kpa-ɔ, ne o nuu nta ɔ bwɛɛ feraa, mò nyanjpe-ɔ i kinji a ɔ ba kake ne keyaafɔrɛ-ɔ maa deere mò kpa-ɔ na saŋ ne ɔ moŋ nyi-o. Na mò nyanjpe-ɔ bɔ da mò bwɛɛtɔ gyiiri mò kesebɔ, na o

ηu aseŋ nē bamō nē bo maa kōrē Wuribware ba gyi-o i ηu-o.

47 Kētō nē mo e kaapo-ɔ e gye feyε saj nē mo i kinŋji a m ba-ɔ, mo i gyi aseſe pεεε aseŋ. Keyaafōrē ne o nyi kētō nē mō nyarjpe e kpa-ɔ, nē o moŋ waa sira a feyε o waa kēmo-ɔ, ba ba kokyokywee a bo bo gyiiri mō kesebo.

48 Amaa keyaafōrē ne o moŋ nyi kētō nē mō nyarjpe e kpa-ɔ, ne mō-ɔ mō a waa adaseŋ-ɔ, ba ba kokyokywee kēda kafwee a bo bo gyiiri mō kesebo. Amoſe se-ɔ ɔko ne mo a sa mō atō bweetō feyε o deere se-ɔ, amo ya fo, mō nē mo i bise aseŋ bweetō. Ne ɔko ne mo e sa mō atō bweetō bweetō feyε o deere se-ɔ, amo ya fo, mō nē mo i bise aseŋ bweetō bweetō.

*Anęj nę Yeesuu e nyera aſeſe mbonjtɔ-rɔ-ɔ
(Matiyo 10.34-36)*

49 Nę Yeesuu a kya se tɔwε feyε, “Mon’ lɔŋ eſebo. Mo a ba a m bo kywεe deekpa kaye mɔ-rɔ née. Weetee mbeyɔmɔ anęj nę mo a kpa feyε o maa se o kywεe-ɔ.

50 Awɔrefɔa bweetō dɔŋ mo se née, amo e moŋ kyon, mo kakponɔ maa di mo.

51 Mone nyi feyε mo a ba a m bo baa kayeeyuri kaye-rɔ née eee? Daabii, mo a ba a m bo nyera aſeſe mbonjtɔ-rɔ née, n gye kayeeyuri.

52 Lee mbeyɔmɔ bo yo mbuno kemaa i ke-ro, na abee asa na abee anyɔ kɔ abee.

53 Na aſe na bamō gyi-ana kɔ na bamō mbonjtɔ-rɔ teŋ-nɔ, na agyi na bamō anyi kɔ na bamō mbonjtɔ-rɔ teŋ-nɔ, na aſeſe anyi na bamō gyi-ana aka kɔ na bamō mbonjtɔ-rɔ teŋ-nɔ.”

*Ndɔɔ a kake mɔ kaasɛ kunu
(Matiyo 16.2-3)*

54 Né Yeesuu a buruwaa tɔwɛ gywii lamañ nɛ ba nu mò aseñ-ɔ fɛyɛ, “Mɔnɛ ya ḥu awɔrɛ a lɛɛ kyɔwɛ twɛekpa, amɔ mɔnɛ ye bware ɛ kpa a ɔ ba, na kaseñtiŋ ɔ ba.

55 Né mɔnɛ ya bɛɛ ḥu afwii ɛ da kyɔwɛ leekpa kigyise si, amɔ mɔnɛ ye kipuripuri ɛ kpa a kɛ ba, na kaseñtiŋ kɛ ba.

56 Nnɔ ḥnyɔ ḥnyɔ awuye. Mɔnɛ ɛ taare a mon' deere swɛere na awɔrɛ-rɔ na mon' tɔwɛ kɛtɔ nɛ kɛ ɛ waa-ɔ. Né ntetɔ sɛ nɛ mɔnɛ ya nu mɔ atɔ kekaapo, nɛ mɔnɛ ya ḥu atɔ dabe nɛ mɔ ɛ waa-ɔ, nɛ mɔnɛ maa taare a mon' kaapo kesebɔgyiiri nɛ kɛ ɛ kpa a kɛ ba kaye mɔ-rɔ a aseñ-ɔ ase-ɔ feraa?”

*Fo aa fo kosobee lɔŋŋɔ mɔnɛ mbɔŋtɔ-rɔ
(Matiyo 5.25-26)*

57 Mfɛñ nɛ Yeesuu bɛɛ ɔ yɛ, “Mɔnɛ kesebɔgyiiri san ɛ kpa a ɔ fo. Né ntetɔ sɛ nɛ mɔnɛ maa taare a mon' ḥu kɛtɔ nɛ mon' waa na ki lee mɔnɛ-ɔ, na mon' wuree waa?

58 Anɛ taa feyɛ fo i de ɔkɔ kɔkɔ bɛɛɛ fo aa fo bɛɛkɔ i de aseñ nɛ ɔ yaa fo seŋgyikpa, fo kɔ nɛ fo a baa aseñ-ɔ wuree deere sɛ na fo aa aseñ wuye-o lɔŋŋɔ amo pwɛɛ na mon' deɛ fo seŋgyikpa-ɔ mfɛñ. N gye anɛñ, o gyiiri fo a ɔ yaa ɔseŋgyipo-ɔ ase na mò mɔ taa fo sa apurisii awuye na bɔ tii fo.

59 Mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ fo i di tiikpa mfɛñ anɛñ-aaa bɔ fo san nɛ fo ɛ ka fo kɔkɔ a fo lowɛ-ɔ, na pasɔwa gbaa mɔnɛ san-ɔ.”

13

Mone e moŋ yawé ebɔye kowaa, mone i wu

¹ Saŋ amo-ɔ Yeesuu a maa sɛ ɔ kaapɔ bamɔ abɔyewaapɔ kesebəgyiiri aseŋ-ɔ, nɛ asesɛ kɔ a tɔwɛ gywii mò aneŋ nɛ saŋ kɔ Romanyi gominaa Pilat a ba bɔ tɔ Galileya sweere sɛ awuye kɔ e mɔɔ mbɔ ba ləŋŋɔ Wuribware, nɛ ɔɔ mɔɔ bamɔ, nɛ ɔɔ sa nɛ bamɔ mbogya a wɛɛ mbɔ nɛ baa bɔ ləŋŋɔ-ɔ sɛ-ɔ.

² Nɛ baa bise Yeesuu feyε lowi suyo nɛ baa wu-o e kaapɔ neɛ feyε bɔ gyε abɔyewaapɔ bɔ kyɔ bamɔ bɛɛkɔ-ana Galileya awuye aaa?

³ Nɛ Yeesuu a bɛŋŋaa bamɔ feyε, “Daabii. A moŋ gye kasentij. Kɛtɔ nɛ kɔ kyɔ-ɔ e gyε feyε mo i yii mone se feyε mone e moŋ nu mone eyee, na moŋ' kinŋji lɛɛ mone ebɔye-rɔ, Wuribware i gyiiri mone gbaa mone kesebo, na moŋ' wu.

⁴ To, ne mone a bɛɛ nu aneŋ nɛ kekyan soswee lenjlense kɔ nɛ baa tɛɛ ε Silowam nɛ baa pweɛ耶rosalem maŋ-nɔ-ɔ a lɛɛ da asesɛ kudu aburuwa kɔ sɛ mɔɔ-ɔ aseŋ bɛɛɛ? Mone e fa feyε bamɔ gbaa, a kaapɔ feyε bɔ gyε abɔyewaapɔ bɔ kyɔ asesɛ nɛ baa saŋ bɔ bɔ maŋ amo-rɔ-ɔ ɔɔɔ?

⁵ A moŋ gye kasentij. Na m bɛɛ mo e tɔwɛ mo i gywii mone feyε mone e moŋ nu mone eyee na moŋ' kinŋji lɛɛ mone ebɔye-rɔ, mone i wu feyε bamɔ-ɔ dɛɛ.”

Figi kiyii nɛ kɛ maa swɛɛ-ɔ kitee

⁶ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ kitee mɔ gywii bamɔ. ɔ yε, “N gyε ɔnyare kɔ e bɔ-rɔ aaa? Nɛ oo dwii figi kiyii kɔ mò kɔdɔɔ-rɔ. Nɛ kake ɳkɔ ɔɔ yɔ a ɔ ya kpa agyi kiyii-o si, mò-ɔ mò moŋ nya.

7 Aneŋ sə-ɔ ne ɔɔ tɔwə gywii mò kɔdɔɔ a ɔdeereſeſo-ɔ feyε, ‘Keeɛ ε. Nsu nsa neɛ feyε mo a nare kpa figi mɔ agyi kpone, ma nya, amoſe-ɔ ḥe kɛmo bɔ tweɛ. Ntɔ sə ne ke yere ke e nyera sweere-ɔ ateese-o neɛ?’

8 Ne mò kɔdɔɔ a ɔdeereſeſo-ɔ a bɛŋjaa mò feyε, ‘Mɔ nyaŋpε, yɔwε kɛmo. Sa kɛmo kasu kɔŋkɔ kpeŋ. Mɔ i kwii a m bɔ muruwaa kɛmo na n swii enaate igyini bɔ waa-rɔ.

9 Ne mo ya waa aneŋ, ne su-a-ba kɛmo ya swεε feraa, a bware. Ne kɛmo e moŋ swεε, amo feraa na fo ḥe bo tweɛ.’ Amo e gye saasebεε.’

Aneŋ ne Yeesuu a kya ɔkyee kegyabɔɔ kɔ kokyure kake-o

10 Kukyure kake kɔ ne Yeesuu e kaapo abwareſen kɛbwarekorekyan kɔ-rɔ.

11 ɔkyee kɔ mɔ bo mfεŋ, ne ɔbɔnsam a waa mò kolɔ nsu kudu mburuwa. Kolɔ amo se, o moŋ leε o naa kyeεkyee, oo buŋ-no neɛ o naa.

12 Saŋ ne Yeesuu a ɳu mò-ɔ, ne ɔɔ teε mò tɔwε gywii mò feyε, “ɔpεkyee, ɳkee feraa fo a nya fo eyee leε fo kolɔ-ɔ se.”

13 Ne ɳkee Yeesuu a ba asaree bɔ dəŋjɔ ɔkyee-ɔ se. Puri amo-rɔ ne ɔkyee amo a teyi-ro o naa. Ne ɔɔ kyɔrɔ Wuribware.

14 Mfεŋ, ne kebwarekorekyan-ɔ bresε duŋ a fwii feyε Yeesuu a kya ɔkɔ kolɔ kukyure kake. Amoſe-ɔ ne ɔbresε amo a tɔwε gywii asεsε ne bɔ bo mfεŋ-ɔ feyε, “Anε de ɳke nsiye ne anε e waa asun, amoſe-ɔ moŋe ma leε ba kukyure kake bɔ kya moŋe alɔ. Moŋ' deε ba ɳke nsiye amo-rɔ bɔ kya.”

15 Né Yeesuu a bęñjaa mὸ fęye, “Nnɔ ḥnyɔ ḥnyɔ awuye mɔ. Mɔnę kęmaa e sańje mὸ ęnaatę bęee ikuruma o yaa nkyu nuukpa kake kęmaa, haree kukyure kake gbaa. Amo-o feraa moŋ gyę kusuŋ kowaa née eee?

16 Mbęyomɔ, kęe sęsę dimaadi mɔ, mɔnę fɔńfɔŋ sęsę née. Ḫ gyę anę nana Abraham a ananagyı-o ɔko, bęee? Né Ḫbɔnsam a sa mὸ kɔłɔ nsu kudu mburuwa-o. A du née fęye Ḫbɔnsam a ḥure mὸ bo kyena, ne mbęyomɔ mo a sańje mὸ-o. Amo mfaanee a sęsę-o a moŋ bware fęye n kya mὸ kukyure kake, na o nya mὸ eyee aaa?”

17 Né anę nę Yeesuu a bęñjaa-o a sa nę ipeere a nya mὸ adoŋ. Né bamo nę baa sań-o akatɔ a gyi bo lęe akpeñeyeetɔ nę Yeesuu a waa-o se.

Anę nę Yeesuu a ba kupurutugyi bo da kekpare-o

(Matiyo 13.31-32; Maak 4.30-32)

18 Né Yeesuu a bise fęye, “Ntętɔ gbaa nę mo e ba a m bo kaapo mone anę nę Wuribware a kuwure-o du-o née? Kekpare mo nę mo e ba a m bo kaapo mone kęmo kaase-o née?

19 To, mfaanee nę Wuribware a kuwure-o-ro du. Ku du née fęye kupurutugyi-o. Kigyi mɔ du kagyingyii, amaa sęsę ya dwii kęmo, amo kę e kwęe a kę danj kii kikiree, nę kę bo ęswęe ko kyoŋ ayii pęee. Né mbogiyii a bo kyena kęmo sę waa bamo asaa.”

Yiisi a kekpare-o

(Matiyo 13.33)

20 Né Yeesuu a bę́ bise feyε, “Kekpare mō nē mō e ba a m bō kaapo mōnē anę́ nē Wuribware a kuwure-o du-o née?

21 To, ku du née feyε əkyee a kpa a o waa bodobodoo, nē o ba yiisi na nkyu bō waa esam kyanjé borɔ́-rɔ́, nē oo nwiini, nē esam-o a tinj waa bweetɔ́-ɔ́.”

*Kabunogyii bə́ŋbə́ŋsε-ɔ́
(Matiyo 7.13-14, 21-23)*

22 Né ńkee Yeesuu naa emaj sę na mmaŋgyii-ro o tōwę abwareṣen o gywii asesę na o yo Yerōsalēm a keri-o.

23 Né əkō a bise mō feyε, “Mō nyanpe, a gyę kasenjintj feyε bamō nē Wuribware e morowę na bō tii mō kuwure-o si-o mōn kyo aaa?”

Né Yeesuu a tōwę gywii bamō nē bō bō mfę́n-ɔ feyε,

24 “Wuribware a kuwure-o du née feyε kékyaŋ ne kēmo kabunogyii du bə́ŋbə́ŋ-ɔ. Amosę́-ɔ mōn' lenj eyee, na mōn' taare nya lwee kékyaŋ-ɔ-rɔ. A leę́ feyε asesę bweetɔ́ akatɔ́ i pee kēmo kulweero si, amaa n gyę bamō pę́e e gyę nē ba nya kpa a bō lweero.

25 Saŋ ko e ba ne lɔ́ŋ wuye-o e twę́e pone-ɔ-rɔ, na mōn te mōnē mōn t̄ee lweero. Na mōn' sii kawu mōnē yere mone e dayę́ pone-ɔ se, na mone e tee feyε, ‘Anę́ nyanpe, tayę́ anę́,’ na o bę́ŋjaa mōnē feyε, ‘Mōn nyi mōnē, nē mōn nyi mfę́n nē mōnē a lee-ɔ.’

26 Na mōn' tōwę gywii mō feyε, ‘Anę́ aa fo ya dę́e gyi na anę́ i nuu, nē fo a narę́ tōwę abwareṣen anę́ aye.’

27 Na mòd-a mò bëe bënjaa mònë feyε, ‘Mòn nyi mònë, nè mòn nyi mfëñ nè mònë a lëe-ɔ. Aseñ bòye awuye mò, mòn' lëe mò ase.’

28 Wuribware ya kine mònë, nè ɔɔ gya mònë lëe mò kuwure-o-ro, nè mònë ya ɲu mònë nana-ana Abraham na Isak na Yakubu na Wuribware akyamεε-ɔ pεεε Wuribware ase feraa, n gyε ewogya nè mònë i su na mòn' duŋ nnɔ.

29 Asesε e lëe kayε mɔ-rɔ tɔn këmaa, na bamø ɔkëmaa kyεna Wuribware a lɔn-ɔ-rɔ, na bamø aa mò gyi ateese, na bamø akatø gyi bwëetɔ.

30 Na bamø nè bø gyε nsii-amεε mbeyømɔ-ɔ kii agyεñkρεepø mfëñ, na bokø nè bø gyε agyεñkρεepø mbeyømɔ-ɔ mò kii nsii-amεε mfëñ.”

*Aneñ nè Yeesuu e kpa Yerøsalem awuye aseñ-ɔ
(Matiyo 23.37-39)*

31 Sañ amo dεe nè Farisii awuye kò a bø tɔwε gywii Yeesuu feyε, “A tiri feyε fɔ a lëe mfëe yɔ tɔn kò, a lëe feyε Owure Hεrɔd e kpa fɔ a ɔ mɔɔ.”

32 Nè Yeesuu a bënjaa bamø feyε, “Mòn' narø ya tɔwε gywii naŋse amo feyε, ‘Ndɔɔ mò e gya ibrisi mò e koso asesε sε nee, na mò e kya alɔpø, na bø fɔ nyaŋe na kraye-ana-ɔ mò e lɔwε mò kusuŋ.

33 A san a tiri feyε n yɔ mò kpa-ɔ ndɔɔ na nyaŋe na kraye, a lëe feyε bamø e kpa a bø mɔɔ Wuribware a akyamεε-ɔ, Yerøsalem maŋ-nɔ nè ba mɔɔ bamø. Nè mò san-ɔ mòn tεe foye n yɔ mfëñ.’”

34 Nè Yeesuu bëe ɔ yε, “Yerøsalem awuye, Yerøsalem awuye. Sañ këmaa nè Wuribware a sun mò akyamεε-ɔ ɔkø mònë ase-ɔ, mònë a dayε mò abu mɔɔ. Sañ këmaa mò a kpa feyε n kpɔwε mònë bø gyanjø, na n kuŋ mònë, feyε aneñ nè

kyaase i buŋ mò agyi si-o, nè mone mə mone a kine. ³⁵ Aneŋ se-ɔ, Wuribware e yowé mone aseŋ a ɔ sa mone, na mone maŋ mə kii ketaakpanj. Mò i gyi mone kaseŋtiŋ feyε mone maa lée ɳu mo, amo sanj a fo feyε m ba, nè mone e tawé feyε,

‘Wuribware yure mò nè o ba mò kenyare-ro-ɔ.’* ”

14

Aneŋ ne Yeesuu a kya ɔnyare kò ne mò ayaa na asaree a puŋje-o kolo-ɔ

¹ Kukyure kake kò ne Yeesuu a yɔ a ɔ ya gyi ateese Farisiinyi bresε kò aye, nè asesε e deerε mò a bo kee aneŋ nè o waa-ɔ.

² Ne Yeesuu a ɳu ɔnyare kò ne mò ayaa na asaree a puŋje-o yere mò akato-ro.

³ To, ne Yeesuu a bise Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na Farisii awuye-o feyε, “Mbraa ne Wuribware a sa ane-ɔ e sa kpa feyε ane kya alopo kukyure kake aaa?”

⁴ Amaa bo moŋ beŋŋaa mò. Ne oo daboro ɔnyare amo kya mò kolo, ne oo tawé gywii mò feyε o nare pe.

⁵ Ne ɳkee Yeesuu a bise bamø feyε, “Mone ɔko i de gyi beεε naate gbaa, ne mò ya lee da kitiribu-ro kukyure kake, amo mone maa waa mənaŋ a mon' ya gyiiri mò lee mfenj aaa? Beεε mone i gywii a mon' bo fo sanj ne kukyure kake amo a kyon-ɔ ɔɔɔ?”

⁶ Amaa bo beε bo moŋ taare lee mò aseŋ-ɔ kanɔ.

Aneŋ ne ane baa ane eyee kaase-ɔ na kafokra aseŋ

* ^{13:35} Kiliŋ 118.26.

7 Saŋ nē Yeesuu a ሥን aneŋ nē asesε nē baa tēe bamo a bo bo gyi-o i lee ekyenakpa timaa-o, nē oo tōwē gywii bamo feyε,

8-9 “Oko ya tēe fo kōkōfō-rō gyikpa, nē fo ya yo, fo ma kyēna kyēnakpa timaa-o. N gyē aneŋ, mō ya tēe oko mo na o kyo fo, mō nē oo tēe monē anyo-o e ba fo ase, na o bo tōwē gywii fo feyε, ‘Koso na fo sa a mmō-o kyēna mfeñ.’ Na ipeere nya fo, na fo ya kyēna kyēnakpa nē o monj bō-o.

10 Amose-o, oko ya tēe fo gyikpa, nē fo ya yo, kyēna kyēnakpa nē o monj gyē otimaa-o, na mō nē oo tēe fo gyikpa amo-o ba bo tōwē gywii fo feyε, ‘Mo nyare, koso bo kyēna kyēnakpa timaa mo.’ Mfeñ-o fo i ሥን feyε fo e nya kenyare na kēdabe fo koso bēe-an ase mfeñ.

11 A lēe feyε okeemaa nē o bu mō eyee kēdabe-o, Wuribware e baa mō kaase, nē okeemaa nē o baa mō eyee kaase-o mo, Wuribware e sa mō kēdabe.”

12 Nē Yeesuu a tōwē gywii lōj wuye-o feyε, “Amose-o fo ya tēe asesε ateesegyikpa, fo ma tēe fo nyare-an a bēe fo adaa na fo atire bēe fo kōwēbēe-an a bēe ato awuye nē bo gye fo akyēnabēepo-o, a lēe feyε እke እko ba waa aneŋ dēe a bo bo teere, saŋ-o a waa nēe feyε baa waa bo ka ketō nē fo a waa sa bamo-o kōkō nēe.

13 Fo e tēe asesε ateesegyikpa, tēe atiripo, na agyabōo, na bamo nē bamo asaree bēe ayaa a wu-o, na atenapo.

14 Bamō-anā-o nē monē ya tēe, nē monē e nya እyure, a lēe feyε bo maa taare a bo waa monē aneŋ bo teere. Wuribware e gyē nē kake nsi nē asesε timaa i kyiñji a bo lēe lowi-ro-o, o ka monē amo kōkō.”

*Gyikpa dabę kō kitee
(Matiyo 22.1-10)*

15 Amo feraa ḥnyare kō nē mō gbaa te gyikpa amo mfę̄n-ɔ a nu kę̄tō nē Yeesuu a tōwę̄-ɔ, nē ɔɔ tōwę̄ gywii Yeesuu feyε, “Bamō nē ba kyę̄na Wuribware a kuwure-o-ro a gyikpa-ɔ de ḥnyure.”

16 Nē Yeesuu a tōwę̄ kitee mō gywii bamō feyε, “N gye ḥnyare kō e dę̄e a bō̄-rɔ aaa? Nē kake ḥnkō ɔɔ tee asę̄sę̄ bweę̄tō feyε bō̄ ba gyikpa mō̄ aye.

17 Saŋ a fō̄ feyε bō̄ bō̄ gyi-o, nē oo suŋ mō̄ ayaafō̄rē-ɔ ɔkō feyε ɔ ya tōwę̄ gywii ɔkemaa nē ɔɔ tē̄ mō̄-ɔ feyε, ‘Mō̄ nyāŋpē yē mō̄n! ba, na ɔɔ waa sira.’

18 Amaa bamō ɔkemaa yē ɔ maa taare a ɔ yo. Mō̄ ne keyaafō̄rē amo a gye ḥnkpe yē mō̄ asę̄-ɔ yē, ‘Mō̄ a dę̄n sā̄a sweę̄rē kō, nē a tiri feyε ḥya deę̄rē, amosę̄-ɔ mō̄ e kore fō̄, ma taare a m ba.’

19 Nē ɔkō mō̄ yē, ‘Mō̄ a dę̄n sā̄a mō̄ enaate kudu kō, amosę̄-ɔ mō̄ e ya kē̄e bamō̄. Ma taare a m ba.’

20 Nē ɔkō mō̄ bee ɔ yē, ‘Kake mfę̄e nē mō̄ a taa ɔkofō̄, amosę̄-ɔ ma taare a m ba.’

21 To, nē keyaafō̄rē-ɔ a kiŋji ya tōwę̄ amo pę̄sę̄ gywii mō̄ nyāŋpē. Nē mō̄ nyāŋpē-ɔ duŋ a fwii, nē ɔɔ bee tōwę̄ gywii keyaafō̄rē-ɔ feyε, ‘Waa mēnaŋ nare yō̄ maŋ-nō̄ mbore se na aləŋdē se ya tē̄ atiripō̄ na agyabā̄a na atēnapō̄ baa.’

22 Kę̄tō bō̄ waa kafwę̄e-ɔ, mō̄ keyaafō̄rē-ɔ a kiŋji bō̄ tōwę̄ gywii mō̄ feyε, ‘Mō̄ nyāŋpē, mō̄ a waa anę̄ nē fō̄ a tōwę̄-ɔ, amaa kyę̄nakpa saŋ ɔ bō̄-rɔ.’

23 Nē mō̄ nyāŋpē-ɔ bee ɔ yē, ‘Nare mbore se, na maŋ-nō̄ ekpa se, na ęfa-rō̄ bee ya kore asę̄sę̄ nē fō̄ i ḥnu-o baa, na mō̄ ləŋ-ɔ nya bō̄rō̄.

24 Amaa agyeŋkpεesε nε mō a tεe, nε baa kine-o, ɔkɔ maa lεe nya mō ateese a o gyi daa.’ ”

*Yeesuu maa kpa bamō nε ba gya mō se katiŋ, na
bo kijŋji kamεε-ɔ
(Matiyo 10.37-38)*

25 Saŋ kɔ, nε aseſε dεmaŋtε kɔ gya Yeesuu si ba yɔ tɔŋ kεmaa nε ɔ kpa a ɔ yɔ-ɔ. Nε oo buruwaa tɔwε gywii bamō feyε,

26 “Okεmaa nε ɔ kpa feyε ɔ ba mō ase-ɔ ɛ moŋ kpa mō aseŋ kyoŋ mō se na mō nyi, na mō ka na agyi, na mō daa-ana na mō tire-ana na mō pεkyee-ana na mō eyee, amo fεraa ɔ maa taare ɔ bɔ kii mō agyasepɔ-ɔ ɔkɔ.

27 Okεmaa nε ɔ maa taare a o kperi mō se sorɔ mō fɔŋfɔŋ kiyii kpare-abeεε-rɔ gyi aworefɔa gya mō se-ɔ maa taare a o kii mō ɔgyasepɔ.”

28 Nε Yeesuu bεe ɔ ye, “Moŋe ɛ kpa a moŋ' gya mō se aaa? Nε ye, Okɔ ɛ kpa a ɔ lεe waa kɔtɔkɔ, sεſε-ɔ kyεna na ɔ fa mfεεrε feyε kεtɔ nε ɔ kpa a ɔ waa-ɔ, ɔ taare ɔ waa kεmo lōwε bεεe ɔ maa taare. Moŋ' sa a anε taa feyε moŋe ɔkɔ ɛ kpa a ɔ pwεε lɔŋ, nε ɔ kyεna neε, na ɔ fa mfεεrε lɔŋ atanne nε lɔŋ-ɔ i gyi-o, na ɔ kεe feyε mō atanne ɛ taare a a pwεε lɔŋ-ɔ lōwε aaa.

29 Mō ɛ moŋ fa lɔŋ-ɔ mfεεrε pwεε, nε ɔ moŋ taare pwεε lōwε, aſeſε nε ba lɔŋ-ɔ ɛ moŋe mō.

30 Na bɔ tɔwε feyε, ‘Kee, ɔnyare mɔ a lee ɔ pwεε lɔŋ, nε ɔ moŋ taare lōwε.’ ”

31 Nε Yeesuu ye, “Bεεe n taa feyε owure kɔ ɛ kpa a ɔ ya kɔ mō bεεkɔ kɔ nε ɔ kpa a ɔ bɔ kɔ mō-ɔ. Nε mō i de aſeſε kεkpeŋdu, nε mō bεεkɔ-ɔ mɔ de aſeſε akpeŋdu anyɔ. Amɔ owure nε mō aſeſε moŋ kyɔ-ɔ

maa kyəna, na o fa mfεεrε kεe feyε o kɔ, na o gyi si bεεε o maa gyi si aaa?

32 Mò ya ሥ fεye o maa taare a o kɔ gyi si, o suŋ mbəə a o bɔ kyoŋwε owure kɔ-o nεe, na o saŋ a bɔ kefɔ a ba, na bɔ ya kɔrε mò tɔwε gywii mò fεye o kpa a bɔ kii anyare.”

33 Nε Yeesuu a tɔwε bɔ gye kεe feyε, “Aseŋ mɔ katinj e gye feyε əkɔ nε o maa yɔwε kεtɔ kεmaa nε o de-o na o gya mɔ sε-o maa taare a o kii mɔ ɔgyasepo.

34 Amaa əkɔ nε mò ya gya mɔ sε, nε a bɔ waa kafwεe-ɔ nε mɔ kegya se e ma lεe waa mò kɔnε-ɔ, sεsε-ɔ sa sε pwεe na o dεe bɔ gya mɔ sε. Anεj a sεsε-ɔ du nεe feyε mfɔrε-ɔ. Mfɔrε bɔ kɔnε. Amaa mmɔ kɔnε-ɔ ya lεe fεraa, əkɔ maa taare a o bɔrɔ kpa kεmaa sε bɔ sa a m bεe kii mfɔrε daa.

35 M moŋ lεe m bware bɔ sa swεere gbaa. Ba taa a bɔ bɔ twεe nεe.

Amose-ɔ mɔnε nε mɔnε de əsebɔ-ɔ mɔn' nu aseŋ nε mɔ a tɔwε-ɔ.”

15

Sanne nε ɔo fo-ɔ kitee

(Matiyo 18.12-14)

1 Kake ንkɔ nε leŋpoo akərεpo bweetɔ na bamø nε bɔ tii si nε Yudaa awuye e tεe bamø ε əbøye awaapo-ɔ a ba a bɔ bɔ nu Yeesuu aseŋ.

2 Nε Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo kɔ nε bɔ bɔ mfeŋ-ɔ a kɔsø ba tεe feyε, “Kee, ɔnyare mɔ e sa nε abøyewaapo e ba mò ase, haree mò aa bamø i gyi ateeese.”

3 Mfeŋ nε Yeesuu a tɔwε kitee mɔ gywii bamø.

4 “Mon' taa feye monē əko de esanne kəlafa, nē ə deere bamō se əfa-rō, nē bamō əko ya fo, emenē nē sese-ɔ e waa? To, ə yəwə adukpanɔɔ na akpanɔɔ nē baa san-ɔ a ə bo sii bamō gyirokpa nēe, na ə ya buwi kpa əkoŋkɔ-ɔ bo fo saj nē o ɳu mō-ɔ.

5 Mō ya ɳu mō, amo mō akato a gyi, na ə taa mō bo da abaakpa-rō,

6 na ə sɔrō yaa pē. Na ə tēe mō nyare-ana na mō akyenabεεpo bo gyanjé, na ə tōwē gywii bamō feye, ‘Mō a ɳu mo sannē nē ɔɔ fo-ɔ, nē mo akato a gyi, amose-ɔ mon' sa a anē gyi akato.’

7 Mō e tōwē mo i gywii monē feye anē dēe nē Wuribware na mō mbɔɔ akato i gyi əbəyewaapo kɔŋkɔ nē o nu mō eyee, na o kiŋji lēe mō əbəyε-rō-ɔ se, a bo kyoŋ asesē adukpanɔɔ na kamεε nē bo ye bo kyɔ ba bu Wuribware, nē a mon̄ tiri feye bo bεe nu bamō eyee-ɔ.”

Asaree-rō kapini nē kaa fo-ɔ kitee

8 Nē Yeesuu ye, “To, mon' bεe taa feye əkyee kō de asaree-rō mpini kudu, nē mmo-rō kakɔŋkɔ ya fo, emene ne ə waa? To, ə kyaŋjé fetiri nee, na ə kpa pesi na ə kpanē mō ləŋ-nō pεeε ə deere damenajse ə kpa kamo anē-aaa, amo ə bo ɳu.

9 Saŋ nē oo ɳu-o, na ə tēe mō nyare-ana na mō akyenabεεpo pεeε bo gyanjé, na ə tōwē gywii bamō feye, ‘Mō a ɳu mo kapini nē kaa fo-ɔ, nē mo akato a gyi, amose-ɔ mon' sa a anē gyi akato.’

10 Anē se-ɔ, mō e tōwē mo i gywii monē feye anē dēe nē əbəyewaapo kɔŋkɔ kpeŋ gbaa ya nu mō eyee, nē ɔɔ lēe mō əbəyε-rō, nē Wuribware a mbɔɔ-ɔ akato i gyi mō se-ɔ nee.”

Kanyaŋsεe bøyε nē oo nu mō eyee-ɔ kitee

11 Mfəŋ̊ nē Yeesuu a kya sē tōwē əbɔye awaapo eyee kunu aseŋ̊. Nē ɔɔ tōwē kitee mā gywii bamō feyε, “N gye ɔnyare kō ya dēe kyēna aaa? Nē ɔɔ kōwē ɻnyanjsse ɻnyo. Nē baa bō waa ayaafɔrē.

12 Kake ɻnkō nē mō gyi kagyingyii-o a tōwē gywii mō sē feyε, ‘N sē, ke fō kapotεε-rō, na fō taa mō lee sa mō mbeýomō.’ Nē mō sē a ke-ro sa bamō abεε anyɔ-ɔ.

13 Ketə mōŋ̊ kyee, nē kagyingyii-o a fe mō kapotεε nē ɔɔ nya-ɔ pεεε, nē ɔɔ taa atanñe-ɔ. Amo feraa, o mōŋ̊ lεe kyēna pε, nē oo tu kpa yā toŋ̊ kō kefō kefō. Nē ɔɔ ya gyi atanñe-ɔ kanɔ-rō lōwē.

14 Saŋ̊ nē oo gyi amo pεεε lōwē, nē o mōŋ̊ lεe o de sεye-ɔ, nē akɔŋ̊ dabε ko a ba swεere amo sē.

15 Sεye ke-mōŋ̊-lεe kide sē-ɔ, nē ɔɔ yā mfəŋ̊ a maŋ-ɔ kigyi kō ase ya kpa kusun. Nē ɔnyare amo a taa mō feyε o dēere mō aprako si.

16 Mfəŋ̊ nē ɔɔ yorowē feyε o dēe nya ateeese nē aprako-o i gyi-o gyi. Amaa aprako ateeese amo gbaa, o mōŋ̊ nya akɔŋ̊ gyi.

17 Amo feraa bō fō saŋ̊ kō-ɔ, nē mfεεre timaa a ba mō kujju-ro, nē o yε, ‘N sē a ayaafɔrē nē ba sun mō-ɔ pεεε ɻ nya ateeese ba gyi ba kpone, na m bō mfεε mō i wu akɔŋ̊.

18 Mo i kinjji a ɻ yā n sē ase, na ɻ ya tōwē gywii mō feyε, N sē, mō a waa bɔye bō kye fō aa Wuribware.

19 Fō ma lεe tee mo ε fo gyi, taa mō bo waa fo ayaafɔrē-ɔ ɔkō.’

20 Nē ɔɔ kɔsɔ meraa sē kinjji o yā mō sē ase. Saŋ̊ nē ɔɔ fō pe, nē o tā lɔŋ-nɔ-ɔ, nē mō sē a ɻnu mō lεe kefō. Nē mō gyi-o aseŋ̊ a waa mō ɻweεε, nē ɔɔ ɻweεnaŋ̊ ya biri mō-rō, nē ɔɔ kyokywēe mō

kedaabɔŋ sə sa mὸ aŋsε na keba pwεε nε mὸ gyi-o a dεε ka mὸ kanɔ.

21 Nε mὸ gyi-o yε, ‘N sε, m₀ a waa bɔyε b₀ kye f₀ aa Wuribware. F₀ ma lεe tεe m₀ ε f₀ gyi.’

22 Nε mὸ sε a sa nε ɔɔ yɔwε seŋsa, nε ɔɔ tεe mὸ ayaafɔrε. Nε ɔ yε, ‘Mɔn’ waa mεnaŋ taa awaagya timaa nε n de-o baa b₀ buŋ mὸ, na mɔn’ ba kapini b₀ waa mὸ kεsareegyi-ro, na mɔn’ waa mὸ-rɔ asebeta.

23 Na ŋkee mɔn’ kra kakpeŋnyaree nε ka de mfɔ-ɔ b₀ mɔɔ, na anε gyi ateese b₀ gyi akatɔ.

24 A lεe feyε a du nεe feyε m₀ gyi m₀ a wu, nε ɔɔ bεe kyiŋji lεe lowi-ro-o. ɔɔ dεe f₀, amaa mbεyɔm₀, m₀ a ŋu m₀.’ Nε baa lεe ba gyi akatɔ.

25 Amo-ɔ nε a yo sε-ɔ pεee na mὸ daa nε mὸ feraa a sii mὸ sε ase pe-ɔ b₀ ndε-ɔ-ɔ. ɔɔ lεe ndε-ɔ-ɔ mfεŋ ɔ ba ɔ tε-ɔ-ɔ, nε oo nu ilin na isoori si bamø lɔŋ-ɔ-ɔ.

26 Nε ɔɔ tεe ayaafɔrε-ɔ ɔkø, nε oo bise mὸ feyε, ‘Ntεtɔ aseŋ ya ba lɔŋ-nɔ?’

27 Nε keyaafɔrε-ɔ yε, ‘F₀ tire ya kiŋji ba pε ŋkpa na alanfiya-ro, nε fo sε a mɔɔ kakpeŋnyaree nε ka de mfɔ-ɔ sa m₀.’

28 Nε mὸ daa-ɔ duŋ a fwii, nε oo sii kεlaŋbεe. ɔ yε ɔ maa lwee lɔŋ-nɔ. Bamø a tɔwε kεtø nε ɔɔ tɔwε-ɔ gywii mὸ sε-ɔ, nε mὸ sε a lεe kawu ya kɔrε mὸ na o lwee lɔŋ-nɔ.

29 Amaa ɔɔ bεŋjaa mὸ sε nεe feyε, ‘Kεe nsu demaŋtε m₀ nε m₀ a suŋ sa fo feyε m₀ a gyε kεnya-ɔ, nε m₀ a waa kεtø kεmaa nε fo a tɔwε-ɔ. Ntεtɔ gbaa nε fo a sa m₀? Fo mɔŋ mɔɔ kateeregyii gbaa sa m₀, na m₀ aa m₀ nyare-ana a w₀ b₀ gyi akatɔ.

³⁰ Amaa fo gyi mɔ nɛ ɔ ya nyera fo kapotεε akyee se, nɛ oo kiŋŋi ba pε-ɔ feraa, fo a mɔa kakpeŋnyaree ne ka de mfɔ-ɔ sa mò.'

³¹ Ne mØ se a bεŋŋaa mØ feyε, ‘MØ gyi, fØ feraa, fØ bo mfee saŋ kemaa, ne mo ketø kemaa gye fo lee.

³² Amaa a bware feyε anε gyi akatø, bo lee feyε a du neε feyε fo tire mø a wu neε, ne mbeyømø oo bee kyiññi lee lowi-ro. Oo fo neε, amaa mbeyømø mo a nu mò.’”

Ne Yeesuu yε, “Amo e gye saasebεε.”

16

Apoo keyaafɔrɛ kitee

¹ Né Yeesuu a tōwē kitee mō gywii mō agyasepo-ɔ
feyε, “N gye atō wuye ko e gye né o bo-rɔ aaa? Né
o de mō keyaafore ko né o deere mō kapoteε pεεε
se-ɔ. Né kake ŋko baa tōwē gywii atō wuye-o feyε
mō keyaafore amo e nyera mō atanne.

² Amo feraa, ne oo tee keyaafore-o, ne oo towé gywii mó feye, ‘Mo i nu ba towé feye fo e nyera mó atanne. Aneŋ se-o taa mó kapotee pëee bo waa mó kësaree-rø, a lee feye ma lee sa a fo deere mó kapotee-o se.’

³ Ne keyaafre-ɔ a fa mò mfεεre-rɔ feyε, ‘Mo nyanyepε e kpa a o lee mɔ kusunɔ-no. Ne emene ne mɔ e waa? Moŋ bo len a n taare dɔɔ, ne ipeere de mɔ kenare kore atɔ.

⁴ To, η nyi aneŋ ne mo e waa, na, mo ya paŋ kusuŋ, na η nya anyare ne mo ya yo bamø eləŋ-nø na bo kra mo nεεεε-ɔ.'

5 Né oo tēe bamō nē bo de mō nyānþe kókɔ-ɔ pεεε bo gyānþe. Né oo bise ḡyεŋkƿeesε-ɔ fεyε, ‘Afεnε nē fo de mō nyānþe kókɔ?’

6 Né o yε, ‘Mfɔ aŋkɔrε kεlafa bɔrɔ bo-rɔ.’

Né kεyaafɔrε-ɔ yε, ‘Kεe, kókɔ a wɔrε nē fo a kyɔrεε sa mō nyānþe-ɔ. Taa na fo kyεna na fo kyurowi kεlafa-ɔ kyɔrεε fεyε amo kana bo adunuu.’

7 Né oo bee bise ɔkɔ ε, ‘Né fo, afεnε nē fo de mō nyānþe kókɔ?’

Né o yε, ‘Yaabrraa eboɔtε kakþεn̄.’

Né kεyaafɔrε-ɔ yε, ‘Kεe kókɔ a wɔrε nē fo a kyɔrεε sa mō nyānþe-ɔ mɔ. Taa na fo kyurowi kakþεn̄-ɔ kyɔrεε fεyε amo kana gye alafa aburuwa.’

8 Anεŋ sε-ɔ saŋ nē apoo wuye mɔ mō nyānþe a nu kεtɔ nē oo waa-ɔ, nē oo kyɔrɔ mō, a lεe fεyε o nyi aseñ. Né o yε, ‘Kaye mɔ-rɔ aseñ de kanyiasεn̄ bo de bamō bεεkɔ-ana bo kyɔ anεŋ nē Wuribwareñ aseñ de bamō bεεkɔ-ana Wuribwareñ aseñ-ɔ.’”

9 Né Yeesuu a kya sε fεyε, “Amoſε-ɔ, mō e tɔwε mo i gywii mone fεyε, mon' ba mone kaye-rɔ a kapotεε-ɔ bo buwi kpa anyare sweere mɔ mfεe, na mone ya wu, nē mone kapotεε a kyon, Wuribwareñ e kɔɔrε mone kakatɔgyi-ro, na o sa mone akyan soso mfεn̄, na mon' kyεna nsu pεεε.

10 ɔkεmaa nē o gyi kasεntiŋ nseñ ngyingyii-ro-o i gyi kasεntiŋ aseñ dabe-rɔ, nē ɔkɔ nē mō-ɔ mō e ba ayεba nseñ ngyingyii-ro-o mō e ba ayεba aseñ dabe-rɔ.

11 Mone a mon̄ taare ba kasεntiŋ bo kra kaye-rɔ atɔ timaa-o, emene nē Wuribwareñ e waa na o taa soso a atɔ timaa kasεntiŋ-o bo sa mone a mon' kra?

12 Né mōnē a mōn̄ taare ba kaseñtiñ bō kra ḋko ato, ntētō sē ne Wuribware e sa mōnē ato né oo taa bō bēya sōsō keri si sa mōnē-ɔ?

13 Kenya maa taare a o suŋ anyanþe anyo. Amo ya ba aneñ, o kisi ḋko, na o kpa ḋko aseñ, na o suŋ ḋko kyon ḋko. Amose-ɔ mōnē maa taare a mōn' kpa Wuribware na mōn' bēe kpa atanne.”

Aseñ ko né Yeesuu a tōwē-ɔ

(Matiyo 11.12-13; 5.31-32; Maak 10.11-12)

14 Amo Farisii awuye-o a nu aseñ né Yeesuu a tōwē-ɔ, né baa mōsē mō, a lee feyε ba kpa atanne bweetō.

15 Né Yeesuu a tōwē gywii bamō feyε, “Mōnē e waa ato né a kaapo feyε mōnē e waa nēenēe-ɔ aseñ, amaa Wuribware e gyē né o nyi kētō né ke bō mōnē ḅkpōnō-rō-ɔ, bō lee feyε kētō né sēsē i bu feyε ke gyē kitimaa-o, Wuribware feraa mōn de kēmō o tēe sēyē.

16 Mbraa né Wuribware a bōrō Mosis si bō sa mō aseñ-ɔ na kētō né Wuribware akyaamee-ɔ a kyōrēe-ɔ a fo Yohanee Osuubōrō-ɔ mbēe se nee. Lee mfen né aseñ a lee ba nu Wuribware a kuwure a aseñ timaa-o. Né ḋkemaa e leñ eyēe o kpa a o tii kuwure-o si.

17 Haree amo-ɔ pēee gbaa ooo, sōsō na sweere kikpuri mōn bō leñ feyε aneñ né Wuribware a mbraa né oo bōrō Mosis si sa ane-ɔ kaseñkparegyii kōñkō keleē mmō-rō aseñ bō leñ-ɔ.

18 N taa feyε ḋkemaa né oo kine mō ka ya waaree ḋkyēe banjbanj-ɔ a waa kakyeekpa, né ḋko né oo waaree ḋkyēe né mō kuri a kine mō-ɔ mō a waa kakyeekpa-ɔ dēe.”

Atə wuye kō na otiripo kō kitee

19 Ne Yeesuu a təwə kitee mə feyε, “N gyε atə wuye kō ya dεε kyεna aaa? Ne ɔɔ dεε buŋ awaagya damenajse timaa, ne oo gyi kənε saŋ kəmaa.

20-21 Ne otiripo kō mə bø-rø nε ba tεe mὸ ε Lasarus, ne elø te mὸ kayoware se tøŋ kəmaa, haree igyono gbaa naa ba nyanne emø se. Saŋ kəmaa ba baa mὸ atə wuye amo løŋ kanø o de temaa feyε nya ateese nε atə wuye amo i gyi, ne a lee a da sweere-ɔ a o gyi.

22 Ne otiripo amo a bo wu, ne Wuribware a mbøɔ-ɔ a bo sɔrø mὸ yaa sɔsø yaa bo kyεna Abraham keri-ro kakatøgyi-ro. Ne atə wuye-o mə a bo wu, ne baa pure mὸ, ne baa waa mὸ kale.

23 Ne ɔɔ yø mfεŋ nε abøyewaapo ya wu, ne baa yø ya gyi aworeføɔ-ɔ. Ne o gyi aworeføɔ mfεŋ, ne ɔɔ dεere bo kyøŋwe ᯹u Abraham te kεfø, na Lasarus te mὸ keri-ro.

24 Ne ɔɔ tεe keŋkeŋ feyε, ‘N nana Abraham, ᯹u mo ewεε, na fø sa a Lasarus ba kεsareegyi bo waa nkuyu kō-rø, na ɔ ba bo dwεe mo gyeepu si, na eyee yuri mo, a lee feyε mo eyee bo mo gya deekpa mo-rø.’

25 Ne Abraham a təwə gywii mὸ feyε, ‘N nana, nyiŋji si feyε fø a kyø gyi fø kənε saŋ ne fø te kaye-rø-ɔ, ne Lasarus mə a gyi preepree. Amaa mbeyømø o gyi kənε mfεe nee, na fo gyi aworeføɔ.

26 Amo kamεε kəmaŋtaŋ loorisë kō da anε aa fo mbøŋtø-rø, ne bamø nε bo bo mfεe a keri-o mə maa taare a bo kyøŋ yø nnoŋ a keri-o, ne bamø nε bo bo mønε keri-o mə maa taare a bo kyøŋ ba mfεe a keri-o.’

27 Né atə wuye-o yε, ‘Amo feraa, n nana Abraham, mo e kore fo nee, suŋ Lasarus bo kyoŋwε sweere se n se a laŋ-ɔ-rɔ.

28 N de atire na adaa anuu mfεŋ. Sa a o yo na o ya yii bamø se, na bamø mø bo ma bεe ba kayeegya aworefɔɔ mɔ-rɔ.’

29 Né Abraham yε, ‘Bo kyo bo de abwareſen wore-ɔ. Amose-ɔ, sa a bo bu ketɔ ne Mosis na Wuribware a akyaamεε-ɔ a kyoreε bo waa mð-rɔ-ɔ.’

30 Né atə wuye-o yε, ‘N nana Abraham, a moŋ kyo. Amaa ɔkø a kyiŋji lee lowi-ro yo bamø ase nee, weetee ba nu bamø eyee, na bo kiŋji lee bamø ebøye-rɔ.’

31 Né Abraham bεe o yε, ‘Bamø e moŋ gya Mosis a kanɔ-ɔ se na Wuribware a akyaamεε-ɔ aseŋ tøwεse se, ɔkø ya kyiŋji lee lowi-ro yo gbaa, bo maa kyurowi bamø mfεeře.’ ”

Né Yeesuu yε, “To, anen nē a du-o nee.”

17

*Mone ma kaapo boko ekpa bɔye
(Matiyo 18.6-7, 21-22; Maak 9.42)*

1 Né Yeesuu a tøwø gywii mò agyasepo-ɔ feyε, “A waa dεe atə nē a sa a sese waa bɔye-ɔ e ba, amaa ɔkø nē o sa nē a ba-ɔ i ḥu aseŋ feε.

2 Sese amo feraa, bamø ya ba kibu dabø bo da mò kebø-rɔ, nē baa tweε mò waa ṽpøq-rɔ, a bo feyε mò a sa nē ḥyaagyi mø ɔkø a waa bɔye.

3 Amose-ɔ mon' sa ketɔ nē mone e waa-ɔ se.
Fo kosobee ya waa fo bɔye, tøwø gywii mò feyε oo waa bɔye, nē mò ya nu mò eyee, na fo taa bo ke mò.

4 Né əko ya waa fo ebɔye, haree iluwi isunoo kake kɔŋkɔ-rɔ gbaa, né kɛmɔ kɛkɛmaa mɔ ɔɔ ba fo ase bɔ tɔwɛ gywii fo feyɛ ɔɔ waa bɔye, a tiri feyɛ fo taa bɔ ke mɔ.”

Anęj né kokɔɔregyi du-o

5 Né bamɔ né Yeesuu a t̄ee bamɔ mɔ ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “Anę e kpa feyɛ fo sa a ane kokɔɔregyi waa kokyɔ.”

6 Né Yeesuu a bɛŋŋaa bamɔ feyɛ, “Mone dɛɛ mone de kɔkɔɔregyi kafwɛɛ gbaa feyɛ kiyii kigyi kagyingyii neɛ, weetee mone ya tɔwɛ gywii nnɔn a kiyii amo feyɛ, ‘Koso kyuwi fo eyee ya bo yera ɔpoo-rɔ,’ kɛ e waa kɛtɔ né mone a tɔwɛ-ɔ.”

Keyaafɔrɛ kusunj

7 Né Yeesuu ye, “Mon' sa a anę taa feyɛ fo gyɛ nyaŋpe, né fo de keyaafɔrɛ, né o dɔɔ fo, bɛɛɛ o deerɛ fo esanne se. Mɔ ya lee ndɔɔ-rɔ kedEEPwɛta ba, fo e tɔwɛ a fo gywii mɔ feyɛ, ‘Aŋse na ndɔɔ-rɔ, bo gyi ateese’ aaa?

8 Daabii, fo e tɔwe a fo gywii mɔ neɛ feyɛ, ‘Kyon ya deŋa mo ateese, na fo taa baa mo pwɛɛ, né mo ya gyi lɔwɛ, na ŋkee fo dɛɛ nya kpa ya waa fo fɔŋfɔŋ ateese.’

9 Keyaafɔrɛ ya waa kɛtɔ né mɔ nyaŋpe e tɔwɛ-ɔ, o moŋ de aŋse na kusunj, bɛɛɛ mo e pennna aaa?

10 Anęd dɛɛ né mone gbaa mone moŋ de. Anęd se-ɔ mone ya waa kɛtɔ kɛmaa né mone nyaŋpe Wuribware yɛ mon' waa-ɔ, mon' tɔwɛ feyɛ, ‘A moŋ tiri feyɛ ane nyaŋpe sa ane aŋse na kusunj, a lee feyɛ kɛtɔ né ɔɔ tɔwɛ gywii anę-ɔ dooo né anę a waa.’”

Anęj né Yeesuu a kya abwatɔpɔ kudu kɔ-ɔ

11 To, saj nē Yeesuu maa sē o yō Yerōsalem maŋ-nō-o, nē oo bōrō mfēj nē Samariya na Galileya esweērē e gyaŋjē-o.

12 Saŋ nē o kpa a o lwee kamaŋyii ko-rō-o, nē abwatəpo kudu kō a tō mō-rō, nē baa yērē kefō.

13 Nē baa tōwē keŋken fēyē, “Ane nyāŋpē Yeesuu, ḥu anē ewee.”

14 Yeesuu a ḥu bamō-o, nē oo tōwē gywii bamō fēyē, “Mōn’ narē a Wuribware alōŋjōpo deerē mōnē kōlō kēe fēyē mōnē a kpaare bēee.”

Bamō a narē ba yō-o, nē bamō əkēmaa kōlō-o a lowē kpa-rō mfēj.

15 Amō bamō əkō a ḥu fēyē oo kpaare-o, nē oo kiŋji o ba, na o kyōrō Wuribware keŋken.

16 Nē oo bō kpuni anjurii Yeesuu ayaa-rō sa mō anjse na kowaa. Samariyanyi e gyē ənyare amo.

17 Nē Yeesuu yē, “Asēsē kudu kōlō nē mo a kya, nē ɻkēe akpanoo nē baa saj-o?

18 Ntētō nēe, nē mō nē o moŋ gyē Isireeliinyi-o fēraa wōrē ya kiŋji bō sa Wuribware anjse?”

19 Amō fēraa nē Yeesuu a tōwē gywii mō fēyē, “Koso, narē damēnaŋse. Aneŋ nē fō a kōrē mo gyi-o si nē fō a kpaare.”

*Aneŋ nē Wuribware e ba na o bō gyi mō kuwure-o
(Matiyo 24.23-28, 37-41)*

20 Nē Farisii awuye kō a bise Yeesuu saj nē Wuribware e ba na o bō gyi mō kuwure-o. Nē oo beŋjaa bamō fēyē, “Wuribware maa ba na o bō gyi mō kuwure-o aneŋ nē mōnē i ḥu mō-o nēe.

21 A moŋ gyē atō nē əkō e tōwē fēyē, ‘Keē mō e bō mfeē-o nēe,’ bēee ‘Keē mō e bō nnōŋ-o nēe.’

Mo e təwə mo i gywii mone feyε mbeyəmə gbaa Wuribware maa sə o gyi mò kuwure-o mone ase.”

22 Né oo buruwaa təwə gywii mò agyasepo-ɔ feyε, “Saŋ kə e ba nə mone e kpa feyε mon' ɳu kake koŋko gbaa nə mo, dimaadi mò gyi-o, i gyi kuwure-o. Amaa mone maa ɳu kake amo.

23 Boŋo e təwə a bo gywii mone feyε, ‘Mon' deerē nnɔŋ’ bεεε ‘Mon' deerē mfeeɛ,’ mone ma sere gya bamo se mone e deerē mone e kpa.

24 Feyε aneŋ nə elεεlεe i gyi awore-ɾə lεe soso kunju ya bo fo kunju mə, aneŋ dεe nə mo, dimaadi mò gyi-o, i fu-ro na m ba menaŋ. Na ɔkemaa ɳu mo.

25 Amaa pwεε na saŋ-ɔ dεe fo-ɔ, mo i ɳu aseŋ, na ndɔɔ a kaye mɔ-ɾə aseɛɛ kine mo.

26 Anen nə aa dεe waa ane ɔdədaapo Nowaa mbeɛ se-ɔ, nə saŋ nə mo, dimaadi mò gyi-o, e ba-ɔ e waa.

27 Saŋ amo-ɔ ɔkemaa maa sə o gyi ateese na o nuu nta, na anyare na akyeɛ e waareɛ abεε aneŋ-aaa, na ba fa feyε seyε maa waa bamo, ya bo fo kake nə Nowaa* a lwee mò koree dabe dabe nə oo waa-ɔ, nə kufwiiri-o a bo mɔɔ bamo pεεɛ-ɔ.

28 Saŋ amo e ba a o bo waa neɛ feyε ketə nə kaa waa Lɔt* mbeɛ se-ɔ. Saŋ amo-ɔ ɔkemaa nə o te Sɔdɔm manj-nɔ-ɔ bεe ɔ maa sə o gyi ateese na o nuu nta, na o gyi yawo, na o dɔɔ, na o pwεε eləŋ, na ba fa feyε seyε maa waa bamo.

29 Kemo kake nə Lɔt a deŋ lεe bamo manj amo-ɾə-ɔ nə dεekpa na kafirewuta a lεe soso feyε bware-ɔ bo mɔɔ manj amo a aseɛɛ-ɔ pεεɛ.

* **17:27** Kεleɛkaasə 6. * **17:28** Kεleɛkaasə 18.

30 Kake n  mo, dimaadi m  gyi-o,   ba- , an  d e  n  k t    waa-  n e .

31 Kake amo  k maa n    bo kawu-o ma kpon  m  ey e  kin ji ba l n -n  f y e    ba a   bo swii m  at . An  d e  n   ko n    bo nd   -r   ma kpon  m  ey e  kin ji y  p .

32 M n' nyi nj  L t m  ka na lowi suyo n  oo wu-o si.

33  k maa n    kpa a   m raa s  ky na m  kaky na n  o te mb y m -  m a nya  k pa. Amaa  k maa n  o kperi m  s  na o wu-o   nya  k pa na kukyure n  a m n de k  - .

34 M  e t w  m  i gywii m n  f y e  kake amo n  m  i kin ji a m ba-  kanye as    any  da k ky n k n -r  ba di idi, na m bo lee  k n -k  y aa m  ase y w   k n -k  m  bo sii.

35 Na aky e  any  k  m  bo t n  k n -k  ba kw   abwaye, na m bo lee  k n -k  y w  m  b  k -  bo sii. [

36 Na anyare  any  bo nd   -r  ba d  , na m bo lee  k n -k  y w  m  b  k -  bo sii.]

37 N  Yeesuu agy sep -  a bise m  f y e , “An  ny n pe, mf n n  n  amo-  p      waa?” N   o b    f y e , “ ko ya buwi kpa bam  ne baa m   bam -  afun , o  nu ap te y  pw   .”

18

Kpenlek e  ko na  s ng yip  ko kitee

1 N  Yeesuu a t w  kitee m  gywii m  agy sep -  bo ka p  bam  f y e  bo d    k r  k b   k r  san  k maa, na bo ma y w .

2 Né o yε, “N gye ḥseŋgyipø kø ya dεε kyena maŋ kø sε aaa? Né o moŋ sere Wuribware, nε mø-ɔ mø maa bu sese kεmaa.

3 Amø kpenlekyee kø mø bø maŋ amo-rø dεε, nε o naa ḥseŋgyipø amo ase saŋ kεmaa-ɔ kore mø feyε, ‘Mø bεekø kø a waa mo bøye. Amose-ɔ mo e kpa feyε fo tøe mo aa mø na ane tøwø amo aseŋ.’

4-5 Ḫkyee amo a yere ḥseŋgyipø amo se kokore aneŋ-aaa kyee, na o maa bεŋŋaa mø, pwεε nε saŋ kø ḥseŋgyipø-ɔ yε, ‘Haree mo a moŋ sere Wuribware, nε mo-ɔ mø maa bu sese kεmaa-ɔ gbaa, bø lee aneŋ nε Ḫkyee mo naa o tøraa mo-ɔ se-ɔ, mo e tøe bamø, na ane tøwø bamø aseŋ. Mø e moŋ waa aneŋ sa mø, o dεe narø mo se aneŋ-aaa, na mø aseŋ bo kpe mo.’ ”

6 Né Yeesuu a kya se tøwø feyε, “Mon' nu aseŋ nε apoo ḥseŋgyipø amo a tøwø gywii mø eyee-ɔ.

7 Mbøyømø nε apoo ḥseŋgyipø-ɔ ya kya kpenlekyee amo-rø feraa, amo feraa a waa dεε feyε Wuribware e kya aseſe nε oo lee sa mø eyee, nε ba su ba tøe mø kanye na mpase-ɔ-rø. O moŋ gye øko nε o tøwø feyε, ‘Yø a fo ba nyane’-ɔ.

8 Mø e tøwø mo i gywii moŋe feyε o ba mεnaŋ, na o bø kya mo aseſe-rø, na bø nya bamø eyee lee bamø adøj kεsaree-rø. Amaa mo, dimaadi mø gyi-o, ya ba sweere mo se nyøsøpo, mo i nju feyε aseſe saŋ ba gyi Wuribware ba gyi aaa?”

Farisiinyi na lenpoo økørøpo kitee

9 Né Yeesuu a bøe tøwø kitee mo gywii bamø nε ba fa feyε bamø wøre e gye aseſe timaa, nε bø moŋ lee bø de øko ba tøe seye-ɔ.

10 Né የያ,¹⁰ “N gyę asęse anyo kó e bo-ró aaa? Bamó የકó gyę Farisiinyi. Né የકó mō gyę lejpoor የકဘာရေး. Né baa yó Wuribware sunkpá-ó kabuno, na bo ya kore kebwarekore.

11 Né Farisiinyi-o a yere mò kókwéé, né የကore kebwarekore fęye, ‘Wuribware, mō e sa fo anse na kusuñ fęye mō a moj gyę ogyimorépo na apoonyi na የkyęekpapó fęye የકemaa-ó. Mō e sa fo anse fęye mō a moj du fęye lejpoor የકဘာရေး mō ne የyere nnorj-ó.

12 Nke nsunoo kemaa-ro mō e kra akonj እke ሽnyo, mō i lee ketə kemaa ne mō a nya-ó-ro ntujkaré kudu-ro katujkaré konyko bo lənñjə fo, Wuribware.’

13 Amaa lejpoor የකဘာရေး-ó feraa, የyere kamee nee. የmoj taare yase mò kuñu soso gbaa, ne የba asaree bo yee kakpono-ó, ne የyε, ‘Wuribware, የbooyewaapo e gyę mō, amose-ó ሽnu mō ewee.’ ”

14 Né Yeesuu a tawé bo gyę kée fęye, “Lejpoor የකဘာရေး-ó kebwarekore ya gyi Wuribware akatə, bo lee fęye የകemaa ne o bu mò eyee kedadbe-ó, Wuribware e baa mò kaase, ne የකemaa ne o baa mò eyee kaase-ó mō, Wuribware e sa mò kedadbe.”

Aneñ ne Yeesuu a yure ሽyaagy-i-o (Matiyo 19.13-15; Maak 10.13-16)

15 Né asęse kó a baa bamó ሽyaagy Yeesuu asę fęye የba mò asaree bo dənñjə bamó se yure bamó. Amo mò agyasəpo-ó a ሽnu aneñ-ó, ne baa kpa fęye bo gya bamó.

16 Amaa Yeesuu a tée ሽyaagy-i-o baa mò asę, ne የyε, “Moñe ma gya ሽyaagy-i-o, moñ' sa a bo ba mō asę, bo lee fęye aneñ a ሽyaagy mō na bamó ne bo du

feyε bamo-ɔ e gye nε bo tii Wuribware a kuwure-o si.

¹⁷ Na mon' nyinjι si feyε ɔkεmaa nε o maa sure si feyε Wuribware gyi kuwure feyε aneŋ nε nyaagyi mo a sure si-o maa tii Wuribware a kuwure-o si."

*A waa leŋ bweetɔ feyε atɔ wuye a sure si feyε
Wuribware gye mò owure*

(Matiyo 19.16-30; Maak 10.17-31)

¹⁸ Nε Yudaa awuye ɔgyεŋkρεερο kɔ a bise Yeesuu feyε, "Okaapopo timaa, emenε nε mo e waa, na ŋ nya ŋkpa na kukyure nε a moŋ de kεε-ɔ nee?"

¹⁹ Nε Yeesuu yε, "Ntεtɔ se nε fo e tεe mo ε otimaa? Oko moŋ gye otimaa bee bø tii Wuribware se."

²⁰ To, fo nyi Wuribware a mbraa-ɔ pεεε feyε,

ɔkɔ ma waa kakyeekpa, ɔkɔ ma mɔɔ mò bεekɔ, ɔkɔ ma ywii, ɔkɔ ma tεŋ mò bεekɔ kanɔ, na ɔkεmaa bu mò se na mò nyi."*

²¹ Nε ɔnyare amo a beŋŋaa mò feyε, "Lee mɔ nyaagyi-ro nε mo a lee gya Wuribware a mbraa mɔ pεεε se bo fo ndɔɔ."

²² Yeesuu a nu aneŋ-ɔ, nε o yε, "Ketɔ koŋkɔ ya saŋ fo a fo waa, na fo ya wu na fo kii atɔ wuye Wuribware se. Amo e gye feyε fo ya fe fo kapotεε pεεε, na fo taa atanne-ɔ sa atiripo, na fo bo gya mo se."

²³ Amaa ɔnyare amo a nu mfaanεε-ɔ, a moŋ waa mò kɔnε, a lee feyε o de kapotεε bweetɔ.

* **18:20** Kεleę Igyipiti 20.12-16; Mbriaa kεbεesa 5.16-20.

²⁴ Yeesuu a እኔ feyε a ሚስን waa የንያሬ ሰመኑ በኋላ,
ነፃ ስያይ, “A waa ለኋላ bዕቃቻ feyε ato wuye a sure si
feyε Wuribware ግዢ መሬታ የወጪ.

25 Nyɔma e taare a o lwee basa bɔ-rɔ daree aaa? Ma kɔɔre a n gyi. Amaa atɔ wuye kusure si feye Wuribware gye mò owure bo leŋ kɔ kyɔ nyɔma kulwee basa bɔ-rɔ daree.”

26 Né bamø né bo bo mfenj-ɔ a bise feyε, “Né ñkee nse gbaa e gye né o de kpa feyε o nya ñkpa na kukyure ne a moŋ de kεε-ɔ nee?”

27 Né Yeesuu a bęŋjaa feyε, “Sesε feraa maa taareę a ṣ nya anęŋ a ɳkpa-ɔ, amo Wuribwareę a sa mò kpa.”

²⁸ Ne Peetroo yε, “Kee ε, ane a yowē ketō kemaa ane gyā fo se.”

29-30 Ne Yeesuu mō yε, “Ccηj, mō e tawē mō i
gywii mone feyε akemaa nε oo kperi Wuribware
a kuwure-o si, ne oo yowē mō pe, bεεε mō ka, bεεε
mō daa-ana, bεεε mō tire-ana, bεεε mō akowepo,
bεεε mō gyi-ana-ɔ e nya ketɔ kemaa nε oo yowē-ɔ
bwεetɔ a o bo tii si kaye mō-rɔ, na amo kamεε-rɔ-ɔ
nya ɳkpa na kukyure nε a moŋ de kεε-ɔ kaye nε ka
ba a ka bo ba-ɔ-rɔ.”

*Aneŋ ne Yeesuu a təwə mō lowi aseŋ sasepo-ɔ
(Matiyo 20.17-19; Maak 10.32-34)*

31 Né Yeesuu a lee mò agyasepo kudu anyo-ó keri si, nè o yε, "Món' nu mo ase. Ané e yø Yerosalem manj-no née, mfeñ né mo, dimaadi mò gyi-o, aseñ né Wuribware a ákyaaamee-ó a kyøreee-ó peee e ba-ro kaseñtin-ó.

32 Ba taa mo a bo bo sa Roma awuye ne baa koore ane maŋ-o, na bo mose mo, na bo saare mo, na bo tweē akyonē weē mo se,

33 na bo da mo paara, na bo mao mo. Amaa kemo nke nsa, mo i kyinji a n leē lowi-ro.”

34 Amaa mò agyasəpo moŋ pini kētə ne oo təwə-o. Amose-o bo moŋ nu amo-o pεee kaase.

Anęn ne Yeesuu a buŋji tənapo ḥkorepo ko akatə-o

(Matiyo 20.29-34; Maak 10.46-52)

35 Saŋ ne Yeesuu e kpa a o fo Yerikoo maŋ, na tənapo nyare kō te kpa kce o kore ato.

36 Mò a nu asesə biribiri kō e kyon-o, ne oo bise feyε, “Ntəseŋ nee?”

37 Ne bo yε, “Yeesuu Nasaretənyi-o e gye ne o kyon.”

38 Ne oo faa-ro feyε, “Yeesuu, Deefid mò nana, ḥu mo ewee.”

39 Ne bamə ne bo gye ḥkpεe-o e fεe mò se feyε o laato. ḅkee gbaa ne o maa se o faa-ro keŋkeŋ feyε, “Deefid mò nana, ḥu mo ewee.”

40 Amo feraa ne Yeesuu a sii yere, ne o yε bo baa ḥnyare-o mò ase. Mò a ba-o, ne Yeesuu a bise mò feyε,

41 “Ntətə ne fo e kpa feyε n waa sa fo?”

Ne o yε, “Mo nyanpe, mo e kpa feyε fo buŋji mo akatə, na n dee nya ḥu ato.”

42 Ne Yeesuu a təwə gywii mò feyε, “Fo akatə a buŋji. Fo a koore mo gyi-o si-o, fo a kpaare.”

43 Puri amo-rɔ mfɛŋ nɛ ḥnyare amo akatɔ a buŋji neenee, nɛ oo gya Yeesuu si, nɛ oo sa Wuribware aŋse. Aſeſe pɛeſe nɛ bo gya Yeesuu si-o a ḥnu amo-o, nɛ baa kyořo Wuribware.

19

Yeesuu na Sakiyyus aſeŋ

1 Nɛ Yeesuu a lwee Yerikoo maŋ-nɔ ɔ nare-ri ɔ kyoŋ.

2 Amɔ leŋpoo ɔkɔɔrɛpo brɛſe kɔ nɛ o de atanne, nɛ ba tɛe mò ɛ Sakiyyus-o bo maŋ-o-ri mfɛŋ.

3 Ḫnyare mɔ ɛ kpa feyɛ o ḥnu Yeesuu, mò-o mò a gye ſeſe katiŋtiŋ-o si-o, ɔ maa nya a o ḥnu mò bo lee aſeſe demaŋtɛ nɛ baa muruwaay Yeesuu na ɔ naa-ɔ se.

4 Anɛŋ ſe-ɔ nɛ oo ḥwεenɑŋ yɔ aſeſe akatɔ-ri, nɛ oo ya dɛe kuroŋku kiyii nɛ kɛ yere kpa kɛe mfɛŋ nɛ Yeesuu ɛ ba a ɔ bo kyoŋ-ɔ, na ɔ nya ḥnu Yeesuu.

5 Saŋ nɛ Yeesuu a bo fo mfɛŋ-ɔ, nɛ oo deere ſoso, nɛ oo ḥnu Sakiyyus, nɛ oo tɔwɛ gywii mò feyɛ, "Sakiyyus, waa mɛnaŋ kporowɛ, bo lee feyɛ fo aye nɛ mo ɛ ſowɛ ndɔɔ."

6 Nɛ Sakiyyus akatɔ a gyi, nɛ oo waa mɛnaŋ kporowɛ bo yaa Yeesuu mò lɔŋ-nɔ ya kra mò damenaŋse.

7 Nɛ ɔkemaa nɛ oo ḥnu-o a lee ɔ tɛe feyɛ, "Ḫnyare mɔ a ya ſowɛ nyiŋkpase bɔye mɔ aye."

8 Nɛ Sakiyyus a kɔso yere bamɔ pɛeſe akatɔ-ri, nɛ oo tɔwɛ gywii Yeesuu feyɛ, "Mo nyanpe, nu mfeɛ. Mo ɛ taa mo kapotɛe-ɔ kɛbɛgɛya na m bo ke atiripo. Nɛ mo ya gyi ɔkɔ kɔɔrɛ atanne kyoŋ amo nɛ a bware-o, mo i kiŋjaa kɛtɔ nɛ mo a gyi mò

kemərɔ-ɔ iluwi ena na m bɔ sa sesɛ amo, nɛ a kyoŋ amo nɛ anɛ mbraa yɛ oyu ɛ ka a ɔ bɔ teere-o.”

⁹ Nɛ Yeesuu yɛ, “Lɔŋ wuye mɔ a kaapo nɛe feyɛ oo nu mɔ eyee. Aneŋ sɛ-ɔ, Wuribware a morowɛ mɔ ndɔɔ. Nteto sɛ gbaa nɛ lenjpoor ɔkɔɔrepo mɔ ma nya ʃkpna na kukyure nɛ a moŋ de kɛɛ-ɔ? Mɔ gbaa gyɛ anɛ nana Abraham a ananagyi-o ɔkɔ feyɛ monɛ-ɔ, bɛɛɛ?

¹⁰ A lee feyɛ mo, dimaadi mɔ gyi-o, a ba a m bɔ deere kpa abɔyewaapo nɛe na m morowɛ bamɔ.”

Ayaafɔrɛ timaa anyɔ na keyaafɔrɛ wɔrɔgyapɔ kɔ kitee

(Matiyo 25.14-30)

¹¹ Na asesɛ amo saŋ ba nu Yeesuu asɛ, nɛ ɔɔ tɔwɛ kitee mɔ gywii bamɔ. Amɔ saŋ amo-ɔ na ɔ kpa a ɔ fo Yerɔalem manj-nɔ, nɛ ba fa feyɛ Wuribware e kpa a ɔ bɔ gyi mɔ kuwure-o swɛɛrɛ sɛ mfɛɛ nɛe.

¹² Aneŋ sɛ-ɔ nɛ Yeesuu yɛ, “N gyɛ sesɛ dabɛ kɔ ya dɛɛ kyɛna aaa? Nɛ kake ʃkɔ ɔɔ kɔsɔ ɔ yɔ maŋ kɔ sɛ kefɔ kefɔ, na bɔ ya ba mɔ bɔ gyi kuwure, na kemɔ kamɛɛ na o kiŋŋi ba pɛ.

¹³ Pwɛɛ nɛ ɔɔ dɛɛ yɔ-ɔ, ɔɔ tɛɛ mɔ ayaafɔrɛ kudu, nɛ ɔɔ sa bamɔ ɔkemaa siidii kakpeŋ, nɛ ɔ yɛ, ‘Mɔn’ taa atanne-ɔ bɔ kyurowi-ro bɔ fo saŋ nɛ mɔ e ba-ɔ.’

¹⁴ Amɔ ɔnyare amɔ ayɛ awuye-o mɔ i kisi mɔ-ɔ sɛ-ɔ, saŋ nɛ ɔɔ yɔ-ɔ, nɛ baa suŋ mbɔɔ bɔ gyi mɔ se, na bɔ tɔwɛ gywii bamɔ nɛ ba ba mɔ a bɔ bɔ gyi kuwure-o feyɛ, ‘Anɛ maa kpa a ɔnyare mɔ waa anɛ owure.’

¹⁵ ɔnyare-ɔ mɔ, baa ba mɔ bɔ gyi kuwure-o, nɛ oo kiŋŋi ba pɛ. Puri amo-ɔ, nɛ ɔɔ sa kanɔ feyɛ mɔ ayaafɔrɛ-ɔ ba mɔ akatɔ-ɔ na o ʃju atanne nɛ baa nya-ɔ kanɔ.

16 Ne የግዢኑኩሩስድ-ው a bo yere, ne ዓይ, ‘Mo nyaንጻ, mo a ba siidii kakpen nē fo a sa mo-ው bo nya siidii ካብሩን kudu bo tii si.’

¹⁷ Ne mō nyaŋpe-ɔ yε, ‘Fo a waa atɔ, keyaafɔre timaa e gye fo. Mbeyɔmɔ mō a kɔɔrɛ fɔ gyi nseŋ ngingyinii-ro nju fɔ kaseṇtinj. Amose-ɔ mō e taa mo eman-ɔ kudu na n sa fo a fo deere se.’

18 Né keyaafərē nyəsepō-ɔ mə a ba bō tōwē feyε,
‘Mō nyanjpe, mō a ba siidii kakpenj né fō a sa mō-ɔ
bo nya siidii nkpenj nnuu bō tii si.’

19 Ne ḥonyare mō a tōwe gywii mō-ɔ mō feyɛ, ‘Mo e taa mo eman-ɔ inuu a n sa fo a fo deere se.’

20-21 Né ḥasasepo-ɔ a bo tɔwɛ gywii mò nyanpe feyɛ, ‘Mò nyanpe, mò a sere fo, né ñ nyi feyɛ fo aseñ bo leŋ, ne fo e taa ketɔ ne ke moŋ gye fo lee-o, ne fo e kɔɔrɛ adɔɔteese ne fo moŋ dwii-o fo i kii fo lee-o si-o, né kufu a nya mo, né mo a taa bo kweerɔ kaprakee-rɔ. Kee fo siidii kakpen-ɔ. Fo lee nee, amose-ɔ kɔɔre fo atɔ.’

22 Né mò nyanya-pə-ɔ yε, ‘Keyaafərə bəyε na wɔrɔgyapo mɔ! Mo e ba kətɔ nε fɔ fɔnfən a tɔwε-ɔ na m bo bu fɔ kəpɔ. Fɔ nyi fεyε mo aseŋ bo leŋ, nε mo e taa kətɔ nε kε moŋ gye mo lee-o, nε mo e kɔɔre adɔɔteese ne moŋ dwii-o mo i kii mo lee.

23 Ne emene ya waa se ne fo moŋ taa mo atanne-ɔ yaa bo beya banke-ɾo, na mo a kinŋi ba-ɔ, na ɳ nya atanne bee bo dəŋŋo se?

24 Ne እkee ዘ ተው ጽዕት አበበ ብቻ ነው ከይሱ ሆኖም ይሞላል፡፡ ‘Mon’ ካወደ ሚኒስቴር እና የሚከተሉት አገልግሎቶች ነው፡፡

²⁵ Amaa baa bęñjaa nęe feyε, ‘Anę nyanjpe, o kyo o de siidii ḥkpęñ kudu!’]

26 Né oo tawé gywii bamó feyε, ‘Ókó né o de kétɔ-ɔ, ba taa bweetɔ na bo bo tii mó se, amaa okó né o mój de-o feraa, ba kɔɔrɛ kafwéé né o de-o na bo bo lee mó ase.

27 Amaa mó adoŋ-ɔ feraa né bo mój kpa feyε n gyi kuwure-o, móñ' baa bamó mfée, na móñ' bo móo bamó mó akatɔ-rɔ.’ ”

*Aneŋ ne Yeesuu a deę kyena kuruma si lwee
Yerɔsalém maŋ-nɔ-ɔ*

(Matiyo 21.1-11; Maak 11.1-11; Yohanee 12.12-19)

28 Saŋ né Yeesuu a tawé amo-ɔ lówe-ɔ, né oo kya se o yɔ. Né oo gyé asesé nkpeえ o yɔ Yerɔsalém maŋ-nɔ.

29-30 Bamó a kyoŋ kamaŋgyii kó né ba tée ε Bεtaniya-o, né ba kpa a bo fo kamaŋgyii kó né ba tée ε Bεtəfage-ɔ né ka bo Mfɔ-Ayii kεbεe-ɔ kaase-ɔ, né oo sun mó agyasepo-ɔ anyɔ bo gyé nkpeえ tawé gywii bamó feyε, “Móñ' naré kamaŋgyii né ka bo akatɔ se-ɔ-rɔ. Móñ' a deŋ móñ' i lweero-o, móñ' i ñu bamó a ñure kuruma kó né o mój tεe daŋ lowé, né okó mój tεe dεe-ɔ yere, na móñ' saŋjé baa mfée.

31 Ókó ya bise móñ' kεtɔ se né móñ' e saŋjé kuruma-o, na móñ' tawé gywii mó feyε, ‘Ane nyajpε e gyé né o kpa.’ ”

32 Bamó a yɔ-ɔ, aneŋ né Yeesuu a deŋ kaapo bamó-ɔ, né baa ya ñu.

33 Saŋ né bo maa se ba saŋjé kuruma-o, né mó wuye-ana a bise feyε, “Ntεtɔ se né móñ' e saŋjé kuruma-o?”

34 Né baa bεŋjaa feyε, “Ane nyajpε e gyé né o kpa.”

35 Né baa taa mò yaa Yeesuu. Né baa buñji bamò awaagya bò buñ kuruma-o si, né baa kra Yeesuu-ro, né oo dee kyëna se.

36 Yeesuu a dee kuruma-o o yø-o, na asëse e brawë bamò awaagya-rø ba bëya kabore-o se na o narë se kyøn.

37 Sañ né Yeesuu a fo mfëñj né kpa-o bø Mfø-Ayii këbeë-o kaase, né o kporowë-rø o yø Yerøsalëm manj-no-o, né asëse demantë né bo gyä mò se-o a lee ba sa Wuribware aŋse, na ba kyørø mò keñkeñ bø lee akpeñyeetø né oo sa né baa ñu-o pëee se.

38 Ba fëe-rø keñkeñ ba tøwë nee feyë,
“ ‘Wuribware yure owure né o ba mò
kënyare-rø-o.’*

Ketø këmaa a yuri Wuribware se.
Mò né o bø soso-o nya këdabe na wuraa ooo!”

39 Né Farisii awuye né bø tii asëse demantë né bo gyä Yeesuu si-o bokø a tøwë gywii Yeesuu feyë, “Okaapopo, ketø né fo agyasepo-o e tøwë-o moñ bø dan. Tøwë gywii bamò feyë bø laatø.”

40 Né Yeesuu yë, “Mo e tøwë mo i gywii moñe feyë bamò ya laatø, aforë na agyarekø fëñføñ e fëe-rø anen dëe.”

Aneñ né Yeesuu a su sa Yerøsalëm awuye-o

41 Sañ né Yeesuu a tø-rø Yerøsalëm, né oo ñu anen né manj-o du-o, né oo su sa manj-o asëse.

42 Na o tøwë feyë, “Yerøsalëm awuye, moñe dëe moñe nyi kpa né Wuribware e kpa feyë moñ' borø se na moñ' nya kayeeyuri kasëntin nee ooo,

* **19:38** Kiliñ 118.26.

weetee aseñ maa to mone. Amaa mone moñ nyi kpa amo mbeyom.

43 Sañ kó e ba ne mone adoj e ba, na bo bo tii mone ekpa, na bo kyaa muruwaa mone bo sii nseña.

44 Na bo bo kpuri mone pëee m. Bo maa yowé mone agyi gbaa. Na bo bwee mone akyan pëee. Kefore serise koñkó gbaa maa sanj na ke yere kemó mbeyom a yerekpa-o, bo lee feye mone moñ pini feye ndao Wuribware a ba, na o bo morowé mone.”

*Ketə ne Yeesuu a waana bo Wuribware sunkpa-o
(Matiyo 21.12-17; Maak 11.15-19)*

45 Kaye ñke-o, ne Yeesuu a bee yø Yerusalem mañ-nø ya lwee Wuribware sunkpa-o kabuno. Ne oo ñu ayawogyipo te mfen ba fe ato. Mò a ñu bamø anej-o, ne oo lee o gya bamø o lee mfen.

46 Ne oo tawé gywii bamø feye, “Baa kyoree abwareseñ wore-o-ro feye Wuribware y,

‘Mo loñ-o i kii këkyan ne kaye mo-rø aseñ pëee
e ba a bo bo nya kore këbwarekore-o.’*

Amaa mone a taa mfen bo kii ‘ayu loñ nee’* bëee?”

47 To, kake kemaa na Yeesuu naa Wuribware sunkpa a kabuno-o o kaapo abwareseñ. Ne Wuribware aløññøpo abrese-o na Wuribware mbraa akaapopo-o na mañ agyenkpeepo-o e kpa a bo moñ mò.

48 Amaa bo moñ nya kpa, bo lee feye aseñ pëee mo bo mfen ba nu aseñ nee o tawé-o nee, na bo maa

* **19:46** Isaya 56.7. * **19:46** Yeremeya 7.11.

kpa feyε aseŋ-ɔ kokonkɔ gbaa ɛ kyoŋ bamɔ se na bo moŋ nu.

20

*Yudaa awuye agyenkpεεpo a seŋbise ko ne Yeesuu
a kine kilee kanɔ-ɔ
(Matiyo 21.23-27; Maak 11.27-33)*

¹ Kake ŋkɔ saŋ ne Yeesuu bɔ Wuribware suŋkpa a kabuno-o ɔ tɔwε aseŋ timaa-o o gywii aseſe-ɔ, ne Wuribware aləŋŋapɔ abrɛſe-ɔ na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ na ŋkee maŋ agyenkpεεpo-ɔ a ba Yeesuu aſe. ² Nε baa bɔ bise mɔ feyε, “Nse ya sa fo kpa feyε fo gya aſeſe bɔ lee Wuribware suŋkpa a kabuno-o mfεŋ? Nε nse ya sa fo kpa feyε fo kaapo ato mfεe?”

³⁻⁴ Amɔ feraa ne Yeesuu mɔ yε, “To, mɔ i bise mone aseŋ kɔŋkɔ kperj, ne mone ya taare bεŋŋaa mɔ neenee feraa, mɔ-ɔ mɔ i lee mone kanɔ. Moŋ' kaapo mɔ mɔ ne ɔɔ sa Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kpa feyε ɔ bɔ aſeſe asuu-o. Wuribware ya sa mɔ kpa bεeε dimaadi?”

⁵ Nε bamɔ wɔrε wɔrε a lee ba gyiiri ikii. Bɔ yε, “Emenε ne anε tɔwε-ɔ nee? Bɔ lee feyε anε ya tɔwε ε Wuribware ya sa Yohanee kpa a ɔ bɔ asuu, o bise anε feyε, ‘Ntεtɔ se nee ne mone moŋ kɔɔrε Yohanee gyi?’

⁶ Nε anε mɔ anε ya tɔwε feyε dimaadi ya sa mɔ kpa, aſeſe mɔ ɛ twεe anε abu, a lee feyε baa kɔɔrε gyi feyε Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ gyε Wuribware a akyaaamεe-ɔ ɔko nee.”

⁷ Anεŋ sε-ɔ ne baa bεŋŋaa Yeesuu feyε, “Anε moŋ nyi ɔko ne ɔɔ sa Yohanee kpa feyε ɔ bɔ asuu-o.”

8 Né Yeesuu mō yε, “Aneŋ feraa n̄ gbaa ma t̄wε
ɔk̄ n̄ oo sa mō kpa fεyε n̄ waa kεt̄ n̄ mō e waa-ɔ
a n gywii mōn̄e.”

*Apafowā bɔyε kɔ kitee
(Matiyo 21.33-46; Maak 12.1-12)*

9 Né Yeesuu a t̄wε kitee mō gywii asesε-ɔ. O yε,
“N gyε ɔnyarε kɔ ya dεε kyεna aaa? Né oo d̄o mō
bobe ayii kɔ, n̄e a swεε agyi kɔ n̄ b̄o de ba waa
nta-ɔ. Né oo taa sa apafowā kɔ fεyε b̄o dεere s̄e sa
mō, n̄e oo l̄eε p̄e ȳo t̄oŋ kɔ ya kyee-ro.

10 Saŋ n̄e bobe agyi amo a b̄ere, n̄e amo kiteebεe
a fo-ɔ, n̄e kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a suŋ mō kεyaafɔrε kɔ
b̄o kyon̄wε apafowā amo ase, na o ȳo na b̄o ke kεt̄
n̄e baa nya l̄eε kɔdɔɔ-ɔ-r̄, na b̄o taa mō lee-o sa
kεyaafɔrε-ɔ, na o taa baa mō. Kεyaafɔrε amo a yɔ-ɔ,
n̄e apafowā amo a kra mō da, n̄e baa yɔwε mō b̄o
kyon̄wε mō nyanyε ase asareε kpaŋkpaŋ.

11 Aneŋ s̄e-ɔ n̄e kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a b̄eε suŋ mō
ayaafɔrε-ɔ ɔk̄ bamō ase. Né baa b̄eε da mō gbaa
mō, n̄e baa saare mō waa mō ipeere, n̄e oo kiŋji
ȳo mō nyanyε ase asareε kpaŋkpaŋ dεe.

12 Né kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a b̄eε suŋ kεyaafɔrε
sasep̄o, n̄e apafowā amo a b̄eε da mō mayε mayε
s̄e, n̄e baa neŋ mō l̄eε kɔdɔɔ-ɔ-r̄.

13 Kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a kiŋji ba-ɔ, n̄e o yε, ‘Né ɻkee
emēn̄e n̄e mō e waa? To, mō i suŋ mō fɔŋfɔŋ mō
g yi kɔŋkɔ n̄e mō e kpa mō aseŋ-ɔ n̄e. N̄ nyi fεyε a
waa kanɔ ɻkemaa mō feraa ba bu mō.’

14 Saŋ n̄e apafowā amo a ɻju kayaagyi-o e ba-ɔ,
n̄e ɻkee ba t̄wε ba gywii abεε fεyε, ‘Kεε kɔdɔɔ-ɔ
wuye-o mō g yi-o n̄e mō s̄e ya wu o g yi mō kapotεε-ɔ

é ba-ɔ. Mɔn' sa a ané mɔɔ mò, na mò sè a kɔdɔɔ mɔ kii ane lee.'

¹⁵ Né baa gyiiri mò lèè kɔdɔɔ-ɔ-rɔ, né baa mɔɔ mò."

Né Yeesuu a tɔwé bo gyé kεε feyε, "To, mɔnε é kɔrε mɔnε i gyi feyε emεnε né bobe kɔdɔɔ-ɔ wuye-o é waa apafowɔ amo-ɔ nεé?

¹⁶ Mɔ é fa feyε mò fɔñfɔñ é yɔ nεé na ɔ ya mɔɔ asešε-ɔ pεεε, na ɔ bee taa kɔdɔɔ-ɔ sa asešε bañbañ, na bo deere se sa mò."

Amo asešε né bo bo mfεñ-ɔ a nu anεj né Yeesuu a tɔwε-ɔ, né bo yε, "Daabii. A mɔn bo dan."

¹⁷ Amo fεraa né Yeesuu a deere bamɔ, né oo bise feyε, "Né baa kyorεε abwarešεñ wɔrε-ɔ-rɔ feyε,

'Kefore serisε kɔ né apwεεpɔ de bo pwεε
né baa kine kεmɔ bo twε-ɔ,
ya kɔn bo kii kεmɔ né kaa lεj lɔn-ɔ pεεε bo
yera-ɔ.*'

Mɔnε i nyi feyε amo-ɔ kaase é gye emεnε?

¹⁸ Amaa mo i yii mone se feyε ɔkemaa ne mò ya lεè da kεfore amo se, ke e teñjε sεsε-ɔ-rɔ kyikpuri kyikpuri. Né kεmɔ ya lεè da ɔkɔ se, na kɔ kwεε mò waa feyε ɛsε-ɔ."

*Leñpoo kεka sεñbise
(Matiyo 22.15-22; Maak 12.13-17)*

¹⁹ Né Wuribware mbraa akaapopɔ-ɔ na Wuribware aləñjəpɔ abrešε-ɔ é kpa a bo kra Yeesuu mfεñ ne oo tɔwε kitee-ɔ, a lεè feyε baa ɲu feyε oo ba kitee-ɔ bo kaapɔ feyε bo du feyε apafowɔ bɔyε

* **20:17** Kiliñ 118.22.

amo-o. Amaa bamo a sere asese né boo bomfen-o se-o, bomon taareo.

20 Anen se-o né ba buwi ba kpa Yeesuu ekpa. Né baa sun asese koo, na boo waa feye boo gye asese timaa-o, na boo yoo Yeesuu aseo, na boo ya bise mò asen looreo mò kano-ro, na o towé kéboye koo, na boo nya kra mò yaa boo sa gominaa-o.

21 Né akyané né amo a yoo Yeesuu aseo. Né baa boo towé koneo kone gywii mò feye, “Ikaapopo, ane nyi feye asen né foo e towé na foo e kaapo-o gye kasentino. Foo moo nyi feye sese mò gye sese dabeo béeeo o gye sese kagyingyii, foo feraa foo e kaapoo ato kasentino né Wuribwareo e kpa feye sese dimaadi kemaa waa-o neeo.

22 Amose-o ané i bise foo feye, Roma awuye a kokenaa gyi ane se kooreo ane mano-o se-o, ane ya ka lenjoo sa bamo owure dabo né ba teo mò e Kayesaa-o, né a kye ané Wuribwareo mbraa-o, béeeo a maa kye? Towé na ané nu.”

23 Amaa Yeesuu a kyo pini feye ba kyo mò-ro ba kee nee-o se-o,

24 né o ye, “Mon' taa atanneo fufuri kigyi né kaa fo siidii kudu-o, né mono de mono e ka lenjoo-o baa a ñ kee.” Bamo a taa baa-o, né oo bise bamo feye, “Nsé fotoo na kenyareo e doo atanne-o se-o nee?” Né boo ye, “Owure Kayesaa lee nee.”

25 Né Yeesuu ye, “To, amo feraa mon' ka keto né ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemo né ke gye Wuribwareo lee-o sa Wuribwareo.”

26 Anen né Yeesuu a lee bamo asen-o kano boro-o a sa né eyee a kpen bamo. Boo moo taareo waa mò kotoko na o nya towé kéboye koo laman-o-ro, na boo nya yere kemo se boo poro mò. Né baa laato.

*Kikyijji lēe lowi-ro sēybise
(Matiyo 22.23-33; Maak 12.18-27)*

27 Amo kamεε-rɔ nē Sadukii awuye kɔ a ba Yeesuu ase aneŋ dεε na bɔ bɔ bise mò aseŋ. Sadukii awuye mɔ mɔ gyε Yudaa awuye kɔ nē ba kɔorɛ ba gyi feyε sεsε ya wu, mò kayowɔrɛ na mò kra pεεε a wu, nē aneŋ sε-ɔ, ɔ maa taare a o kyiŋji lēe lowi-ro pεεε-ɔ nēe. To, nē baa bise Yeesuu feyε,

28 “Okaapopo, ane ɔdedaapo Mosis ya kyoreε mbraa mɔ sa ane feyε, ɔkɔ ya wu yɔwε mò ka na bɔ mɔŋ kowε agyi, sεsε-ɔ mò tire taa kpenleyeε-ɔ waareε, na bɔ nya kowε kayaagyi, na bɔ taa kamɔ feyε mò daa nē oo wu-o mò gyi nēe.

29 To, ɔnyare kɔ agyi nyaŋse asunoo ɛ dεε bɔ bɔ-rɔ. Nē bamɔ-rɔ ɔbresε-ɔ a waareε, nē ɔ bɔ wu yɔwε ɔkyee-ɔ, na mò aa mò mɔŋ kowε.

30 Nē ɔnyɔsepo-ɔ a bɔ taa mò bee waareε, na mò aa mò bee bɔ mɔŋ kowε, nē ɔnyare-ɔ a bɔ wu.

31 ɔsasepo-ɔ gbaa aneŋ dεε. Bamɔ asunoo-o pεεε a waareε bamɔ daa a kpenleyeε amo gyanje se, ne baa wu yɔwε mò, na mò aa bamɔ ɔkɔ mɔŋ kowε gyi kɔŋkɔ gbaa.

32 A bɔ-rɔ, nē ɔkyee-ɔ mɔ a bɔ wu gya bamɔ se.

33 Nē mbeyɔmɔ bɔ yε ɔkemaa i kyiŋji a ɔ lēe lowi-ro-o. Kake nsi amo, bamɔ-rɔ nse ɛ gyε nē o kii ɔkyee-ɔ mò kuri? Bɔ lēe feyε bamɔ asunoo-o pεεε mɔ a waareε mò bɔ gyanje se.”

34 Nē Yeesuu a bεŋjaa bamɔ feyε, “Ndɔɔ a kaye-ɔ anyare na akyee ɛ gyε nē ba waareε.

35 Saŋ kɔ ɛ ba nē bamɔ nē baa wu-o i kyiŋji a bɔ lēe lowi-ro. Na bamɔ nē Wuribware ase bɔ gyε ase sε timaa-o bɔ kyεna mò ase, na bɔ ma lεε

wu. Bo lęe anęj nę bo maa lęe wu-o si-o, bo maa waareę.

³⁶ Bo lęe mfaanęs sę-ɔ, bamo kakyęna-rɔ ę waa nę feyę Wuribware a mbɔɔ-ɔ lee-o. Na anęj nę baa kyińji lęe lowi-ro-o si-o, a kaapo feyę bo gyę Wuribware mò gyi-ana.

³⁷ Mone feraa mone yę alowipo-ɔ maa lęe kyińji a bo lęe lowi-ro. Amaa mo ę tawę mo i gywii mone feyę anę adędaapo Mosis gbaa a kaapo feyę alowipo-ɔ sań ba kyińji a bo lęe lowi-ro ba. Mfęj nę ɔɔ kyoręs anęj nę ɔɔ kyoń deerę kiyii nę kę ę kywęs-ɔ aseń-ɔ, ɔ yę Wuribware a tawę gywii mò feyę, ‘Mo ę gyę Wuribware nę fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sunj-o.’*

³⁸ Amo a gyę feyę anę adędaapo amo nę baa wu-o a sań ba sunj Wuribware-ɔ sę-ɔ, a kaapo nę feyę bamo a wu gbaa ooo, bamo ekra sań i te. Wuribware ase feraa, bamo nę baa wu-o na bamo nę bo kę-ɔ pęee te.”

³⁹ Yeesuu a tawę anęj lowę-ɔ, nę Wuribware mbraa akaapopo-ɔ bokö yę, “Okaapopo, fo a lee kanj nęeńe.”

⁴⁰ Leeń sań amo bo yo, bamo okö monj lęe taare bise mò aseń daa.

*Oko nę Wuribware i sunj a ɔ bo kyońwe-ɔ aseń
(Matiyo 22.41-46; Maak 12.35-37)*

⁴¹ Nę Yeesuu a bise bamo sęnbise kę bo bęńjaa mò nę baa bise mò-ɔ. ɔ yę, “Emenę se nę bo yę mò nę Wuribware i sunj a ɔ bo kyońwe nę ba tęe mò ε Kristoo-o e lee Owure Deefid a kenana-ɔ-rɔ-ɔ nęe?

* ^{20:37} Kęleę Igyipiti 3.6.

42-43 A lee feyε Deefid fɔŋfəŋ a tɔwə mὸ ilin a
wɔrε-ɔ-rɔ nee feyε,

‘Wuribware a tɔwɛ gywii mo nyanjpe nee ε,

Kyena mo kigyise si mfee,

na n sa a fo adon peee mo ba fo kaase.*

⁴⁴ To, Deefid a kyoree aseñ amo ne Wuribware a tawé gywii oko ne o te mó ase-o, Kristoo ne oo tawé gywii. Amo a gye aneñ se-o, ne Deefid fəñfəñ a kyoree tee Kristoo feye mó nyanye, bamó ya kowe Kristoo ne oo waa sese dimaadi, emene ne o waa a o lee Deefid a kenana-o-ro, na Deefid a kyø tee Kristoo feye mó nyanye?”

*Yeesuu ye የkemmaa sa Wuribware mbraa
akaapopo-ə se
(Matiyo 23.1-36; Maak 12.38-40)*

45 Na ases-e-ɔ pεεε saŋ ba nu kɛtɔ nε Yeesuu e
tɔwe-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii mò agyasepo-ɔ feyε,

46 "Mon' sa Wuribware mbraa akaapopo-o se.
Bamø e gye ne bo naa bo buŋ ekaare soswee
lamañ-no, ne ba kpa feyε asεsε deε nya gyønjo
ka bamø nnø, ne bo te ngya dabe se kεbwarekore
akyaañ-no na ateeese gyikpa.

47 Bamø e gye nè ba puni akpenleyeè ba kɔɔre bamø elɔŋ, na ba kɔrè kebwarekɔrè aneŋ-aaa na asesɛ nya ɻu san amo feyɛ bø tɛɛ bø gya Wuribware se nɛɛnɛɛ. Mfaanɛɛ a asesɛ sɛ-ɔ nè Wuribware i gyiiri kesebɔ bweetɔ.”

* 20:42-43 Kiliŋ 110.1.

21

*Kpenlekyee ko a afareye base-o
(Maak 12.41-44)*

¹ Né Yeesuu a deere እኔ feyε ato awuye de atanne dabę ba waa Wuribware suŋkpa a atanne a kedakaa-o-ro.

² Né ዘዴ እኔ kpenlekyee otiripo ko mō a taa epasowa adunyo kpej waa-ro.

³ Mfej né Yeesuu a tōwē gywii mō agyasepo-o feyε, “Mō e tōwē mō i gywii mōne pεee feyε kpenlekyee otiripo mō a afareye-o kyo ጽክማል lee-o.

⁴ Bo lēe feyε ato awuye-o a lee bamō atanne né bo de-o si kafwēe nēe baa bo bō afareye-o, amaa kpenlekyee otiripo mō feraa, ketō né o de-o pεee né ዘዴ taa baa bo bō afareye-o. Mō kapotee pεee né o de-o né ዘዴ taa baa-o.”

Anej né Yeesuu a tōwē Wuribware suŋkpa kib-wee asej-o

(Matiyo 24.1-2; Maak 13.1-2)

⁵ Yeesuu mō aa mō agyasepo-o a maa se bo bo Wuribware suŋkpa a kabuno-o, né mō agyasepo-o boko a tōwē anej né suŋkpa-o bo dañ-o asej, a lēe feyε aseſe ko a taa afōrē damenajse bo sa Wuribware, na apweepo-o bo pwεe mō suŋkpa-o na ዕ nya waa dañ.

⁶ Né Yeesuu a bēnjaa bamō feyε, “Amo-o pεee mō ne mōne a እኔ-0, saj ko e ba a ዕ bo ba, na afōrē amo ne baa bo pwεe akyan amo-o koŋko gbaa maa sii mfej né ke yere mbeyəmə-o. Ba gyera amo pεee a bo bo da.”

*Asej né a ba pwεe na kaye dεe gyε kεe-o
(Matiyo 24.3-14; Maak 13.3-13, 21-23)*

7 Kētō a waa kafwēē-ō, nē mō agyasepo-ō a bise mō fēyē, “Okaapopo, saj mō nē aseñ mō pēee nē fo a tōwē bo lēe Wuribware suñkpa amo se-ō e ba? Nē ntētō atō e gyē nē a waa pwēe na anē dēe ḥu fēyē saj amo a fo?”

8 Nē Yeesuu ye, “Mōn' sa sē na ɔkō ma pēenna mōne, bo lēe fēyē asēsē bweetō e ba na bo bo pēenna mōne fēyē, ‘Mō e gyē Kristoo nē Wuribware a suñ bo kyonjwe-ō,’ na bo de mo kenyare ba tōwē aseñ na bo pēenna asēsē, na bo bee pēenna fēyē, ‘Kaye e kpa a ka gyē kēe.’ Amaa mōne ma gyā bamō se.

9 Saj amo mōne ya nu ekō na anaa sē, mōne ma sa a kufu nya mōne, a lēe fēyē a waa kanō ḥkēmaa a ba anē pēee, amaa n gyē amo e gyē nē a kaapo fēyē kayē e kpa a ka gyē kēe.

10 Mō e tōwē mo i gywii mōne fēyē emaj e kō abēe na sweerē kō sē asēsē kō sweerē kō sē mō asēsē.

11 Sweerē e lēe a ɔ leñkpaŋ, na akon̄ ba, na alayi eworese eworese ba ̄swēerē bweetō sē, na mōn' ḥu afuseñ na afutō a lēe awore-rō a ba.

12 Amaa pwēe na atō mō pēee dēe waa-ō, ba kperi anē nē mōne gyē mo agyasepo-ō sē, na bo daye mōne, na bo waa mōne aworefō. Na bo kra mōne yaa anē Yudaa awuye kēbwarekōre akyaj abrešē ase, na bo tii mōne. Na bo porō mōne awure na agominaa akatō-rō.

13 Amaa amo e gyē nē a sa mōne kpa na mōn' nya tōwē aseñ timaa-o gywii bamō.

14 Mōne ma sa a kētō tōraa mōne. Mōne ma sa a aseñ nē mōne e ya tōwē mfēj-ō mfēerē tōraa mōne.

15 Bo lēe fēyē mo e kaapo mōne aseñ nē mōne e ya tōwē mfēj-ō, na n sa mōne kanyiasen̄ na ḥ

kaapo mone anej ne mone e ya tewa asej ne mone don kemaa maa taare a o gyiiri mone ikii-o.

16 Mo e tewa mo i gywii mone feye mone akowepo na adaa na atire na akowebbe na anyare e taa mone a bo sa a bo mo mone boko.

17 Asej i kperi mo se, na bo kisi mone.

18-19 Amaa mone ya yere kejken feraa, mone e nya nkipa na kukyure ne a moj de kee-o, na mone kuju si kipwiigyi konko gbaa ma fo.”

*Anej ne Yeesuu ye Yerosalem maaj i kpuri-o
(Matiyo 24.15-22; Maak 13.14-20)*

20 Ne Yeesuu ye, “Saaj ne mone ya nu asoogyaawuwe a muruwaa Yerosalem maaj, amo feraa mon' pini feye a saaj kafween na maaj-o kpuri.

21 Saaj amo bamoo ne bo bo Yudeya sweere se-o, a tiri feye bo sere ya abee-rø, na bamoo ne bo bo maaj-o-rø sere lee, na bamoo ne bo moj bo maaj-o-rø mo ma lee kinji ya mfey.

22 A lee feye saaj amo e gyey kesebøgyiiri nke ne baa kyoree mmoo asej waa abwaresen wore-o-rø-o.

23 Saaj amo adanpokyee na atrapo i nu asej nee fee. Sweere amo se asej asej e waa ewee bwetø, na Wuribware bee gyiiri asej-o kesebo.

24 Na bo mo asej-o boko apanj-no, na bo kra bamoo boko mo yaa tii nde se awuye emaj kemaa se, na bamoo ne bo maa koare Wuribware ba gyi-o kpuri Yerosalem maaj amo peee bo fo bamoo saaj ne ba gyi-o kee.”

*Yeesuu, dimaadi mo gyi-o, a keba nyøsepo-o
(Matiyo 24.29-35; Maak 13.24-31)*

25 Ne Yeesuu a kya se feye, “Saaj amo-o anej ne kyowee na akyee-e-kpa-agyi i kyurowi-o i puruwe

mone. Na sweere se mɔ emaj kemaa se asesɛ aseŋ waa ewee, na ɔpoɔ kusu na mò alaŋkpare dabe dabe-ɔ sa a kufu nya okemaa.

26 Nkee feraa asesɛ ya ɲu feyε awore-rɔ kɛtɔ kemaa a kyurowi kemo kyenakpa na narekpa-ɔ, ba yere a bo gywii kaye a ka gye kεε, na amo kufu sa a bo kirin.

27 To, na mo, dimaadi mò gyi-o, lee soso n te awore-rɔ mo e ba keyaalen-nɔ na kelanjere dabe-rɔ.

28 Amo-ɔ pεεε ya lee a waa-ɔ, na mon' koso yere na mon' yase mone anju deerɛ soso, a lee feyε sanj amo mone ɔmorɔwepo-ɔ a tɔ-rɔ.”

29 Ne Yeesuu ye, “Mon' sa a figi kiyii-o kaapo mone kanyiasenj.

30 Mone nyi feyε kemo ya ba kε e kpa a kε pɔwe, amo kekyaaare e kpa a kε fo.

31 To, anej deε ne mone ya ɲu feyε atɔ mɔ e waa, na mon' pini feyε Wuribware a kuwure-o sanj e kpa a kε fo.

32 Mo i gyi mone kaseŋtiŋ feyε ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asesɛ-ɔ bokɔ i ɲu sanj ne atɔ mɔ e ba-ɔ.

33 Soso na sweere pεεε aseŋ e kyonj, amaa mo aseŋ feraa maa kyonj daa.”

Okɔ moŋ nyi kake ne Yeesuu i kinji a ɔ ba-ɔ

34-35 Ne Yeesuu a tɔwε bo gye kεε feyε, “Mon' sa mone eyee se, na mone ma sa a ateese na katanuu na kaye mɔ-rɔ aseŋ koɔre mone mfεerε, na mon' nya ɲu kɛtɔ ne kε e ba-ɔ. N gye anej, kake ne mo i kinji a m ba sweere mɔ se-ɔ i puruwe mone, na ka kra mone katεε-rɔ feyε anej ne katεε e kra kabɔ-ɔ.

Kake amo i puruwe asesee peee ne saj amo bo saj bo te swere se-o.

³⁶ Amose-o mon' waa sira, na mon' dee kore kebwarekore saj kemaa feye mon' lwee asej mo-ro lee, na seye ma waa mone, na mon' bee nya taare yere mo, dimaadi mò gyi-o, akato-ro kake amo na kufu mon de mone."

³⁷ Nke amo saj kemaa Yeesuu naa Wuribware sunkpa a kabuno-o o kaapo abwaresej, na amo ya fo kedepweta-o na o ya di Mf-Ayii kebee-o se.

³⁸ Na gyegyaye tututu kemaa ase-e-o e gyaajja mò Wuribware sunkpa a kabuno-o ba nu asej ne o kaapo-o.

22

Anej ne baa da Yeesuu kuju si kikpuni-o

(Matiyo 26.1-5; Maak 14.1-2; Yohanee 11.45-53)

¹ Ne saj e kpa a o fo feye bo gyi Bodobodoo-ne yiisi-moñ-te-ro-o na Wuribware-a-kya-an-e-yawé a ateese-o agyibee.

² Saj amo-o am Wuribware alenjopo abres-e-o na Wuribware mbraa akaapopo-o i buwi ba kpa ekpa ne ba yere se na bo bo kra Yeesuu mo-o. Ba kpa anej ne ba waa na bo mo mò, na oko moñ ju-o nee. A lee feye bo sere ase bwet-o ne bo naa Yeesuu ase ba nu mò asej-o.

Anej ne Yudas a sure si feye o gyi Yeesuu kidiburo-o

(Matiyo 26.14-16; Maak 14.10-11)

³ Am Yeesuu agyasepo kudu anyo-o oko bo-ro ne ba tee mo e Yudas Kariyotinyi. Saj amo-o ne Obensam a lwee Yudas mfere-ro.

4 Aneŋ se-ɔ, nɛ ɔɔ yɔ ya tɔwɛ gywii Wuribware ələŋŋɔpɔ abrɛsɛ-ɔ na Wuribware suŋkpa a adeerešepɔ abrɛsɛ-ɔ aneŋ nɛ ɔ taare a o gyi Yeesuu kidiburo gywii bamɔ-ɔ.

5 Amo a waa bamɔ kɔnɛ-ɔ se-ɔ, nɛ bɔ yε ba ba atanne ə bɔ ka mɔ kɔkɔ.

6 Nɛ Yudas a sure si, nɛ ɔɔ lɛe ɔ kpa ekpa nɛ ɔ yere se ɔ bɔ nya Yeesuu sa bamɔ, na ɔkɔ moŋ pini-ro-o.

*Siraa nɛ Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ a waa na
bɔ gyi Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o
(Matiyo 26.17-19; Maak 14.12-16)*

7-8 Kake nsi nɛ ba gyi Bodobodoo-nɛ-yiisi-moŋ-te-ro-o, na bɔ mao nsannegyii a bɔ bɔ gyi Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o, nɛ Yeesuu a suŋ Peetroo na Yohanee bɔ kyoŋwɛ fεyε, “Mon' nare ya ləŋŋɔ kɛtɔ kɛmaa, na ane bɔ gyi Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o.”

9 Nɛ baa bise Yeesuu fεyε, “Mfɛnɛ nɛ fo ɛ kpa fεyε ane ya ləŋŋɔ sa fo-ɔ nee?”

10 Nɛ Yeesuu a bɛŋŋaa fεyε, “Monɛ ya yɔ moŋe i lwee maŋ-ɔ-rɔ, moŋe ɛ gyanŋaa ɔnyare kɔ na ɔ so kalɔ na nkyu, na mon' gya mɔ sɛ yɔ lɔŋ nɛ o lwee mɔ-rɔ-ɔ-rɔ.

11 Na mon' tɔwɛ gywii lɔŋ wuye-o fεyε, ‘Okaapɔpɔ-ɔ yε, Nkɛe kɛkyaa nɛ mo aa mo agyasepɔ-ɔ i gyi Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o kɛmo-rɔ-ɔ?’

12 Mfɛŋ-ɔ na ɔ kaapo moŋe abaŋsɔrɔqɔ kɛkyaa dabe kɔ nɛ kɛ bɔ soso-ɔ-rɔ, na baa kyc ləŋŋɔ kɛmo-rɔ waa ngya na iteeburi bɔ yera-rɔ. Na mon' waa kɛtɔ kɛmaa siraa bɔ yera ane.”

13 Bamo a yo mano-ro-o, aneno ne Yeesuu a towe-o dee ne baa nu, ne baa waa Wuribwaree-a-kya-ane-yowe a ateese-o siraa mfen.

*Ane nyanye a ateese-o
(Matiyo 26.20-30; Maak 14.17-26; Yohanee 13.21-30; 1 Korintoo awuye 11.23-25)*

14 Ateese-o kigybee a fo-o, ne Yeesuu mo aa mo ayaa-ro ayererepo-o a kyena kyena na boo gyi ateese.

15 Ne oo towe gywii bamo feye, “A waa mo kone bweeto feye mo aa mone a gyi Wuribwaree-a-kya-ane-yowe a ateese mo pwee na n dee gyi aworefoa na n wu.

16 A lee feye mo i gyi mone kaseentij feye, ma lee gyi ateese mo daa, amo boo foo sana ne Wuribwaree ba na o boo gyi mo kuwure, ne keto kemaa ne ateese mo yere boo sa-o a waa-o.”

17 Ne Yeesuu a taa nta kotorenkyu boro, ne oo sa Wuribwaree ajse wee se, ne o ye, “Mone peee mon' koare nuu.

18 Mo e towe mo i gywii mone feye lee mbeyomo bo yo, ma lee nuu nta mo, amo sana ne Wuribwaree i gyi kuwure-o a foo.”

19 Ne oo taa bodobodoo, ne oo sa Wuribwaree ajse wee se, ne oo tejenje-ro sa bamo, ne o ye, “Mo koyowaregyi ne mo e ba a m boo sa mone-o nee. Mon' gyi bo nyinji mo.”

20 Aneno dee, ne bamo a gyi lowe-o, ne oo taa nta na kotorenkyu boro sa bamo, ne o ye, “Mo mbogya ne n tii Wuribwaree na asese mbojto-ro a etan popwee a kano-o nee. N twiiri a n wee sa mone.

21 Amaa mon' nu feye oko ne o gyi mo kidiburo-o te mo ase gyikpa mfee.

22 Mo, dimaadi mò gyi-o, i wu feyε aneŋ nε Wuribware a tɔwε bo yera-ɔ, amaa ɔkɔ nε o gyi mo kidiburo-o i ḥu aseŋ nεe fεe.”

23 Nε baa lεe ba bise abee ba kpa bamo-rɔ ɔkɔ nε o ba a o bo gyi mò kidiburo amo-ɔ.

Aneŋ nε Yeesuu agyasepo-ɔ i gyiiri kebrεse se ikii-o

24 Nε ikii a lwee Yeesuu agyasepo-ɔ-rɔ ba kpa mò nε o gye bamo-rɔ ɔbrεse-ɔ.

25 Ne Yeesuu a tɔwε gywii bamo feyε, “Ndε se awuye awure de bamo ɛleŋ, nε ba kpa feyε ɔkemaa tεe bamo kenyare dabe feyε ‘asese bamo nyare.’

26 Amaa mone lee kwεe. ɔko nε o gye mone-rɔ ɔbrεse-ɔ kii mone kayaagyi, na mone-rɔ ɔgyenjkpeepo-ɔ mɔ kii mone keny.

27 ɔko nε o te na ɔko waa ateese baa mò-ɔ e gye brεse, bεee ɔko nε o waa ateese-o e gye brεse? ɔkemaa nyi feyε ɔko nε o te na bo waa ateese baa na o gyi-o e gye brεse. Amaa m feraa m bo mone-rɔ nεe mo i sun mo e sa mone.

28 Mo aa mone ya gyi aworefɔ nε mo a gyi-o pεeε.

29 Anen se-ɔ, feyε anen nε n se a sa mo kuwure-o, ḥ gbaa mo e sa mone koko anen dεe.

30 Mo aa mone e kyena mo kuwure-o si, na ane gyi a ane nuu, na mon' gyi ane Isireelii awuye a nsuro kudu ḥnye-ɔ kuwure.”

*Aneŋ nε Yeesuu yε Peetroo e tɔwε ε o moŋ nyi mò-ɔ
(Matiyo 26.31-35; Maak 14.27-31; Yohanee 13.36-38)*

31 Mfəŋ nə Yeesuu a təe feyε, “Siməŋ, Siməŋ, Ḍbənsam a kɔrə mo kpa na ɔ kyɔ mɔnə-rɔ kəe mɔnə-rɔ bamə nə ɔ taare a ɔ nya na bɔ kii mò lee-o, feyε anəŋ nə bamə ya kyaare yaabrama, nə baa lee agyi-o, ba taa afenfəŋtee-o bɔ twee-ɔ.

32 Siməŋ, mo ɛ tɔwə a n gywii fo feyε fo ɛ sere a fo yɔwə mo. Amaa mo a kɔrə kəbwarekɔrə sa fo feyε sanj amo, fo ma yɔwə mo kɔkɔɔregyi. Na sanj nə fo a kiŋji fo ɛ ba-ɔ, fo waa fo bɛɛko-ana agyasepo-ɔ mfee wɔrə.”

33 Nə Peetroo a bəŋŋaa mò feyε, “Mɔ nyanpe, mo e gya fo se, nə amo e gye kitii na bɔ tii mo aa fo, nə amo e gye lowi na mo aa fo a wu.”

34 Mfəŋ nə Yeesuu yε, “Peetroo, mo ɛ tɔwə mo i gywii fo feyε, ndəo kanye mo fo ɛ swēe iluwi esa feyε fo moŋ nyi mo pwεe na kyanjarə dεe fɔrε.”

Atanne mbəɔtəe na ekoree na apan aseŋ

35 Nə Yeesuu a bise mò agyasepo-ɔ feyε, “Sanj nə mo a dεe sunj mɔnə feyε moŋ' ya tɔwə aseŋ timaa-o, nə ŋ yε mɔnə ɛ yo mɔnə ma taa atanne mbəɔtəe na ekoree na asebəta-ɔ, mɔnə a yɔ-ɔ, mɔnə a nu mɔnə eyee feyε mɔnə a moŋ yaa atetəmoŋta amo aaa?” Nə bɔ yε, “Daabii.”

36 Nə Yeesuu yε, “Amaa mbeyəmə fəraa ɔkemaa ne o de atanne kabɔɔtəe-ɔ na koree-ɔ, a tiri feyε ɔ taa kra. Nə ɔkemaa nə mò ɛ moŋ de kepaŋ, a tiri feyε o fe mò kaare bɔ sɔɔ koko.

37 Bɔ lεe feyε moŋ' nu lεe mo ase feyε anəŋ dεe ne baa kyoree mo aseŋ waa abwareseŋ wɔrε-ɔ-rɔ feyε, ‘Baa waa mò kεtə nə ba waa abɔyewaapo-ɔ’,* a tiri feyε a ba kasenjin. A lεe feyε anəŋ nə baa

* **22:37** Isaya 53.12.

kyɔrεε mɔ kuŋu si aseŋ-ɔ, saŋ e kpa a ɔ fo feyε a waa kasenjtin."

³⁸ Nε mò agyasepo-ɔ a beŋŋaa mò feyε, "Anε nyaŋpe, kεe, apaŋ anyɔ bɔ mfεe."

Nε Yeesuu yε, "Daabii, aa baare."

*Anεn ne Yeesuu a ya kore kεbwarekore Mfɔ-Ayii
kεbeε-ɔ se-ɔ*

(Matiyo 26.36-46; Maak 14.32-42)

³⁹ Fεyε anεn ne ɔ kyɔ o waa saŋ kεmaa-ɔ, nε ɔɔ yɔ Mfɔ-Ayii kεbeε-ɔ se, nε mò agyasepo-ɔ a gyα mò se yɔ mfεn.

⁴⁰ Bamɔ a fo mfεn-ɔ, nε Yeesuu a tɔwε gywii bamɔ fεyε, "Mon' kore Wuribware fεyε ɔbɔnsam ma kaŋ kyɔ mɔne-rɔ kεe fεyε mɔne i kinŋji kamεe aaa."

⁴¹ Nε ɔɔ kyɔn yɔ akatɔ se kafwεe ya kpuni aŋurii kore kεbwarekore.

⁴² O yε, "N se, mbeyɔmɔ fεraa mɔ e kore fo nee fεyε, fo e kpa, fo sa a mɔ awɔrefɔa nε mɔ i gyi mɔ-ɔ gye kεe, na m ma wu. Amaa kanɔ nkεmaa nε fo e kpa-ɔ bware sa mɔ." [

⁴³ Nε Wuribware kabɔɔ ko a lεe mò se bɔ sa nε mò eyee a seŋ mò.

⁴⁴ Nε aa tɔraa mò gbaa, nε nkεe oo pee akatɔ kore kεbwarekore, na o swaare mbogya, nε n lee mò kayowɔre se n dwεe sweere.]

⁴⁵ Nε koso lεe kεbwarekorekpa-ɔ mfεn ya to mò agyasepo-ɔ da bɔ di idi, a lεe fεyε bamɔ gbaa aa tɔraa bamɔ, nε tɔraa amo a sa nε baa kpone.

⁴⁶ Nε oo bise bamɔ fεyε, "Ntεtɔ se ne mɔne da mone di idi-o nee? Mon' koso kore kebwarekore fεyε ɔbɔnsam ma kaŋ kyɔ mɔne-rɔ kεe fεyε mɔne i kinŋji kamεe aaa."

*Aneñ nē baa kra Yeesuu-o
(Matiyo 26.47-56; Maak 14.43-53; Yohanee 18.1-11)*

⁴⁷ Na Yeesuu sanj የ sa sənjsa, nē Yudas nē የ gyę Yeesuu agyasepo kudu anyo- የ ዕkō- a gyę asesę kukwii kō ካkpees ba. Nē ይ bo kyokeywee Yeesuu kedaabən se bo ka mō kanə, feyε aneñ nē Yudaa awuye ይ ka abee kanə sanj kəmaa-.

⁴⁸ Nē Yeesuu yε, “Yudas, amo fo de kedaabən se kokyokywee nēe fo de mo, dimaadi mō gyi-o, fo ይ sa mo adoj aaa?”

⁴⁹ Amo feraa Yeesuu agyasepo- a እu ketə nē ke e ba-, nē bo yε, “Anē nyarpe, anē ba anē apaŋ- bo kō bamō aaa?”

⁵⁰ Nē bamō ዕkō a baa kēpaŋ bo እ Wuribware ልləñjəpo brēsə- anya- ዕkō kigyisesebo tēŋ.

⁵¹ Nē Yeesuu yε, “Yōwε, amo- a baare.” Nē Yeesuu a daborō ሽnyare amo a kesebo-, nē ይ kya kemō.

⁵² Nē Yeesuu a bise Wuribware ልləñjəpo abrēsę na Wuribware suŋkpa a adeerēsəpo abrēsę na maŋ abrēsę nē baa ba a bo bo kra mō- pεee feyε, “Amo mōne a baa apaŋ na akyokuŋ nēe na mōn' bo kra mo feyε oyu-o ooo?

⁵³ Nke mfene mō-rō mo aa mōne nēe na mo ይ kaapo abwareseŋ Wuribware suŋkpa- kabuno, na mōne mō mōne moŋ kra mo. Amaa mbeyəmō nē Wuribware a sa ዴbənsam kpa feyε የ sa a mōn' waa aneñ- nēe.”

*Aneñ nē Peetroo yε የ moŋ nyi Yeesuu-o
(Matiyo 26.57-58, 69-75; Maak 14.53-54, 66-72;
Yohanee 18.15-18, 25-27)*

54 Mfəŋ nē baa kra Yeesuu taa mō yaa Wurib-waré ələŋŋəpo brəsə a ləŋ-ɔ-rɔ. Bamō a yɔ-ɔ, nē Peetroo a sii kamee ɔ gya bamō se.

55 Baa kure dækpa kō mələŋ-ɔ kabuno nsena, nē Peetroo a sii gyəŋŋəbamō nē bo te ba wɔrə dækpa amo-ɔ ase-ɔ mfəŋ.

56 Amō kabre kō a ŋu Peetroo na o te dækpa amo ase-ɔ, nē ɔ dère mō akatɔ-rɔ, nē ɔ yε, “Onyare mō gbaa na Yeesuu e gye nē bo naa.”

57 Nē Peetroo a swēe feyε, “Okyee, moŋ nyi mō gbaa.”

58 Bo waa kafwee-ɔ, nē ɔnyare kō a bēe ŋu Peetroo, nē ɔ yε, “Nēe fo gbaa fo gye Yeesuu a aseɛɛ-ɔ ɔkɔ ε?” Nē Peetroo bēe ɔ yε, “Onyare, moŋ tii bamō se ooo.”

59 Bēe bo fo dəŋhweree koŋko-ɔ, nē ɔnyare kō mō a bēe ba bo pee akatɔ tɔwε feyε, “Amo-ɔ feraa moŋ de ikii, ɔnyare mō na Yeesuu e gye nē bo naa, a lee feyε mō seŋsa gbaa a lee Galileyanyi lee-o nēe.”

60 Nē Peetroo a bēe beŋŋaa feyε, “Onyare, moŋ nyi ketɔ nē fo e tɔwε kəmo aseŋ-ɔ.” Puri amo-rɔ mfəŋ na ɔ saŋ ɔ sa seŋsa, nē kyanjare a fore.

61 Mfəŋ nē Yeesuu a buruwaa dère Peetroo akatɔ-rɔ, nē Peetroo a nyinji si feyε Yeesuu a tɔwε gywii mō feyε, “Ndəɔ kanye mō, fo e swēe iluwi esa feyε fo moŋ nyi moŋ, pwεs na kyanjare des fore.”

62 Amo feraa nē Peetroo a lee yɔ kawu ya su bwēetɔ.

*Anęŋ nē baa saare Yeesuu, nē baa daye mō-ɔ
(Matiyo 26.67-68; Maak 14.65)*

63 Nē bamō nē ba dère Yeesuu si-o a saare mō, nē baa daye mō.

64 Né baa ba kaprak  e b     ure m   akat   se. Am     ko ya da m   na b   t  w   gywii m   fey  , “F   i nyi fey   fo gy   Wuribware a akyaa  m  -     ko, t  w   m   ne    da fo-   gywii an  .”

65 N   baa t  w   ase   bwe  t   bo saare m  .

An   n   baa yaa Yeesuu Yudaa awuye a iwurekpa-  

(Matiyo 26.57, 59-66; Maak 14.53, 55-64)

66 Kay     ke-o, n   ma   abre  -   na Wuribware al  nj  ro abres  -   na Wuribware mbraa akaapopo-   a b   gyanj  , n   baa baa Yeesuu bam   akat  -r  .

67 N   bo y  , “T  w   a an   nu, fo e gy   Kristoo n   Wuribware a su   b   ky  nj  we kay   m  -r  -         ?”

N     benj  aa bam   fey  , “Mo ya t  w   gywii m  n  e gbaa, m  n  e maa k  ore a m  n  ' gyi.

68 An   d  e n   mo ya bise m  n  e ase  , n   m  n  e maa lee kan  .

69 Amaa mo e t  w   mo i gywii m  n  e fey   lee mbey  mo b   y  , mo, dimaadi m   gyi-o, e kyena Wuribware owure dabe-   kigyise si, na mo aa m   a gyi m   kuwure-o.”*

70 N   bam   p  ee y  , “Am   f  eraa, am   fo gy   Wuribware m   gyi-o n  e e  e?”

N   Yeesuu a benj  aa bam   fey  , “An   n   m  n  e a t  w  -   gy   kasen  ti  .”

71 N   bo y  , “An   maa l  e kpa   ko a    bo t  w   ko  t  ko pw  e na an   d  e   u fey   oo gyi k  po. An   f  nj  f  n   gbaa a nu m   a t  w   fey   m   aa Wuribware ta.”

* **22:69** Daniy  l 7.13-14.

23

*Anęŋ nę baa yaa Yeesuu Romanyi gominaa
akatɔ-rɔ-ɔ
(Matiyo 27.1-2, 11-14; Maak 15.1-5; Yohanee
18.28-38)*

¹ Nę asesε-ɔ pεεε mɔ a koso, nę baa taa Yeesuu yaa Romanyi gominaa nę ba tεε mὸ ε Pilat-o akatɔ-rɔ, na ɔ sa bamø kpa feyε bo mɔɔ mὸ. ² Ne baa lee ba porɔ mὸ mfεŋ feyε, “Anę a kra ɔnyare mɔ na ɔ naa ɔ penna asesε feyε bo ma ka lenpoo sa Kayesaa, mɔnę Roma awuye owure dabe-ɔ. Na mὸ gbaa gye owure nee. Ne ɔ bee ɔ ye mὸ e gye Kristoo nę Wuribware a tɔwε bo bεya feyε o suŋ a ɔ bo kyoŋwε kayε mɔ-rɔ-ɔ.”

³ Ne Pilat a bise Yeesuu feyε, “Baa porɔ fo feyε fo a tɔwε feyε fo e gye Yudaa awuye owure-o. Emene nę fo i lee kanɔ?”

Ne Yeesuu mɔ ye, “Senjbise mɔ a lee fo asε nee eee?”

⁴ Nę gominaa-o a tɔwε gywii Wuribware alɔŋŋɔpo abreſε-ɔ na asesε biribiri nę baa ba iwurekpa bo yere mfεŋ-ɔ feyε, “M feraa mɔŋ ɲu ɔnyare mɔ kεbɔyε nę ki i bu mὸ kepɔ-ɔ.”

⁵ Amaa ńkee gbaa nę asesε-ɔ a pee akatɔ ba porɔ mὸ. Bo ye “Mὸ aseŋ nę ɔ kaapo-ɔ ɛ kpa a a baa aseŋ Yudeya sweere se. Galileya sweere se nę ɔɔ lee ɔ kaapo amo, nę mbeyɔmɔ ɔɔ taa baa bo fo mfεe-ɔ.”

Anęŋ nę baa yaa Yeesuu Herɔd akatɔ-rɔ-ɔ

⁶ Saŋ nę gominaa-o a nu amo-ɔ, nę oo bise feyε, “ɔnyare amo gye Galileyanyi nee eee?” Ne baa bεŋŋaa feyε, “ɔ gye.” Amɔ Galileya sweere se

owure gye H̄erōd* n̄e o bo Yerōsalēm mañ-n̄o sañ amo-ɔ.

⁷ Gominaa-o a nu amo-ɔ, n̄e oo sa n̄e baa yaa Yeesuu H̄erōd ase.

⁸ Owure H̄erōd a ḥu Yeesuu-o, n̄e aa waa m̄o kōnē bweet̄, bo lee feȳ oo nu m̄o asej̄, n̄e o kȳ o kpa m̄o kuñu k̄edēdaa. O kpa a o ḥu akpeñeȳeet̄ n̄e o waa-ɔ nee.

⁹ Aneñ s̄e-ɔ, n̄e H̄erōd a bise Yeesuu asej̄ bweet̄. Amaa Yeesuu moñ bēñjaa m̄o.

¹⁰ N̄e Wuribware aləññ̄op̄o-ɔ na Wuribware mbraa akaap̄op̄o-ɔ a lee ȳo akat̄-r̄ ya p̄or̄ Yeesuu bweet̄.

¹¹ N̄kee Owure H̄erōd na m̄o asoogyaa awuye a saare Yeesuu, n̄e baa waa m̄o kan̄ ñk̄emaa m̄o n̄e ba kpa-ɔ, n̄e baa ba waagya damenaj̄se k̄o bo buñ m̄o, n̄e baa kiñjaa m̄o yaa Gominaa Pilat ase.

¹² Gominaa Pilat a sa n̄e baa yaa Yeesuu Owure H̄erōd ase-ɔ, lee ñke nsi amo n̄e owure-o a taa gominaa-o k̄enyare. Pwεε n̄e sañ m̄o a dee fo-ɔ, bo gye adoj̄ nee.

*Aneñ n̄e Romanyi gominaa-o a sure si feȳe bo moø
Yeesuu-o*

*(Matiyo 27.15-26; Maak 15.6-15; Yohanee 18.39
- 19.16)*

¹³ N̄e Gominaa Pilat a t̄ee Wuribware aləññ̄op̄o abres̄-ɔ na mañ agyen̄kp̄eep̄o-ɔ na ases̄-ɔ p̄eεε bo gyañj̄e.

¹⁴ N̄e oo t̄ow̄e gywii bam̄o feȳe, “Moñe a baa onyar̄e m̄o ase nee feȳe o naa o penn̄a ases̄ nee. Mbeȳom̄o, mo a bise m̄o deere aseñ-ɔ-r̄ moñe

* ^{23:6} M̄o e gye H̄erōd Antipas nee.

akatɔ-rɔ mfeɛ, ne mɔ a nu feyɛ o moŋ gyi asen peeɛ
ne moŋe e porɔ mò amo se-ɔ kepɔ.

15 Aneŋ dee ne Owure Herɔd gbaa moŋ nu kepɔ
ne oo gyi-o, bo lee feyɛ oo kiŋjaa mò bo kyoŋwɛ
ane. Onyare mo moŋ waa seyɛ ne ane i kperɔ amo
se a ane mɔɔ mò-ɔ.

16 Amose-ɔ mɔ e sa nee a bo da mò paara, na bo
yowɛ mò a o nare ya kyure.” [

17 Otowɛ aneŋ, a lee feyɛ saŋ kemaa mo
Wuribwareɛ-a-kya-ane-yowɛ a ateese kigyibeɛ-ɔ,
Romanyi gominaa i lee bamo ne oo tii bamo ti-
ikpa-ɔ ɔko a o sa bamo.]

18 Ne asese peeɛ a faa-rɔ keŋkeŋ feyɛ, “Mɔɔ mò!
Na fo lee Bar-Abas lee tiikpa-ɔ sa ane.”

19 Bar-Abas e gye onyare ko ne oɔ sa ne asese a
koso kɔ bo kye Roma abane manɔ mɔ-rɔ, ne oɔ mɔɔ
asese, ne baa kra mò tii-o nee.

20 Amɔ gominaa-o saŋ o kpa feyɛ o yowɛ Yeesuu
bo kyoŋwɛ. Aneŋ se-ɔ ne oɔ bee bise asese-ɔ.

21 Ne asese-ɔ a bee faa-rɔ keŋkenɔ feyɛ, “Da mò bo
mera kiyii kpare-abee-rɔ se! Da mò bo mera kiyii
kpare-abee-rɔ se!”

22 Ne gominaa-o a bee towɛ gywii bamo saseopo
feyɛ, “Ntetɔ boye gbaa ne oɔ waa? M feraa moŋ kee
ketɔ ne oɔ waa ne o kperɔ kemɔ se a o wu-o. Mo e
sa a bo da mò paara nee a bo yowɛ mò a o nare ya
kyure.”

23-24 Ne asese-ɔ a fee-rɔ aneŋ-aaa, ne ɿkee gomi-
naa-o a bo kpoŋ sure si feyɛ o waa ketɔ ne bo ye o
waa-o. Aneŋ se-ɔ ne oo bu Yeesuu kepɔ.

25 Ne gominaa-o a lee Bar-Abas ne oɔ baa asenɔ
manɔ-no, ne oɔ mɔɔ asese-ɔ lee tiikpa bo kyoŋwɛ, ne

ঃ taa Yeesuu sa mὸ asoogyaa awuye feyε bø ya waa mὸ anεŋ nε asεsε-ɔ e kpa-ɔ.

*Anεŋ nε baa da Yeesuu bø mera kiyii kpare-abεε-rɔ sε-ɔ
(Matiyo 27.32-44; Maak 15.21-32; Yohanee 19.17-27)*

26 Saŋ nε asoogyaa awuye-o de Yeesuu ba yɔ-ɔ, ne baa gyanjaa ḥnyare ko ne ঃ lee Kireenee maŋ-no-ɔ nε ba tee mὸ ε Simøŋ na ɔ kyøŋ o lwee maŋ-ɔ-rɔ. Nε baa yere mὸ taa kiyii kpare-abεε-rɔ-ɔ bø sɔrɔ mὸ, na ɔ gya Yeesuu si.

27 Na asεsε dεmanτe-ɔ gya mὸ sε. Akyee kø gbaa bø bamø-ɔ bø gya sε, na ba su ba sa Yeesuu.

28 Nε Yeesuu a buruwaa tøwø gywii bamø feyε, ‘Yerøalem akyee, mɔnε ma kperi mɔ sε su. Mɔn' su sa mɔnε eyee na mɔnε gyi-ana.

29 Bo lee feyε saŋ ko e ba na asεsε tøwø feyε, ‘Akyee nε bø mɔŋ kowø-ɔ na bamø nε bø mɔŋ de nyagyi popwεe nε ba nyapø bamø-ɔ aŋu bø danj.’

30 Saŋ amo nε asεsε e tøwø a bo gywii abεe feyε, ‘Mɔn' lee da anε sε’ na bo kore abeegyi feyε, ‘Mɔn' taa anε bø kweerø.’*

31 Kayii bøbwεe nε baa kywεe-ɔ, saŋbøtø kamø nε kaa wøre-ɔ. Bamø a waa mɔ amo-ɔ mbeyømø-ɔ, nε emenø nε ba ba a bo bø waa mɔnε kamεe-rɔ?’

32 Amø anyare anyɔ ko nε bo gyø abøyøwaapø-ɔ mɔ tii si, nε ba yaa bamø aa Yeesuu a bo mɔø.

33 Saŋ nε baa fo mfεŋ nε ba tee ε “Koløŋkørøŋgi sweerø”-ɔ, nε baa da Yeesuu bø mera kiyii kpare-abεε-rɔ-ɔ sε mfεŋ. Nε baa da abøyøwaapø anyɔ-ɔ

* **23:30** Hoseya 10.8.

mə əkə bə məra koko se mə kigyise si, nə baa da əko-ɔ mə koko se Yeesuu kəbəna se.

³⁴ Nə Yeesuu a təwə ε, “N se, taa asoogyaa awuye mə ebəye bə ke bamə, a lee feyε bə moŋ nyi kətə nə ba waa-ɔ.” Nə asoogyaa awuye-o a waa mpini mpini bə ke Yeesuu atə buŋse-rɔ taa.

³⁵ Nə ɻkee asesε-ɔ yere ba deere, na Yudaa awuye agyəŋkpeɛrɔ-ɔ e məse mə ba təwə ba kyoŋwe Yeesuu feyε, “O morowə boko, amaa moŋ' sa a ane kəe feyε mə a təwə ε mə e gye Kristoo nə Wuribware a sun bə kyoŋwe kaye mə-rɔ-ɔ, o taare a o morowə mə eyee aaa.”

³⁶ Nə asoogyaa awuye-o gbaa a saare mə, nə baa yə Yeesuu ase ya sa mə nta.

³⁷ Nə bə yε, “Fo e gye Yudaa awuye owure kaseňtiŋ, amo feraa morowə fo eyee.”

³⁸ Nə baa taa kaworetaa ko nə gominaa-o a kyoree se feyε, “Kee Yudaa awuye owure-o” bə məra Yeesuu anju si.

³⁹ Nə aboyewaapo nə baa da bamə aa Yeesuu bə məra ayii kpare-abee-rɔ se kake koŋko-ɔ əko a tu asaagyi wee Yeesuu si feyε, “N gye fo e gye Kristoo-o ooo? Morowə fo eyee, na fo morowə ane.”

⁴⁰ Nə aboyewaapo amo ənyosepo-ɔ a faa mə kosobee-ɔ se feyε, “Fo moŋ sere Wuribware nee eee? Kepə koŋko nə baa bu ane aa mə.”

⁴¹ Anə feraa gbaa, baa bu ane kepə kpa se, bə lee feyε bøyε nə ane a waa-ɔ koko nə baa ka ane-ɔ, amaa mə feraa, o moŋ waa bøyε ko.”

⁴² Nə mə feraa a təwə gywii Yeesuu feyε, “Yeesuu, saŋ nə fo e ba a fo bə gyi kuwure-o, fo ma kaŋ taŋ mo se.”

43 Né Yeesuu a tawé gywii mò feyε, “Mò i gyi fo kasen̄tiŋ feyε ndoo mò aa fo e yø Wuribware se.”

*Anęŋ nę Yeesuu a wu kiyii kpare-abεε-rɔ-o se-o
(Matiyo 27.45-56; Maak 15.33-41; Yohanee 19.28-30)*

44-45 Aa bo fo mpase-o, né kyawé a yowé keda, né kibugyii a da sweere amo se pεεε. Né kaa gyi edəŋhweree esa. Né ńkee waagya né baa bo kunj Wuribware sunkpa a dɔdɔ-rɔ a kekyan̄-nɔ-o a kyan̄-nɔ ntun̄ ńnyo.

46 Né Yeesuu a faa-rɔ kenkeŋ feyε, “N se eee, mò a taa mò kra bo waa fo késaree-rɔ.” Mò a tawé amo-o lowe-o, né oo kii Ebware lee.

47 Amo asoogyaa ɔbresε-o a ńu atɔ né aa waa mfεŋ-o, né ɔɔ kyořo Wuribware, né o yε, “Kasen̄tiŋ, weetee o gye sesε timaa.”

48 Amo feraa asesε né baa gyan̄je mfεŋ ba deerε atɔ-o a ńu ketɔ né kaa waa-o, né baa kin̄ni yo pe, na bam̄o asaree gya bam̄o aju ba su.

49 Né bam̄o né bo nyi Yeesuu neen̄ee-o na akyeε ne baa gya mò se lee Galileya sweere se-o yere kefɔ ba deerε ba kyoŋwε.

*Anęŋ nę baa pure Yeesuu-o
(Matiyo 27.57-61; Maak 15.42-47; Yohanee 19.38-42)*

50-51 Amo ɔnyare kɔ mɔ bo-rɔ né ba teε mò ε Yosεf ne ɔɔ lee Arimatεya man̄ né o bo Yudeya sweere se-o. O gye sesε timaa, né asesε mɔ bee ba bu mò bwεetɔ. Mò feraa gywii san̄ né Wuribware i gyi kuwure sweere mɔ se-o nee. O tii iwurekpa aseŋgyipo-o se, amaa n gye mò aa bam̄o kan̄ feyε bo bu Yeesuu kep̄o.

52 Aneñ se-ɔ ne ɔnyare mɔ a yɔ Gominaa Pilat ase ya koré kpa feyε mò feraa e ya taa Yeesuu kifuniŋ a o yaa pure.

53 Amɔ kegyeranṭa ko mɔ ne baa ḥeri kefore lee bɔ feyε kékyaŋ-ɔ maa mfeñ. Amaa bɔ moŋ tɛɛ pure ɔko kemo-ṛɔ. Aneñ se-ɔ ne Yosef a ya maye kifuniŋ-o, ne ɔɔ ba kyefurti bɔ miri mò, ne ɔɔ waa mēnaŋ taa mò waa kegyeranṭa-ɔ-ṛɔ.

54 A lęe feyε kake amo gyε Ifiyara nę. Amose-ɔ kyowę ya lowę, amɔ kukyure kake a lweero, ne ɔko moŋ de kpa feyε o suŋ kusuŋ.

55 Ne akyee ne baa gya Yeesuu si lęe Galileya sweere se-ɔ a gya Yosef se ya ḥu kegyeranṭa-ɔ na aneñ ne ɔɔ ba Yeesuu kifuniŋ-o bɔ bęya-ṛɔ-ɔ.

56 Ne baa kiŋŋi yɔ pę ya kpa kadwii na kakyanne na bɔ ba bɔ kyiine Yeesuu kifuniŋ-o. Ne baa kyure kukyure kake-o feyε aneñ ne Wuribware a mbraa-ɔ e kaapo-ɔ.

24

Aneñ ne Yeesuu a kyinji lee lowi-ro-o

(Matiyo 28.1-10; Maak 16.1-8; Yohanee 20.1-18)

1 Méméneda, kake ne Yudaa awuye-o i kyure, ne bɔ maa waa kusuŋ kemaa-ɔ a kyonj-ɔ, Kosi-yara gyegyaye tututu, ne akyee-ɔ a yɔ Yeesuu kegyeranṭa-ɔ ase, na bɔ de kadwii na kakyanne-ɔ bamɔ ase.

2 Amaa bamɔ a fo kegyeranṭa-ɔ ase-ɔ, baa ḥu feyε kefore dabe ne baa kuronj bɔ kpuse kemɔ kanɔ-ɔ se feyε pone-ɔ a kuronj lęe-ṛɔ.

3 Amose-ɔ ne baa lweero. Amaa bɔ moŋ ḥu ane nyaŋpę Yeesuu kifuniŋ-o da-ṛɔ.

4 Aneŋ se-ɔ nɛ eyee a kpeŋ bamɔ. Puri amo-rɔ mfɛŋ nɛ baa ɲu anyare anyɔ kɔ, na bɔ buŋ ekaare nɛ e tɔrɛ sɛ pareparepare-ɔ bɔ yere bamɔ ase.

5 Kufu a nya akyee amo-ɔ sɛ, nɛ baa buŋje anyare anyɔ amo akatɔ-rɔ.

Nɛ anyare anyɔ-a bise bamɔ fεyε, “Ntɛtɔ sɛ nɛ mɔnɛ i buwi alowipo-rɔ mɔnɛ e kpa ɔkɔ nɛ o te-o?

6 Yeesuu moŋ bɔ mfɛe, ɔɔ kyɔ kyiŋji lɛe lowi-ro, ɔɔ daree. Mon' nyiŋji si fεyε ɔɔ tɔwɛ gywii mɔnɛ saŋ nɛ ɔ bɔ Galileya-ɔ fεyε,

7 ‘A tiri fεyε bɔ taa mo, dimaadi mɔ gyi-o, bɔ waa abɔyewaapo kɛsaree-rɔ, na bɔ da mo bɔ mera kiyii kpare-abɛɛ-rɔ sɛ, na kɛmɔ kake sasepo-ɔ na n kyiŋji lɛe lowi-ro.’ ”

8 Nɛ akyee-ɔ a nyiŋji aseŋ-ɔ sɛ.

9 Nɛ baa kiŋji lɛe kεgyeranta-ɔ-rɔ, nɛ baa ya tɔwɛ kɛtɔ nɛ baa ɲu-o pεeε gywii mɔ agyasəpo kudu kakɔ-ɔ, na bamɔ nɛ bɔ bɔ bamɔ ase-ɔ.

10 Amɔ akyee amo anyare e gyε Mariya Magadalanyi na Yohana na Yakubu mɔ nyi Mariya. Akyee mo na bɔkɔ nɛ bɔ tii bamɔ sɛ-ɔ ya yɔ ya tɔwɛ aseŋ-ɔ pεeε gywii Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-ɔ.

11 Amaa baa fa nɛe fεyε kɛtɔ nɛ akyee amo a tɔwɛ gywii bamɔ-ɔ moŋ de kaase. Amose-ɔ bɔ moŋ kɔɔrɛ gyi.

12 Nɛ Peetroo fεraa a kɔso ɲwεenaŋ yɔ Yeesuu a kegyeranta-ɔ ase. Mɔ a fo-ɔ, nɛ oo buŋje dεere-rɔ ɲu kyefuri nɛ baa bɔ miri Yeesuu kifuninj-o. ɔ moŋ lɛe ɲu sεye bɔ tii si. Nɛ kɛtɔ nɛ kaa waa-ɔ a kpeŋ mɔ eyee, nɛ oo kiŋji yɔ pε.

*Imayus kɔyɔ-ɔ
(Maak 16.12-13)*

13 Kake amo dεε, nε Yeesuu agyasepo anyo kɔ a kɔso leę Yerøalem man-nɔ bɔ naa ba yɔ kamaŋgyii kɔ nε ba tεe ε Imayus-o. Mfeñ na Yerøalem e waa feyε emayere isunoo.

14 Bɔ naa ba yɔ na ba tɔwε kεtɔ nε kaa waa Yeesuu Yerøalem-o aseñ.

15 Bamɔ a naa na ba tɔwε amo aseñ-o, nε Yeesuu fɔŋfɔŋ a lee tɔŋ kɔ narε ya tɔ bamɔ-rɔ, nε ɳkee mò aa bamɔ naa.

16 Baa ɳu mò, amaa bɔ moŋ pini mò.

17 Nε Yeesuu a bise bamɔ feyε, “Ntεtɔ aseñ nε monε naa monε e tɔwε monε i gywii abεε-o nεe?”

Nε baa sii yere, nε oo ɳu feyε bamɔ akatɔ a pee.

18 Nε bamɔ ɔko nε ba tεe mò ε Kilopas-o a bise Yeesuu feyε, “Amɔ fɔ feraa fɔ wɔrε e gye ɔfɔ Yerøalem mfεe, nε fɔ moŋ nyi ɳke mfεnε mɔ-rɔ a kεtɔ nε kaa ba-ɔ?”

19 Nε Yeesuu yε, “Ntεtɔ aseñ ya ba?”

Nε baa bεŋjaa mò feyε, “Ketɔ nε kaa waa Yeesuu Nasaretenyi-o. Weetee o gye Wuribware a akyamεε-o ɔko nεe, nε aseñε-o a ɳu feyε Wuribware a sa mò keyaaleŋ bwεetɔ feyε o waa akpeñyeetɔ, na o kaapɔ abwareseñ.

20 Nε Wuribware alεŋjɔrɔ-o na man agyεŋkρεερɔ-o a gyi mò aseñ, nε baa bu mò kεpɔ, nε bɔ yε a bware feyε o wu. Nε baa taa mò sa Roma awuye, nε baa da mò bɔ mera kiyii kpare-abεε-rɔ se.

21 Na weetee anε mɔ anε de mò temaa feyε mò e gye nε o ba na o bɔ morɔwε Isireelii awuye. Amɔ ɳke nsa e gye ndɔɔ feyε bamɔ a waa mò anε nε anε a tɔwε-o.

22 Amaa ane akyee ne bo tii ane se-o a sa ne eyee a kpeñ ane, bo lee feyε baa ya deerε kegyeranta-o-ro gyegyayε kese-ro.

23 Ne bo moñ nu kifuniñ-o, ne baa kijnji bo tawε gywii ane feyε Wuribware mbao ko a lee bamø eyeε bo kaapo bamø. Mfεñ ne baa tawε gywii bamø feyε Yeesuu a kijinji lee lowi-ro.

24 Ne ane-rø boñ a ya deerε kegyeranta-o-ro, bo moñ nu Yeesuu-o feyε aneñ dεε ne akyee amo a tawε-o.”

25 Ne Yeesuu a tawε gywii bamø feyε, “Mone moñ de mfεere. Mone sañ mone moñ kɔɔre ketø ne Wuribware akyamεε a kyoreε waa abwareseñ wore-o-ro-o gyi mone nkpono-ro.”

26 Mone moñ teε nu kaaseñ feyε a tiri feyε Kristoo ne Wuribware ye o sunj-o i nu aworefø na o wu, pwεε na o dεε nya wuraa na kedabε Wuribware se.”

27 Bamø aa Yeesuu a kya kpa se bo naa-o, ne Yeesuu a lee o lee ketø ne Mosis na Wuribware akyamεε-o a kyoreε waa abwareseñ wore-o-ro-o bo kaapo mò kujju si aseñ-nø pεεε gywii bamø.

28 Bamø a kpa a bo tø kamañgyii ne ba yo kamo se-o-ro-o, ne Yeesuu a waa feyε mò feraa e kyon se mfεñ-o.

29 Amaa bo moñ sure si feyε o kyon yø-o se-o, ne bo ye o bo sowε bamø ase mfεe, a lee feyε kyawε a lowε. Amose-o ne Yeesuu a ya sowε bamø ase.

30 Ne mò aa bamø a kyena na bo gyi ateese, ne øø taa bodobodoo-o, ne øø sa Wuribware anse wee se, ne øø teññe-ro sa bamø a bo gyi.

31 Nkee ne bamø akato a buñji nεεnεε-o neε, ne baa pini mò mfεñ, amaa bo moñ lee nu mò, øø ñaa.

32 Né baa təwə gywii abee fεyε, “Saŋ nē ɔɔ kaapo anε abwareseŋ-ɔ-rɔ-ɔ, aa waa anε kɔnε, nε anε nkɔnɔ-rɔ a yuri anε, bεeε?”

33 Mfεŋ nε baa kɔsɔ puri amo-rɔ kiŋŋi yɔ Yerøalem maŋ-nɔ ya tɔ fεyε Yeesuu agyasepo kudu kakɔ-ɔ na bamɔ nε bɔ tii si-o a gyanŋe. Nε abee anyɔ-ɔ a təwə gywii bamɔ fεyε baa ɳu Yeesuu na ɔ kεe.

34 Nε baa bεŋŋaa bamɔ fεyε, “Kasentin, anε nyaŋŋε a kyiŋŋi lεe lowi-ro. Oo lee mɔ eyee bɔ kaapo Simɔŋ.”

35 Nε anyare anyɔ-ɔ a təwə kεtɔ nε kaa ba kpa-ɔ-rɔ-ɔ na anεn nε baa pini Yeesuu saŋ nε ɔɔ tεŋŋε bodobodoo-o-ro sa bamɔ-ɔ gywii bamɔ.

Aneŋ nε Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ agyasepo-ɔ

(Maak 16.14-18; Yohanee 20.19-23)

36 Na anyare anyɔ-ɔ saŋ ba təwə aseŋ-ɔ ba gywii Yeesuu agyasepo-ɔ, nε Yeesuu fəŋfəŋ a lεe bamɔ sε ɔ yere bamɔ-rɔ mfεŋ, nε ɔɔ ka bamɔ kanɔ fεyε, “Eyee yure mɔnε.”

37 Nε kufu a nya bamɔ, ba fa fεyε ba ɳu kyεŋŋapɔ kɔ nee.

38 Nε oo bise bamɔ fεyε, “Ntɔ i de mɔnε kufu? Ntεtɔ se nε mɔnε maa kɔrε mɔnε i gyi?

39 Mon' deere mo asaree na mo ayaapapaa, na mon' ɳu fεyε mo nee. Na mon' kra mo-rɔ a mon' kεe. Kyεŋŋapɔ de ayeegyi na abowii fεyε anεn nε mɔnε a ɳu n de-o ooo?”

40 Mɔ a təwə anεn-ɔ, nε ɔɔ taa mɔ asaree na ayaapapaa bɔ kaapo bamɔ.

41 Bo saŋ bo moŋ kɔɔrɛ Yeesuu a aseŋ-ɔ gyi kyεεkyεε. Amaa bamɔ akatɔ a gyi, nɛ eyεε a kpeŋ bamɔ. To, nɛ Yeesuu a bise bamɔ feyε, “Mɔne de ateese kɔ mfεe aaa?”

42 Nɛ baa taa kakiŋgyi dεŋasɛ katiŋ kɔ sa mò.

43 Nɛ ɔɔ taa wɔ bamɔ akatɔ-rɔ mfεŋ.

44 Nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyε, “Saŋ nɛ n te na mo aa mɔne e sa seŋsa-ɔ, mo a tɔwɛ aseŋ kɔ gywii mɔne, nɛ m bεe mo e tɔwɛ amo-rɔ. Amo e gye feyε kεtɔ kεmaa nɛ Mosis a kyɔrεε waa mò mbraa wɔrε-ɔ-rɔ-ɔ, nɛ Wuribware akyaaamεε a kyɔrεε-ɔ, nɛ Deefid a kyɔrεε waa mò ilin wɔrε-ɔ-rɔ bo lεe mo kuŋu si-o e ba kasεntiŋ.”

45 Nɛ ɔɔ kya sε kaapo kεtɔ nɛ kε bo abwareſen wɔrε-ɔ-rɔ, nɛ a gye mò kuŋu si aseŋ-ɔ kaase.

46 Nɛ ɻkee ɔɔ tɔwɛ nεe feyε, “Baa kyɔrεε waa abwareſen wɔrε-ɔ-rɔ nεe feyε Kristoo nɛ Wuribware yε o suŋ a ɔ bo kyɔŋwe kayε mɔ-rɔ-ɔ i gyi awɔrefɔa, na o wu, na kεmo ɻke nsa o kyinŋji lεe lowi-ro.

47 Na mon' yɔ mfεe a Yεrosalem awuye-o na kayε-rɔ aseſe pεeε ase ya ba mo kεnyare bo tɔwɛ aseŋ timaa-o gywii bamɔ. Na mon' tɔwɛ gywii bamɔ feyε ɔkεmaa nu mò eyεε, na o kinŋji lεe mò ɛbɔyε-rɔ, na Wuribware nya taa mò ɛbɔyε-ɔ bo ke mò.

48 Mone fɔŋfɔŋ e gye amo ayererɔpo.

49 Na mo fɔŋfɔŋ sa a Wuribware a kufwiinje timaa-o ywεe mɔne sε, feyε anεŋ nɛ n sε Wuribware a tɔwɛ bo beya feyε ɔ waa-ɔ. Amaa mon' gywii maŋ-nɔ mfεe bo fo saŋ nɛ mɔne e nya mfaanεε a keyaaleŋ nɛ kε e lεe sɔsɔ-ɔ.”

Aneŋ ne Yeesuu yii soso-ɔ

(Maak 16.19-20; Ayaa-rɔ ayerepo asuŋ 1.9-11)

⁵⁰ Ne ŋkee Yeesuu a sa ne mò aa mò agyasepo-ɔ a yɔ haręe Betaniya kamanjyii, ne oo yasę mò asaree soso, ne oo yure bamo mfęŋ.

⁵¹ Mò a maa sę o yure bamo-ɔ, ne Wuribware a bo yaa mò soso.

⁵² Ne mò agyasepo-ɔ a sii mfęŋ suŋ mò, ne baa kinji yɔ Yerosalem man-nɔ, na bamo akatɔ a gyi bweetɔ.

⁵³ Ne baa yɔ bo bo Wuribware suŋkpa-ɔ kabuno ba kyɔrɔ Wuribware kake kemaa.

**Abwareṣen Wore-ɔ
New Testament in Chumburung
(GH:ncu:Chumburung)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

cliv

2025-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source files
dated 16 May 2025
24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745